

Kajakiem Po_Nidzie

Kajakiem po rzekach Czarna Nida,
Biała Nida i Nida

10 tras kajakowych

atrakcje na trasie

szczegółowe mapy

Przewodnik powstał w wyniku współpracy
Województwa Świętokrzyskiego
ze Stowarzyszeniem Trenerów i Instruktorów Kajakarstwa

Opracowanie tekstów:

Agnieszka Pabis (UMWŚ)

Zdjęcia:

Archiwum Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego

Opracowanie tras:

Stowarzyszenie Instruktorów i Trenerów Kajakarstwa

Wydawca publikacji:

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce
tel. 41 395 10 31

Realizacja:

Wydawnictwo Compass
ul. Podchorążych 3, 30-084 Kraków, www.compass.krakow.pl

Opracowanie graficzne, skład i druk:

Joanna Olender

Opracowanie kartograficzne:

Jacek Korpak

Korekta redakcyjna i stylistyczna:

Magdalena Kędzierska

Rok wydania 2025

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Autorzy przewodnika dołożyli wszelkich starań, aby jego treść była jak najbardziej zgodna ze stanem faktycznym. Nie mogą jednak wziąć odpowiedzialności za jakiegokolwiek zmiany powstałe już po realizacji publikacji. Wszelkie ewentualne uwagi są dla nas bardzo cenne i prosimy przysyłać je na adres:

Departament Edukacji, Kultury i Sportu
Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce,
tel. 41 395 10 31, sekretariat.EKS@sejmik.kielce.pl

W przewodniku wykorzystano materiały powstałe w ramach inwentaryzacji szlaków kajakowych rzek Czarnej i Białej Nidy oraz Nidy, przeprowadzonej w roku 2024 przez Stowarzyszenie Instruktorów i Trenerów Kajakarstwa na zlecenie Województwa Świętokrzyskiego

www.swietokrzyskie.pro

www.swietokrzyskie.szlaki.pttk.pl

Kajakiem Po_Nidzie

Kajakiem po rzekach Czarna Nida,
Biała Nida i Nida

Spis treści

Wstęp	3
Jak korzystać z przewodnika	4
Jak przygotować się na spływ kajakowy	6
Kajakowe ABC	7
Słownik pojęć kajakowych	9
Mapa pogładowa tras kajakowych	10
Kajakiem po Czarnej Nidzie	12
Trasa 1. Ku przygodzie: Marzysz – Morawica	13
Trasa 2. Meandrami natury: Morawica – Wolica	17
Trasa 3. Gdzie Czarna Nida łączy się z Białą: Wolica – Brzegi	21
Kajakiem po Białej Nidzie	26
Trasa 4. Z noclegiem pod gwiazdami	27
Dzień I. Mniszek – Wymysłów	27
Dzień II. Wymysłów – Brzegi	31
Kajakiem po Nidzie	36
Trasa 5. Kajakowa sielanka: Brzegi – Rębów	37
Trasa 6. Kajakowe wyzwanie: Rębów – Pińczów	43
Trasa 7. Ku królewskiej wsi: Pińczów – Chroberz	49
Trasa 8. W kierunku Stolicy Państwa Wiślan: Chroberz – Wiślica	53
Trasa 9. Do ujścia Nidy: Wiślica – Nowy Korczyn	57
Opis atrakcji turystycznych	62
Informacje praktyczne	92
Dekalog kajakarza	96
10 Złotych Zasad zachowania się kajakarzy na łonie natury	96

Meandry Nidy

Kajakiem Po_Nidzie jest zaproszeniem do odkrywania niezwyklej krainy Ponidzia podczas spływów kajakowych rzekami tego regionu: Czarnej Nidy, Białej Nidy oraz Nidy. To pierwsza taka publikacja, która w sposób szczegółowy i kompleksowy opisuje przebieg tras spływów, o łącznym dystansie wynoszącym blisko 170 kilometrów. Całość została podzielona na dziewięć odcinków – stanowiących jednocześnie propozycje wycieczek kajakowych. Każda z opisanych rzek wyróżnia się nieco odmiennym charakterem, niemniej jednak to, co łączy wszystkie opisane trasy to malowniczość i unikatowość walorów krajoznawczych. Ponidzie to obszar o wyjątkowych walorach przyrodniczych – liczne parki krajobrazowe, rezerваты oraz bogactwo fauny i flory sprawiają, że każdy spływ kajakowy staje się okazją do bliskiego kontaktu z naturą w jej najpiękniejszej odsłonie. Ponidzie oferuje nie tylko niezapomniane doznania przyrodnicze, ale podróżując kajakiem można poznać wiele ciekawych miejsc i historycznych miejscowości.

Zapraszamy do skorzystania z tej wyjątkowej formy turystyki, która łączy aktywny wypoczynek z możliwością obcowania z naturą i historią. Mamy nadzieję, że przewodnik zachęci Państwa do aktywnego wypoczynku i odkrywania piękna regionu Ponidzia.

Kuby – Młyny

Jak korzystać z przewodnika?

Celem niniejszej publikacji jest przekazanie turystom, planującym spływ kajakowy rzekami Czarna Nida, Biała Nida oraz Nida jak najwięcej cennych informacji, istotnych zarówno na etapie planowania, jak i w trakcie realizacji wyprawy. Trasy spływów kajakowych po każdej z trzech rzek, zostały zaplanowane w taki sposób, aby jego pokonanie zajęło nie więcej niż parę godzin (jeden dzień spływu), a zakończenie danego odcinka trasy zaplanowano w miejscach, w których istnieje możliwość odbioru sprzętu kajakowego lub zorganizowania samodzielnego noclegu w wyznaczonym miejscu biwakowym i kontynuacji spływu w dniu kolejnym. Wyjątek stanowi spływ Białą Nidą, którą ze względów dostępności do brzegu rekomendujemy pokonać w ciągu dwóch dni z zaplanowanym biwakiem.

Każda trasa składa się z dwóch części: opisu trasy oraz mapy danego odcinka z zaznaczonymi miejscami istotnymi dla kajakarza, kilometrażem i orientacyjnym czasem spływu. Podane czasy nie obejmują przerw na zwiedzenie wymienionych w przewodniku miejscowości i atrakcji turystycznych. Każdej stronie z mapą, przedstawiającą wybrany odcinek spływu, przyporządkowana jest część opisowa, a mapy zostały zorientowane w taki sposób, aby kierunek spływu przebiegał od dołu do góry. Na mapach zaznaczono kilometraż trasy, liczony w całości, od miejsca startu spływu – dla każdej z tras, której dotyczy opis. Kilometraż i poszczególne symbole kajakowe umieszczone zostały bezpośrednio na mapie.

W opisie poszczególnych odcinków rzek została zastosowana skala oceny szlaków kajakowych z uwzględnieniem trzech kryteriów dotyczących oceny rzek nizinnych, tj.: określenie stopnia trudności, uciążliwości i malowniczości odcinków. Został również podany czas spływu z uwzględnieniem przerw na odpoczynek oraz informacja na temat sposobu oznakowania trasy w terenie.

Skala oceny szlaków kajakowych obejmuje poniższe elementy:

Ocena trudności odcinka:

trudność ● ● ●

***niewielko trudny** (ZWC) – dostępny dla początkujących pod opieką doświadczonych*

trudność ● ● ○

***łatwy** (ZWB) – dostępny dla początkujących*

trudność ● ○ ○

***bardzo łatwy** (ZWA) – dostępny dla początkujących*

Ocena uciążliwości odcinka:

uciążliwość: 2

***dość uciążliwy** – wysiadanie konieczne, przeszkody, których pokonanie zabiera od 25% do 50% czasu przeznaczonego na płynięcie*

uciążliwość: 1

***niewielko uciążliwy** – wysiadanie konieczne, przeszkody, których pokonanie zabiera od 10% do 25% czasu przeznaczonego na płynięcie*

uciążliwość: 0

***niewuciążliwy** – brak przeszkód wymagających wysiadania z kajaka, ewentualnie przeszkody, których pokonanie zabiera mniej niż 10% czasu przeznaczonego na płynięcie*

Ocena malowniczości odcinka:

malowniczość ● ● ●

najbardziej malowniczy

malowniczość ● ● ○

bardzo malowniczy

malowniczość ● ○ ○

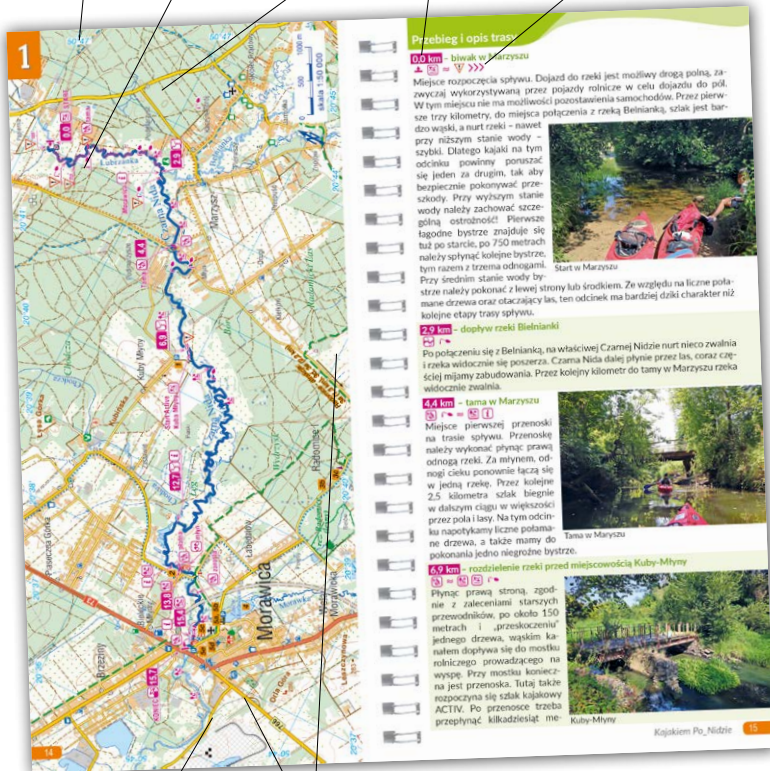
malowniczy

Kierunek północy

Wyróżniona rzeka
z opisywanym
szlakiem

Kilometraż liczony
od początku spływu

Powtórzenie pikto-
gramów wybranych
(ważniejszych) miejsc
i obiektów na szlaku

Piktogramy miejsc
i obiektów ważnych z punktu
widzenia kajakarza

Wspólne miejsce
na sąsiednich
arkuszach map

Objaśnienia znaków:

- przystań kajakowa
- dogodne miejsce do wodowania
- dogodne miejsce do odpoczynku (biwakowania)
- przenoska
- malowniczy obiekt
- most
- elektrownia wodna
- dopływ
- tablica informacyjna
- pole namiotowe
- pole biwakowe
- Uwaga! Niebezpieczne miejsce

- 3,4** odległość od początku spływu
- początek trasy
- koniec trasy
- tama
- próg wodny
- jaz do przepłynięcia
- jaz nie do przepłynięcia
- bystrze
- zwalone drzewa
- szybki nurt
- dokładne miejsce wskazanego obiektu (na mapie)

Jak przygotować się na spływ kajakowy?

Spływ kajakowy to wspaniała przygoda, ale aby w pełni cieszyć się tym doświadczeniem, warto odpowiednio się do niego przygotować. Jak się ubrać? Co ze sobą zabrać? Jak się spakować? To najczęstsze pytania, zadawane przez początkujących kajakarzy. Choć dobór naszego ekwipunku będzie się różnił w zależności od pory roku, czasu trwania spływu, czy też formy jego organizacji, to są elementy wyposażenia kajakarza niezbędne na każdej wyprawie. Poniżej znajdziecie kilka odpowiedzi, których zastosowanie zapewni Wam nie tylko komfort, ale przede wszystkim bezpieczeństwo w czasie kajakowej przygody.

Must have kajakarza

Niezbędnym elementem wyposażenia każdego kajakarza jest **kamizelka ratunkowa**. Nie tylko zapewnia ona wyporność w razie wypadnięcia z kajaka, ale również chroni przed wychłodzeniem. Należy zwrócić szczególną uwagę na to, czy kamizelka posiada odpowiednie certyfikaty bezpieczeństwa. Kamizelka powinna być dobrze dopasowana, przylegać blisko ciała, ale jednocześnie powinna być wygodna i niekrępująca ruchów.

Apteczka kajakowa, to element niezbędny podczas każdego spływu. Powinna być wyposażona w podstawowe środki opatrunkowe (plastry, bandaż, gazę sterylną) oraz środek dezynfekujący. Niezbędne są również leki przeciwbólowe i przeciwalergiczne, preparat na ukąszenia owadów, czy też na poparzenia słoneczne. Uzupełnienie apteczki stanowią: koc termiczny, nożyczki i pęseta. Całość powinna być zapakowana w wodoszczelnym pojemniku i przechowywana tak, aby zawsze była „pod ręką”.

Wodoszczelne etui na telefon lub inne urządzenia elektroniczne to również gadżet, który okazuje się bardzo przydatny podczas kajakowej wycieczki. Dzięki niemu możemy bezpiecznie korzystać z map online, robić zdjęcia oraz nawiązywać niezbędne połączenia. Etui świetnie sprawdza się jako podręczny portfel na gotówkę, którą warto mieć przy sobie ze względu na brak możliwości płatności kartą w niektórych miejscach na trasie. Dobrym rozwiązaniem jest model wyposażony w pasek, który można zawiesić na szyi lub przypiąć do kamizelki.

Aby zabezpieczyć cały ekwipunek, warto zainwestować w specjalistyczne **wodoodporne worki**, które ochronią nasz dobytek przed zamoknięciem, nawet w przypadku wywrotki.

Odpowiedni ubiór to podstawa

Do podstawowych elementów wyposażenia kajakarza należy odzież, która zapewni odpowiednią izolację termiczną. Warto wybrać materiały, które są szybkoschnące, a ubrania niekrępujące ruchów. Na spływ koniecznie trzeba zabrać ze sobą **zapasowy komplet ubrań**, na wypadek przemoczenia. Nawet, jeśli planujemy spływ okresie letnim zabierzmy ze sobą **ciepły ubiór** na wypadek zmiany pogody (koszulka z długim rękawem, polarowa lub termiczna bluza) oraz **piłszz lub kurtkę przeciwdeszczową**. W okresie letnim nie można zapomnieć o **stroju kąpielowym i szybkoschnącym ręczniku**, a w celu ochrony przed słońcem obowiązkowym elementem wyposażenia jest **czapka lub kapeluszek przeciwsłoneczny, okulary przeciwsłoneczne oraz krem z filtrem**.

Obuwie na spływ kajakowy stanowi odrębny temat. Najlepszym rozwiązaniem są **nieprzemakalne buty** z przeznaczeniem do uprawiania sportów wodnych lub neoprenowe. Zdecydowanie odradza się noszenia kłapek, które podczas konieczności przenoski czy też przy wysiadaniu z kajaka łatwo mogą pozostać w wodzie. Bardzo przydane okazują się również bezpalcowe rękawiczki rowerowe, które pozwolą ochronić dłonie przed otarciami.

Co zabrać do jedzenia?

Nawet, jeśli trasa naszego spływu nie jest bardzo długa, to należy pamiętać, że parogodzinne wiosłowanie może zmęczyć i konieczne będzie uzupełnienie spalonych kalorii. Co sprawdza się najlepiej podczas wyprawy kajakowej? Oto kilka odpowiedzi.

Woda – zapewnia odpowiednie nawodnienie, szczególnie podczas upalnych dni. Praktycznym rozwiązaniem jest zabranie bidonu na wodę z filtrem, którą będzie można uzupełnić podczas spływu.

Napoje gorące – termos z kawą lub herbatą świetnie się sprawdzi nie tylko w momencie gdy zmarzniemy, ale również podczas postoju na biwaku.

Przekąski – zarówno słodkie, jak i słone oraz przekąski energetyczne, takie jak orzechy, bakalie, granola, które szybko pozwolą uzupełnić kalorie. Jeśli planujemy dłuższą trasę, warto zaopatrzyć się w ulubione kanapki, sałatkę czy też lunch w pudełku. Dobrym pomysłem jest również zorganizowanie podczas postoju lub na zakończenie spływu, ogniska. Aby uniknąć zamoczenia, najlepiej zapakować prowiant w szczelne pudełka lub woreczki strunowe.

Kajakowe ABC

Przygotowanie do spływu to nie tylko kwestia odpowiedniego wyposażenia – istnieje również kilka innych ważnych aspektów, o które warto zadbać, planując wyprawę kajakową. Należą do nich:

Zaplanowanie spływu

Przed rozpoczęciem spływu dokładnie przestuduj mapę oraz opis trasy w przewodniku lub dostępnej aplikacji (swietokrzyskie.szlaki.pttk.pl). Dokładna analiza szlaku spływu pomoże nam dopasować trasę do wieku i doświadczenia uczestników. Szczególną uwagę zwróć na przeszkody, które napotkasz na trasie spływu, zaplanuj miejsca postojowe, zidentyfikuj miejsca, w których konieczne będzie przeniesienie kajaka. Dobre rozpoznanie trasy zminimalizuje ryzyko przykrych niespodzianek na szlaku. Należy jednak pamiętać, że rzeka to „żywy organizm” i zawsze może pojawić się coś niespodziewanego. Ważnym elementem planowania trasy spływu jest odpowiednie rozłożenie jej w czasie. Spływ warto rozpocząć tak, by zakończyć go przed zmierzchem. Po zapadnięciu zmroku trudno dostrzec ewentualne przeszkody na trasie, a w razie potrzeby udzielenie pomocy poszkodowanym jest znacznie utrudnione.

Podczas spływu

Prognoza pogody

Sprawdzenie prognozy pogody to jeden z ważniejszych elementów zaplanowania spływu. Warunki pogodowe mają ogromny wpływ na bezpieczeństwo naszej wyprawy. W prognozie należy zwrócić szczególną uwagę na takie czynniki jak: temperatura, siła wiatru, nasłonecznienie i opady. W zależności od przewidywanych warunków pogodowych, konieczne jest dostosowanie ubioru.

Bezpieczeństwo

Niezależnie od tego, czy potrafisz pływać, czy też czujesz się w wodzie pewnie, pamiętaj, że kamizelka asekuracyjna znacząco zwiększa bezpieczeństwo w razie wywrotki kajaka. W przypadku dzieci jej założenie jest obowiązkowe.

Dla osób, które po raz pierwszy uczestniczą w spływie kajakowym konieczny będzie **instruktaż** dotyczący wsiadania i wysiadania z kajaka, podstaw dotyczących technik wiosłowania czy sposobów omijania przeszkód na trasie. Takich wskazówek udzielić może osoba wypożyczająca sprzęt lub też członek załogi, który posiada kajakarskie doświadczenie.

W kajaku **zachowuj się rozsądnie i ostrożnie**. Kiedy wsiadasz i wysiadasz z kajaka ustaw go dziobem pod prąd rzeki, co ułatwi łatwiejsze dobiecie do brzegu. Siedząc w kajaku nie wstawaj na wyprostowanych nogach nie kucaj oraz nie skacz do wody, a także nie siadaj na burcie. Chcąc zatrzymać kajak, nie łap za krzewy czy gałęzie drzew przy brzegu – to jedna z najczęstszych przyczyn wywrotek.

W sezonie letnim na popularnych trasach spływów zazwyczaj panuje duży ruch, dlatego tak ważne jest zachowanie odpowiedniego odstępu między kajakami – od 10 do 15 metrów. Dzięki temu łatwiej jest swobodnie omijać przeszkody i unikać kolizji, zwłaszcza gdy koryto rzeki staje się węższe. Jeśli dojdzie do wywrotki, załoga znajdująca się najbliżej poszkodowanych wydaje pozostałym uczestnikom komendę do zatrzymania się, a najsprawniejsi członkowie ruszają z pomocą. Pozostali uczestnicy spływu oczekują przy brzegu.

Kajaki przyjazne dla środowiska

Turystyka kajakowa to doskonały przykład turystyki zrównoważonej. Łączy w sobie kilka elementów, które są zgodne z ideą odpowiedzialnego podróżowania, czyli takiego, który minimalizuje negatywny wpływ na środowisko i społeczeństwo, wspiera lokalne społeczności i promuje zrównoważony rozwój. Turyści kajakowi mają możliwość cieszenia się bliskim kontaktem z naturą. Kajakarstwo nie emituje spalin, nie zanieczyszcza środowiska i nie zakłóca przyrody w taki sposób jak inne formy turystyki. Jeśli chcemy, aby nasza kajakowa eskapada miała minimalny wpływ na środowisko naturalne, wystarczy zastosować kilka prostych zasad. Pierwszą z nich jest zaplanowanie postojów podczas spływów, w miejscach do tego przygotowanych. Wśród nich znajdują się nie tylko przystanie kajakowe, ale również miejsca postojowe, pola namiotowe czy biwakowe. Warto wspomnieć, że część z nich, na trasach spływu jest zlokalizowana na terenach prywatnych. W przypadku, kiedy planujemy zatrzymać się w takim miejscu, konieczna jest zgoda właściciela. Pamiętajmy, że biwakowanie jest dozwolone w wyznaczonych miejscach, a rozpalanie ognisk jedynie w miejscach do tego przeznaczonych. Opuszczając miejsce postoju należy sprawdzić czy zostawiliśmy po sobie należyty porządek: odpady najlepiej zapakować w foliowe torby, zabrać ze sobą i po zakończeniu spływu zostawić w miejscu do tego wyznaczonym. Warto wspomnieć, że trasy spływów kajakowych przebiegają przez obszary cenne przyrodniczo (parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary Natura 2000), dlatego w sposób szczególny należy przestrzegać zasad ochrony środowiska, takich jak niezakłócanie życia dzikich zwierząt czy unikanie wchodzenia w obszary wrażliwe na działalność człowieka.

Słowniczek pojęć kajakowych

Zaczynając swoją przygodę z kajakarstwem, warto zapoznać się z fachową terminologią stosowaną w tej dziedzinie. Jej znajomość znacznie ułatwia korzystanie z opisów tras, odczytywanie map oraz rozumienie instrukcji wydawanych przez przewodników.

Bród – płytki odcinek rzeki, który można przejść pieszo. Może on służyć jako miejsce odpoczynku, punkt orientacyjny na trasie spływu, a w razie potrzeby, jako miejsce do bezpiecznego wyjścia na brzeg.

Buchta – wklęsły brzeg rzeki.

Bystrze – nagłe przyspieszenie prądu, powstałe w zwężeniach koryta, na mieliznach, szypotach i zakrętach rzek.

Cofka – prąd rzeki płynący w kierunku przeciwnym do głównego nurtu, powstający najczęściej za dużymi przeszkodami w korycie rzeki lub w miejscach, gdzie woda odbija się od brzegu. Dla doświadczonych kajakarzy, cofki są niezwykle użyteczne – mogą służyć, jako miejsca odpoczynku, punkty startowe czy obszary do ćwiczenia manewrów.

Ciek – termin, który w kontekście kajakarstwa odnosi się do każdego naturalnego lub sztucznego kanału, w którym woda płynie w sposób ciągły lub okresowy. Obejmuje on zarówno małe strumyki, jak i duże rzeki.

Czytanie wody – polega na umiejętności interpretacji powierzchni wody w celu rozpoznania ukrytych pod nią przeszkód, głębokości czy kierunku prądu.

Jaz – rodzaj zapory wodnej, zwykle niższej od standardowej tamy, służącej do spiętrzania wody w rzece. Jazy są budowane w różnych celach, takich jak regulacja poziomu wody, irygacja czy produkcja energii w małych elektrowniach wodnych.

Koryto rzeki – część doliny rzecznej, którą bezpośrednio płynie woda.

Łacha – piaszczysta mielizna na rzece o niskim poziomie wody.

Ławica – tworzy się w miejscach zgromadzenia rumowiska w środkowej części koryta.

Łuk – zmiana kierunku rzeki do 45 stopni.

Nurt – najszybciej płynąca warstwa wody.

Odwój – powstaje w miejscach, gdzie woda spada z wysokości, tworząc pod powierzchnią silny prąd wsteczny. Odwoje często tworzą się poniżej progów rzecznych, jazów i wodospadów.

Płos – głęboka, spokojnie płynąca woda.

Prądowiny – niesione przez prąd i osadzone na płyciznach gałęzie i pnie drzew.

Próg – naturalny lub sztuczny uskok przegradzający poprzecznie koryto rzeki.

Przenoska – miejsce, w którym nie można przepłynąć swobodnie po rzece i trzeba przenieść kajak po brzegu w celu kontynuowania podróży.

Przeszkoda stała – przeszkoda na stałe grodząca przepływ rzeki, wymagająca przenoski kajaka.

Przykosa – pofalowana, wznosząca się powierzchnia, powstaje poza nurtem, gdzie możliwe jest osadzanie drobnego piasku, szybko się przemieszcza, a głębokość za nią rośnie.

Przemiał – formacja rzeczna, charakteryzująca się płytkim, kamienistym odcińkiem rzeki, który przegradza całe jej koryto. Jest to rodzaj naturalnego brodu, gdzie woda przepływa przez nagromadzone kamienie i żwir, tworząc charakterystyczne zmarszczenia na powierzchni.

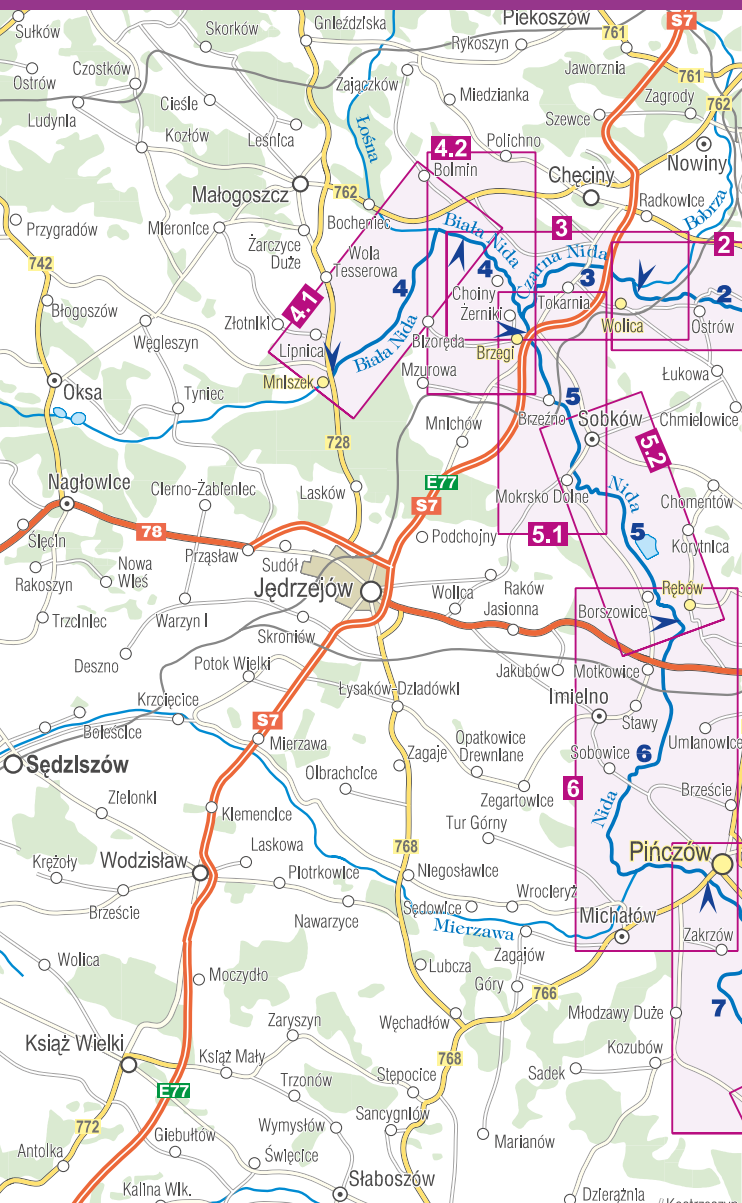
Szypoty – odcinki rzeki z wystającymi z wody kamieniami na całej szerokości, także wystające z wody kamienie.

Szyk – ustalony porządek, w jakim kajaki płyną podczas zorganizowanego spływu. Może być: zwarty, ścisły, dowolny.

Zakręt – zmiana kierunku rzeki pod kątem 45–135 stopni.

Zwara – ślad na powierzchni wody w postaci falującej litery v zwrócony rozwarciem w dół rzeki, informujący o przeszkodzie (najczęściej kamienia lub zatopionego konaru drzewa), znajdującej się tuż pod powierzchnią wody lub trochę z niej wystającej.

Mapa poglądowa tras kajakowych

Mapa poglądowa tras kajakowych
po Nidzie, Białej Nidzie i Czarnej Nidzie

0 2 4 6 8 10 km

skala 1:350 000

miejsca rozpoczęcia i zakończenia tras spływów,
numer trasy spływu opisanej w przewodniku

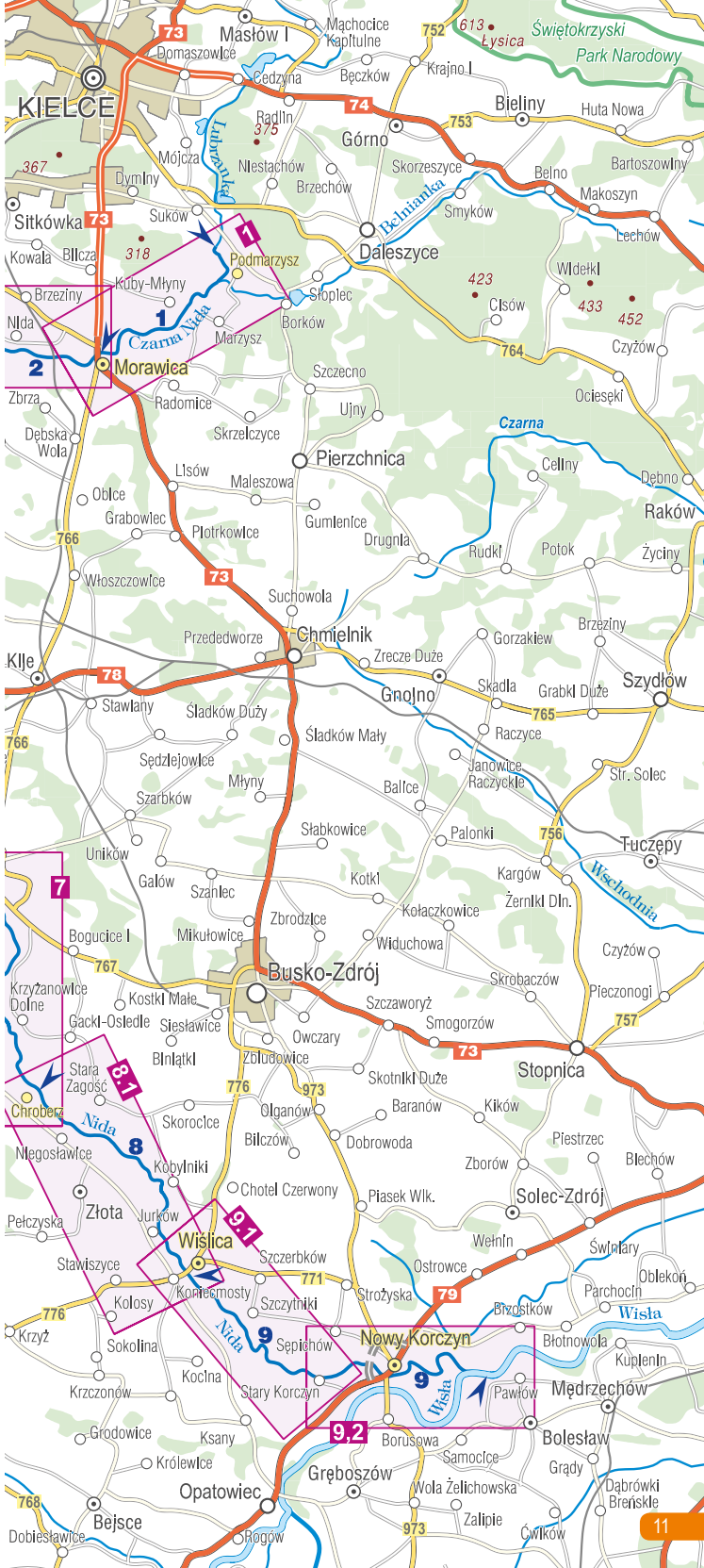

Zasięgi map do poszczególnych wycieczek kajakowych,
zgodnie z numeracją w przewodniku

Miejscowość rozpoczęcia i zakończenia spływów

Kajakiem po Czarnej Nidzie

Czarna Nida to drugi obok Białej Nidy ciek źródłowy tworzący Nidę. Jej źródła zlokalizowane są na obszarze Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajo-
brazowego w okolicach wsi Marzysz, gdzie powstaje w wyniku połączenia
dwóch rzek Lubrzanki i Belnianki. W porównaniu z Białą Nidą i Nidą, Czarna
Nida wykazuje najbardziej dziki charakter. Spływ tą rzeką został podzielony
na trzy odcinki, które różnią się od siebie przyrodniczo i krajoznawczo. Zróz-
nicowany charakter, napotymane na trasie trudności oraz stopieńostęp-
ności do brzegu wpływają na ich popularność wśród kajakarzy. Najbardziej
oblegany jest odcinek rozpoczynający się w Morawicy, natomiast za najbar-
dziej wymagający uchodzi fragment Marzysz–Morawica, który rzadko bywa
wybierany przez amatorów kajakarstwa. Trasa spływu Czarną Nidą, od miej-
scowości Kuby Młyny z inicjatywy Lokalnej Grupy Działania „Perły Czarnej
Nidy” została oznakowana jako szlak kajakowy ACIV. Niemniej jednak spo-
tykane na trasie spływu znaki wymagają odświeżenia. Przenoski na Czarnej
Nidzie nie sprawiają większych trudności. Przy każdej budowliprzygotowa-
no odnogę rzeki, którą można spłynąć niemal do samej zapory. Następnie,
po przeniesieniu kajaka na odcinku maksymalnie kilkunastu metrów, można
ponownie znaleźć się na szlaku – już po drugiej stronie budowli wodnej.

Trasa 1

Ku przygodzie: Marzysz – Morawica

Marzysz (miejsce postojowe) 0,0 km → dopływ rzeki
Belnianka 2,9 km → Marzysz (tama) → 4,4 km → podział rzeki
na dwie odnogi 6,9 km → połączenie rzek 7,2 km → dopływ
Chodczy 12,7 km → Bieleckie Młyny (młyn) 13,8 km →
Morawica (tama) 15,4 km → Morawica (młyn) 15,7 km

Najbardziej wymagający odcinek Czarnej Nidy. Ze względu na dość wąskie spławne przesmyki, sporą ilość powalonych drzew, zwykle niski stan wody, trasa jest rekomendowana dla mniejszych grup w kajakach jednoosobowych. Pokonanie tego odcinka dwuosobowym kajakiem przez osoby z niewielkim doświadczeniem przysporzyć może kłopotów z klinowaniem się kajaka i potrzebą jego przepychania. Niemniej jednak napotkane na trasie trudności wynagradza meandrująca rzeka, płynąca w malowniczym otoczeniu drzew.

15,7 km

oznakowanie: częściowe

trudność ● ● ○

uciążliwość:
0

malowniczość ● ● ○

▼ Utrudnienia na trasie:

- Tama w Marzyszu – przenoska. Do pokonania około 8 metrów, początkowo ścieżką, następnie wodą. Należy uważać na kamienie.
- Młyn w Bieleckich Młynach – przenoska. Miejsce przenoski na lewym brzegu, tuż przed banerem informującym o konieczności uiszczenia opłaty za przenoskę. Kajaki przenosimy wąską ścieżką na odcinku około 10 metrów, następnie lewą odnogą rzeki dopływa się za tamę i młyn.

🏠 Infrastruktura kajakowa

- Morawica – przy drodze krajowej 73. Dogodne miejsce do zwodowania kajaków, ale także do zakończenia trasy spływu. Przed młynem znajduje się pomost ułatwiający opuszczenie kajaka, w przystani stoi wiata. W pobliżu znajduje się amfiteatr.

Uwaga!

Organizatorzy spływów kajakowych chcący korzystać z tego terenu, są zobowiązani do posiadania ważnego certyfikatu uprawniającego do wjazdu. Kwota jest ustalana na podstawie Zarządzenia z 23 czerwca 2022 r. w sprawie ustalenia wysokości opłat na korzystanie z Zaplecza Kajakarskiego Nad Czarą Nidą w Morawicy.

- Pomost przy brzegu, przy bramie do posesji. Możliwość uzgodnienia noclegu z właścicielem terenu.
- Pomost przy brzegu. Na polanie znajduje się miejsce przygotowane pod ognisko oraz ławki.
- Biwak przy młynie w Bieleckich Młynach, tel. 789 272 861; 505014226.

Start i meta trasy

Trasę spływu rozpoczynamy w miejscowości Marzysz na rzece Lubrzanka. Do przystani kajakowej możliwy jest dojazd samochodem (konieczne jest uiszczenie opłaty!). Spływ kończy się na przystani kajakowej w miejscowości Morawica.

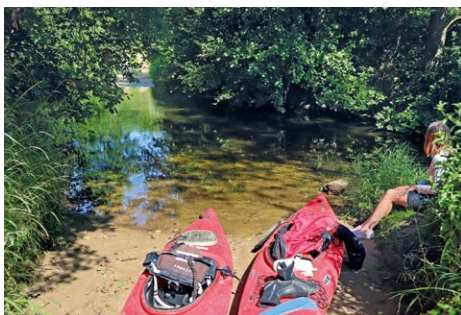

Przebieg i opis trasy

0,0 km – biwak w Marzyszu

Miejsce rozpoczęcia spływu. Dojazd do rzeki jest możliwy drogą polną, zazwyczaj wykorzystywaną przez pojazdy rolnicze w celu dojazdu do pól. W tym miejscu nie ma możliwości pozostawienia samochodów. Przez pierwsze trzy kilometry, do miejsca połączenia z rzeką Belnianką, szlak jest bardzo wąski, a nurt rzeki – nawet przy niższym stanie wody – szybki. Dlatego kajaki na tym odcinku powinny poruszać się jeden za drugim, tak aby bezpiecznie pokonywać przeszkody. Przy wyższym stanie wody należy zachować szczególną ostrożność! Pierwsze łagodne bystrze znajduje się tuż po starcie, po 750 metrach należy spłynąć kolejne bystrze, tym razem z trzema odnogami. Przy średnim stanie wody bystrze należy pokonać z lewej strony lub środkiem. Ze względu na liczne połamane drzewa oraz otaczający las, ten odcinek ma bardziej dziki charakter niż kolejne etapy trasy spływu.

Start w Marzyszu

2,9 km – dopływ rzeki Bielnianki

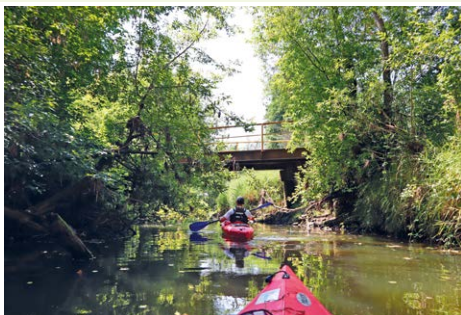

Po połączeniu się z Belnianką, na właściwej Czarnej Nidzie nurt nieco zwalnia i rzeka widocznie się poszerza. Czarna Nida dalej płynie przez las, coraz częściej mijamy zabudowania. Przez kolejny kilometr do tamy w Marzyszu rzeka widocznie zwalnia.

4,4 km – tama w Marzyszu

Miejsce pierwszej przenoski na trasie spływu. Przenoskę należy wykonać płynąc prawą odnogą rzeki. Za młynem, odnogi cieku ponownie łączą się w jedną rzekę. Przez kolejne 2,5 kilometra szlak biegnie w dalszym ciągu w większości przez pola i lasy. Na tym odcinku napotykamy liczne połamane drzewa, a także mamy do pokonania jedno niegroźne bystrze.

Tama w Marzyszu

6,9 km – rozdzielenie rzeki przed miejscowością Kuby-Młyn

Płynąc prawą stroną, zgodnie z zaleceniami starszych przewodników, po około 150 metrach i „przeskoczeniu” jednego drzewa, wąskim kanałem dopływa się do mostku rolniczego prowadzącego na wyspę. Przy mostku konieczna jest przenoska. Tutaj także rozpoczyna się szlak kajakowy ACTIV. Po przenosce trzeba przepłynąć kilkadziesiąt me-

Kuby-Młyn

Miejsce postojowe

trów kanałkiem do połączenia nurtów. Jeśli popłyniemy lewą stroną, unikniemy przenoski, jednakże będzie konieczne pokonanie łatwego bystrza. Po 300 metrach odnogi łączą się z powrotem w jedną rzekę.

7,2 km – połączenie rzek

Po pokonaniu odcinka o długości 5,5 kilometra, do Czarnej Nidy dopływa rzeka Chodcza.

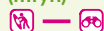
Bieleckie Młyny

12,7 km – dopływ rzeki Chodcza

Ze względu na bliskość młyna w miejscowości Bieleckie Młyny, nurt rzeki w tym miejscu zupełnie zanika.

13,8 km – Bieleckie Młyny (młyn)

O konieczności przenoski informuje odpowiedni znak oraz baner dotyczący konieczności

uiszczenia opłaty za przenoskę. Kajaki należy przenieść obok spustu dla ryb, utworzonym przy lewym brzegu i z powrotem wsiąść do kajaka w lewej odnodze rzeki. Po przepłynięciu 600 metrów, odnogi łączą się. Widoczne jest urokliwe rozlewisko rzeki, które utworzyło się za młynem. Nurt na chwilę przyspiesza, jednak już po 350 metrach ponownie zwalnia i wpływa w skupisko trzin. Płynąc tym odcinkiem rzeki ma się wrażenie, jakby płynęło się po jeziorze.

Młyn w Morawicy

15,4 km – Morawica (tama)

O tym, że zbliżamy się do tamy informuje nas dochodzący z prawej strony dźwięk. Należy zachować ostrożność i nie podpływać zbyt blisko, aby siła wody nie wciągnęła kajaka. Szlak prowadzi prawą odnogą rzeki.

15,7 km – Morawica (młyn)

Stary młyn w Morawicy. Dogodne miejsce do opuszczenia kajaka znajduje się na prawym brzegu.

Trasa 2

Meandrami natury: Morawica – Wolica

Morawica 0,0 km → most kolejowy 4,1 km → Nida (most)
7,5 km → Ostrów (most) 11,6 km → most kolejowy obok Wolicy
15,2 km → Wolica (młyn) 16,3 km

W porównaniu do pierwszego odcinka Czarnej Nidy, ta trasa spływu jest znacznie łatwiejsza dla turystyki kajakowej. Na trasie nie występują większe przeszkody wymagające przenosek. Niemniej jednak są miejsca, w których należy zachować ostrożność i trzeźwość umysłu.

oznakowanie: częściowe

trudność ●●○

uciążliwość:
1

malowniczość ●●○

⚠ Utrudnienia na trasie:

Przeptynięcie tego odcinka jest możliwe bez robienia przenosek. Do niebezpiecznych miejsc należą jedynie bystrza.

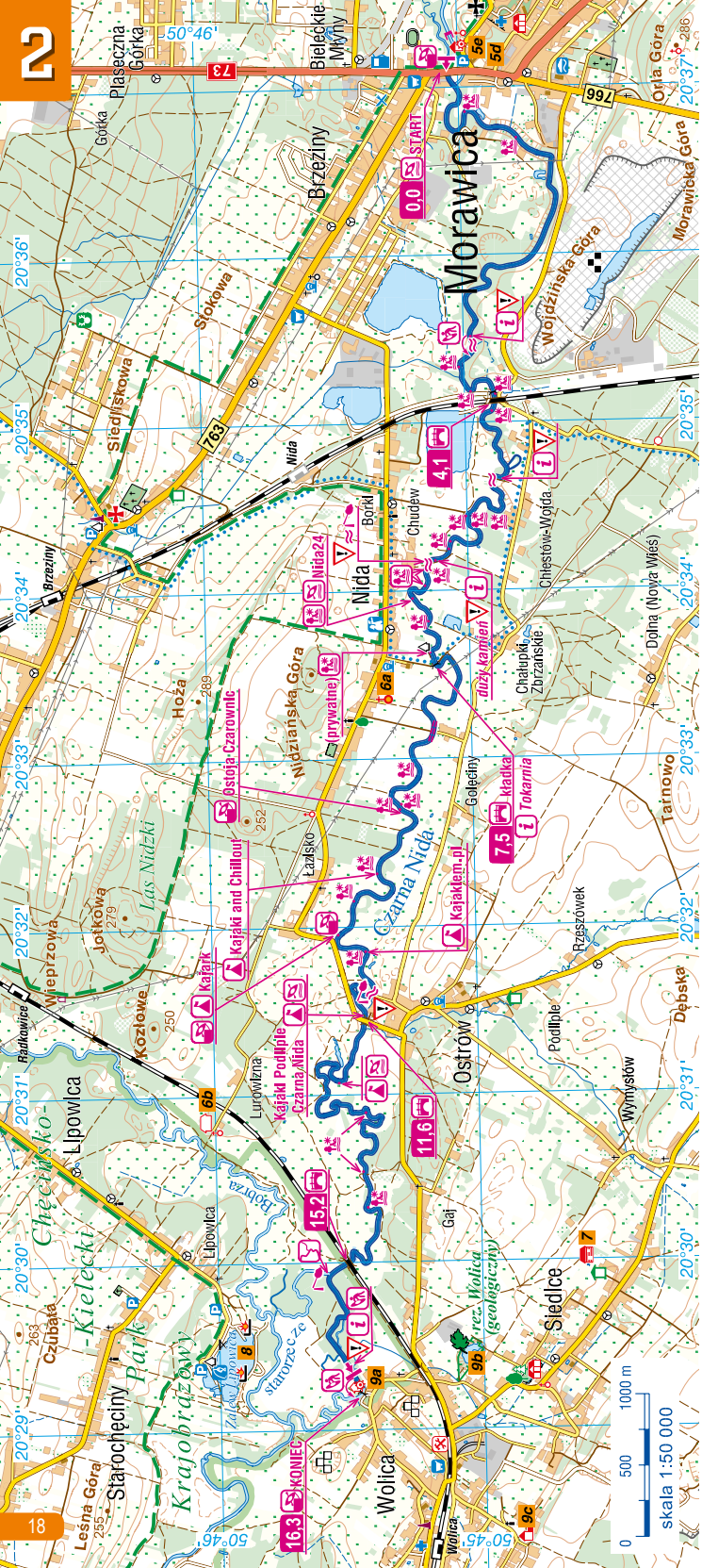
- Utworzone przez duże kamienie, a miejsce do przeptynięcia jest wąskie. Przy średnim stanie wody jest całkowicie spływalne. Przed miejscem znajduje się znak informujący o konieczności przenoski.
- Stworzone przez mniejsze kamienie rozłożone na całą szerokość rzeki. Nawet mało doświadczony kajakarz pokona je bez większych problemów.
- Spiętrzenie wody spowodowane zwalonym drzewem na prawym brzegu oraz kamieniami pozostawiającymi wolną przestrzeń bliżej lewego brzegu. Należy ominąć je z lewej strony.
- Przyspieszenie nurtu, całkowicie spływalne przy średnim stanie wody.
- Przyspieszenie nurtu spowodowane przez powalone drzewo, który pcha kajak w stronę drzewa. Należy jak najszybciej skrócić w lewo, gdzie znajduje się cofka. To miejsce, przy którym należy zachować większe skupienie.

🏠 Infrastruktura kajakowa

- Nida 24, spływy kajakowe kajakiem po Nidzie.
- Biwak z wiatą, placem zabaw.
- Przystań Ostoja Czarownic – na polu biwakowym znajduje się toaleta, możliwe jest nocowanie w jurtach i skorzystanie z sauny. Przy rzece znajdują się ławki i mały plac zabaw.
Kontakt: Justyna Salwa, ul. Hosa 199, 26-026 Nida, tel.: 726 249 485, e-mail: kontakt@ostojaczarownic.pl.
- Kajaki and Chillout – możliwość skorzystania z pola namiotowego za zgodą właścicieli. Przy polu znajduje się miejsce do grillowania.
- Pole namiotowe firmy KAJARK.
- Pole namiotowe firmy kajakiem.pl. W miejscu tym znajduje się toaleta turystyczna.
- Pole namiotowe Kajaki Podlipie Czarna Nida. Kontakt: Ostrów 30, Chęciny, tel. 511 795 945, e-mail: podlipiekajaki@gmail.com, www.spływjakajakiem.net
- Pole namiotowe z wiatą, miejscami parkingowymi, placem zabaw, koszami na śmieci i toaletą.

Start i meta trasy

Trasa rozpoczyna się w miejscowości Morawica, na przystani kajakowej, do której prowadzi dogodny dojazd samochodem (konieczne jest uiszczenie opłaty!). Koniec trasy ma miejsce w Wolicy, przy młynie, dokąd możliwy jest dojazd samochodem.

0,0 km – Morawica – miejsce rozpoczęcia spływu

Pierwszy odcinek, o długości około 3 kilometrów, prowadzi przez las. Nurt rzeki jest bardzo spokojny, a w niektórych miejscach niemal niewyczuwalny. Po pokonaniu tego odcinka na prawym brzegu widoczny jest znak informujący o zalecanej prędości. Za znakiem znajduje się kamienne bystrze, które przy średnim stanie wody jest spływalne. Na dalszym odcinku występują liczne miejsca biwakowe i postojowe.

Miejsce biwakowe w okolicach Morawicy

4,1 km – most kolejowy

Przy moście kolejowym do rzeki wpływa ciek z kopalni wapiennej. Tworzy on w tym miejscu bardzo ciekawe zjawisko polegające na wyraźnym różnym zabarwieniu wody z cieku mieszającym się z wodami Czarnej Nidy. Przez kolejne 850 metrów rzeka meandruje, na brzegach znajdziemy kilka miejsc postojowych. Należy pokonać bystrze (oznaczone), a otoczenie rzeki zmienia się z lesistego na łąki i pola.

Po pokonaniu odcinka o długości około 1400 metrów znajduje się kolejne bystrze, o którym również informuje znak. Należy mu poświęcić nieco więcej uwagi niż innym utrudnieniom na tej trasie, ze względu na duże kamienie i zwalone drzewo. Przy zachowaniu ostrożności bystrze jest spływalne.

Miejsce biwakowe przy moście kolejowym

7,5 km – most w Nidzie

Przed mostem w Ostrowie znajduje się jedno z trudniejszych bystrz na trasie, ponieważ nurt kieruje prosto na powalone drzewo. Jednak przy zachowaniu ostrożności, nie powinno ono sprawiać problemu kajakarzom.

11,6 km – most w Ostrowie

W spokojniejsze dni w bliskim

Niebezpieczne bystrze

sąsiedztwie rzeki można zaobserwować różne gatunki ssaków, takie jak sarny czy dziki, a także liczne gatunki ptaków, m.in. czapla biała, czapla siwa, łyska, głowienka czy bocian biały. Rzeką meandruje aż do mostu kolejowego w Wolicy, przepływając przez urokliwe łąki, które stanowią idealne miejsce na wypoczynek.

Biwak w okolicy Ostrowa

15,2 km – most kolejowy obok Wolicy

Za mostem kolejowym należy odbić w lewo, w młynówkę, co jest w zasadzie jedyną możliwością, gdyż starorzecze Czarnej Nidy jest zawalane kamieniami i nie ma innej możliwości przepływu. W młynówce zauważalne jest znaczne spowolnienie nurtu, ze względu na zastawkę młyna. Ten fragment jest jednym z najbardziej urokliwych fragmentów całej Czarnej Nidy. Szlak prowadzi przez las grabowy o znacznie ciemniejszym odcieniu niż pozostałe partie lasu, które mijano się wcześniej na tym odcinku. Etap ten jest bardzo spokojny ze względu na otaczającą naturę oraz zwalniający nurt. 100 metrów przed młynem znajduje się znak informujący o przyszłej przenosce. Jest ona

dobrze przygotowana, dzięki czemu wyjście z kajaka w Wolicy nie powinno sprawić żadnych problemów.

16,3 km – młyn w Wolicy

Odcinek kończy się w Wolicy. Istnieje możliwość kontynuacji spływu po przeniesieniu kajaka na drugą stronę młyna – korzystając z widocznej ścieżki.

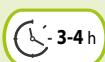
Młyn w Wolicy

Trasa 3

Gdzie Czarna Nida łączy się z Białą: Wolica – Brzegi

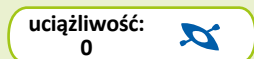
Wolica (młyn) 0,0 km → Bystrze 0,7 km → most na drodze S7 4,0 km → most na starej drodze 7, bystrze 5,1 km → połączenie Białej Nidy i Czarnej Nidy 11,4 km → Brzegi (przystań) 13,1 km

Odcinek od młyna w Wolicy do miejsca ujścia Czarnej Nidy do Nidy w Brzegach jest chyba najbardziej zmiennym na całej trasie spływu Czarną Nidą. Pierwszy jego etap, aż do mostu w Tokarni, wymaga od kajakarza większej uważności i doświadczenia. Tutaj rozpoczyna się uznawany za najładniejszy i przez to również najbardziej oblegany turystycznie odcinek Czarnej Nidy, którym w okresie letnim, co weekend spływają setki kajaków.

oznakowanie: brak

trudność ● ● ○

malowniczość ● ● ●

⚠ Utrudnienia na trasie:

- Ze względu na nisko położone drzewa i krzewy, miejsce to może być trudne do pokonania przy wysokim stanie wody. Nie należy go jednak lekceważyć również przy średnim ani niskim stanie wody. Nie jest to jedno długie bystrze, po każdym fragmencie woda na chwile się uspokaja i istnieje możliwość wpłynięcia do cofki. Nieumiejętne wykonanie tego manewru może skutkować obróceniem kajaka dziobem w stronę nurtu, co powoduje konieczność spłynięcia bystrza tyłem. W takiej sytuacji należy pamiętać o pochylaniu się do przodu podczas przepływania pod przeszkodami.
- Powalone drzewo oraz zwężenie koryta rzeki powodujące, że nurt jest silny i napiera kajak spychając go w kierunku drzewa po lewej stronie. Należy nakierować kajak na środek rzeki, tam gdzie drzewo zostawiło największą przestrzeń.
- Bystrze pod mostem na starej drodze nr 7. Najbezpieczniej pokonać bystrze środkiem środkowego przesła pod mostem. Bystrze utworzone jest przez liczne duże kamienie znajdujące się w wodzie. Warto zaznaczyć, że w tym miejscu głębokość jest większa niż na pozostałych odcinkach trasy. Po spłynięciu mostu, na prawym brzegu jest bardzo dogodne miejsce do zrobienia postoju.

🏠 Infrastruktura kajakowa

- Przystań kajakowa Bastek – możliwość rozłożenia namiotu, sanitariat, budki z jedzeniem, wiatra oraz miejsca parkingowe.
- Pole namiotowe kajakitokarnia.pl
- Pole namiotowe przy Muzeum Wsi Kieleckiej w Tokarni. Istnieje możliwość noclegu po poinformowaniu zarządcy terenu – Muzeum. Pole wyposażone w toalety toi toi, miejsce na ognisko i wiatę.

Start i meta trasy

Trasa rozpoczyna się przy młynie w Wolicy, do którego możliwy jest dojazd samochodem. Spływ najlepiej zakończyć w miejscowości Brzegi, tutaj znajduje się kilka miejsc postojowych dla samochodów.

Przebieg i opis trasy

0,0 km – Młyn w Wolicy

Dogodne miejsce do wodowania kajaka jest zlokalizowane na prawym brzegu rzeki. Przez pierwsze 700 metrów Młynówka jest wąska i pełna połamanych drzew. Pierwszym dogodnym miejscem na postój jest pole biwakowe „Bastek”, przy którym rozpoczyna się bystrze.

Start przy młynie w Wolicy

0,7 km – biwak kajakowy „Bastek”

Bystrze w rzeczywistości składa się z trzech oddzielnych bystrz. Dodatkowym utrudnieniem na tym odcinku są nisko opadające nad powierzchnią wody gałęzie. Po przepłynięciu 150 metrów napotykamy zwalone drzewo – w tym miejscu nurt rzeki znacznie przyspiesza. Po kolejnych 150 metrach do rzeki uchodzi starorzecze Czarnej Nidy, którego początek znajduje się za mostem kolejowym w Wolicy, jeszcze przed dawnym młynem. Początek tego starorzecza nie jest wyraźnie widoczny na szlaku, ponieważ zarósł trzcinami. Został również częściowo zasypany kamieniami, aby skierować jak największą ilość wody do młyna w Wolicy. Starorzecze zasila prawobrzeżny dopływ Czarnej Nidy – rzeka Bobrza, a następnie łączy się z właściwym, współczesnym szlakiem Czarnej Nidy. Miejsce to jest wyraźnie widoczne, co więcej, znacznie poszerza rzekę.

Dopływ starorzecza Czarnej Nidy

4.0 km – most na drodze S7

200 metrów przed mostem na drodze S7, na lewym brzegu znajduje się miejsce biwakowe Kajaki Tokarnia. W razie deszczu, most ten stanowić może doskonałe schronienie dla kajakarzy. Z tego miejsca możliwe jest dotarcie pieszo do Centrum Nauki Leonardo Da Vinci.

Miejsce biwakowe – Kajaki Tokarnia

Most na starej drodze nr 7

5,1 km – most na starej drodze nr 7

Bystrze znajdujące się pod mostem najbezpieczniej spłynąć środkiem środkowego przęsła. Tuż po pokonaniu bystrza, na prawym brzegu znajduje się bardzo dogodne miejsce na postój. Podczas weekendów miejsce to jest oblegane przez liczne firmy kajakowe, a także przez plażowiczów. Od tego miejsca rozpoczyna się odcinek spływu, który uznawany jest za najpiękniejszy na Czarnej Nidzie. Rzeka jest bardzo spokojna, kojąco meandruje, powoli zbliżając się do połączenia z Białą Nidą. Z kajaka możemy podziwiać urokliwe sosnowe lasy rosnące na skarpach. Ostatnim przystankiem przed ujściem jest biwak należący do Parku Etnograficznego w Tokarni. Stąd można łatwo dotrzeć do skansenu i go zwiedzić.

11,4 km – połączenie Białej Nidy i Czarnej Nidy

Kilka zakrętów dalej, Czarna Nida w połączeniu z Białą Nidą staje się Nidą. Od tego miejsca należy popłynąć jeszcze 1,7 kilometra do plaży gminnej w Brzegach.

13,1 km – przystań kajakowa w Brzegach – na plaży gminnej

Biwak przy Parku Etnograficznym w Tokarni

Atrakcje turystyczne na trasie Czarnej Nidy

Zamek w Chęcinach, fot. Patryk Ptak

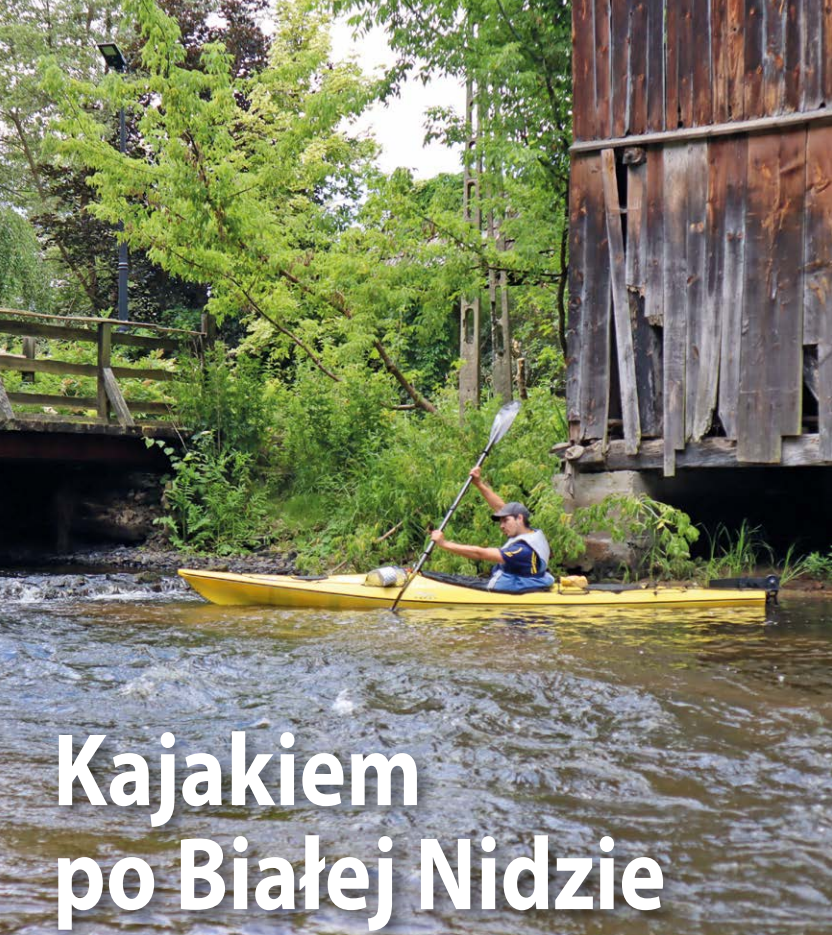
1 Kuby Młyny; **2** Bieleckie Młyny; **3** Radomice: Cmentarz Żołnierzy Armii Radzieckiej, Grób żołnierza Armii Radzieckiej, Stanowisko czołgu „Pantera, Krzyż Pojednania, Rezerwat przyrody „Radomice”; **4** Łabędziów; **5** Morawica: kościół pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy, Kalwaria Świątokrzyska, Kaplica Oraczeńskich, Park dworski, Stary Młyn; **6** Nida: kapliczka pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny, ruiny folwarku rodziny Osieckich „Lurowizna”; **7** Gród Pędzików w Siedlcach; **8** Zbiornik wodny w Lipowicy; **9** Wolica: stary młyn, rezerwat „Wolica”, ruiny willi Hemplów, Muzeum Motoryzacji; **10** Podzamcze Chęcińskie: Dwór starostów Chęcińskich, Centrum Nauki Leonardo da Vinci; **11** Chęciny: Zamek Królewski, kościół pw. św. Bartłomieja, klasztor Sióstr Bernardynek, klasztor Franciszkanów, zabytkowa kamienica „Niemczówka”, rynek, Centrum Pamięci Kultury Żydowskiej, cmentarz żydowski; **12** Muzeum Wsi Kieleckiej – Park Etnograficzny w Tokarni.

Kaplica Oraczeńskich w Morawicy

Park Etnograficzny w Tokarni

Kajakiem po Białej Nidzie

Biała Nida jest jednym z dwóch cieków źródłowych rzeki Nidy i uznawana za jedną z najbardziej atrakcyjnych rzek dla kajakarzy w województwie świętokrzyskim. Źródła rzeki znajdują się na Płaskowyżu Jędrzejowskim, w pobliżu Szczekocin i rzeki Pilicy. Przepływa przez Wyżynę Przedborską i Wyżynę Kielecką. Rzeka jest zasadniczo dostępna dla kajaków od wsi Mniszek, zazwyczaj od tego miejsca nie ma utrudnień spowodowanych stanem wody. Biała Nida płynie pośród pól, łąk i lasów, meandrując zachowała swój naturalny charakter, co dodaje jej niepowtarzalnego klimatu. Opisywany fragment rzeki świetnie nadaje się do spływów o charakterze niemasowym, w niewielkich zespołach, do kilkunastu kajaków. Ze względu na brak dogodnego miejsca rozpoczęcia odcinka drugiego etapu, rzeka raczej nie jest rekomendowana do spływów jednodniowych. Białą Nidą najlepiej spływać w wariantcie dwudniowym z noclegiem w okolicy Wymysłowa, a ze względu na brak stacjonarnej bazy noclegowej w pobliżu rzeki, kajakarze powinni być wyposażeni w sprzęt biwakowy. Firmy wypożyczające kajaki na jeden dzień proponują start powyżej Wymysłowa, przy moście drogowym w Bizorzędzie. Jednak ze względu na panujący w tym miejscu ruch samochodowy, miejsce to nie stanowi wygodnej lokalizacji. Mając na względzie powyższe utrudnienia logistyczne, można oczywiście planować pokonywanie całego odcinka Białej Nidy w jeden dzień, pod warunkiem, że uczestnicy są sprawni kajakowo i mają już za sobą doświadczenia 25-kilometrowego spływu o większym stopniu trudności.

Z noclegiem pod gwiazdami

Dzień I. Mniszek – Wymysłów

Mniszek 0,0 km → młyn na wyspie 4,7 km → most w Bizorędzie 7,0 km → ujście Wiernej Rzeki 12,3 km → Wymysłów 13,3 km

Urok tego odcinka Białej Nidy, szczególnie na etapie Mniszek–Wymysłów, polega na trudności wynikającej z konieczności posiadania dobrych umiejętności manewrowania kajakiem. Najwygodniej będzie go przepłynąć kajakiem jednoosobowym, który pozwala na sprawniejsze pokonanie tego odcinka rzeki. Jeśli zdecydujemy się na rozłożenie trasy spływu na dwa dni, konieczne będzie zabranie ze sobą odpowiedniego sprzętu biwakowego. Jednak, jeśli będziemy chcieli zakończyć spływ pierwszego dnia, dogodnym miejscem zakończenia będzie miejsce, w którym Wierna Rzeka wpływa do Białej Nidy.

13,3 km

3-4 h

uciążliwość:
0

oznakowanie: brak

trudność ● ● ○

malowniczość ● ● ○

⚠ Utrudnienia na trasie:

- Miejsce niebezpieczne dla początkujących kajakarzy. Możliwe zaklinowanie przy niskim stanie wody.
- Miejsce niebezpieczne dla początkujących kajakarzy. Powalone drzewa na zewnętrznej stronie zakrętu. Nieodpowiednie napłynięcie może skończyć się wywrotką.
- Miejsce niebezpieczne dla początkujących kajakarzy. Przy niskim stanie wody grozi zaklinowaniem, przy średnim i wysokim – możliwe zalanie kajaka.

🏠 Infrastruktura kajakowa

- Pole biwakowe usytuowane na prawym brzegu. Brak infrastruktury campingowej, dostępu do wody pitnej, toalety drewnianej tzw. "stawojka", miejsce na ognisko. Uwaga: nocleg możliwy tylko po uzgodnieniu telefonicznym z właścicielem.
- Pole biwakowe usytuowane na lewym brzegu, wyposażone w drewniany mini pomost oraz wiatę, miejsce na ognisko. Brak dostępu do wody pitnej. Uwaga: nocleg możliwy tylko po uzgodnieniu telefonicznym z właścicielem.
- Dzikie miejsce biwakowe na lewym brzegu w lesie. Bardzo klimatyczne szczególnie dla miłośników bushcraftu. Na biwaku brakuje infrastruktury campingowej.
- Pole biwakowe usytuowane na lewym brzegu. Brak infrastruktury campingowej, dostępu do wody pitnej, toalety drewnianej tzw. "stawojka", miejsce na ognisko. Uwaga: nocleg możliwy tylko po uzgodnieniu telefonicznym z właścicielem.

Start i meta trasy

Spływ rozpoczynamy w Mniszku, natomiast zakończenie tego odcinka zaplanowano w okolicach Wymysłowa. To dobre miejsce na biwak, lecz niekoniecznie na koniec spływu – ze względu na możliwy brak dojazdu, ponieważ droga dojazdowa często bywa podmokła. W odległości około 750 metrów od miejsca biwakowego, idąc polną drogą w kierunku wsi, znajduje się czynna w sezonie pizzeria. Dogodnym miejscem na zakończenie spływu jest miejsce, w którym Wierna Rzeka wpływa do Białej Nidy.

Przebieg i opis trasy

0,0 km – Mniszek

Spytów rozpoczynamy w miejscowości Mniszek. Najlepsze miejsce wodowania kajaków znajduje się na lewym brzegu, kilkanaście metrów powyżej mostu. W pobliżu brakuje ogólnodostępnych miejsc parkingowych, niemniej jednak istnieje możliwość, za niewielką opłatą, pozostawienia auta przy młynie. Warto zaznaczyć, że w miejscowości nie ma sklepu, dlatego konieczne jest wcześniejsze zaopatrzenie się w prowiant.

Pierwszy odcinek Białej Nidy wije się między łąkami. Szlak jest dość wąski, dlatego kajaki powinny poruszać się jeden za drugim. W odległości 750 metrów od mostu, z prawej strony znajduje się dopływ małego kanału wodnego z pola (bardzo zarośnięty). Tuż obok widoczne jest wejście na łąkę, a 50 metrów dalej w lesie zlokalizowane jest miejsce biwakowe Kajakiem.pl. Tutaj istnieje możliwość noclegu za zgodą właściciela terenu. Po przepłynięciu około 800 metrów napotkamy próg ułożony z kamieni, który jest spływalny. Po około 2,5 kilometra rzeka wpływa między drzewa. Ten około 600-metrowy odcinek, ciągnący się aż do mostku przy starym młynie, przy słonecznej pogodzie stanowi malowniczy plener zdjęciowy.

Młyn w Mniszku

4,7 km – młyn na wyspie

W tym miejscu, pod mostkiem znajduje się spiętrzenie, które w zależności od stanu wody, można spłynąć lub konieczne będzie spławienie kajaków. Za mostkiem, po prawej stronie znajduje się miejsce odpoczynku. Na dalszym odcinku, koryto rzeki jest wąskie, a rzeka meandruje między łąkami. Ten fragment, ze względu na bardzo gęste trzcinowiska, nazywany jest przez niektórych kajakarzy „zielonym piekłem”. W odległości 450 metrów, po lewej stronie, znajduje się miejsce biwakowe Willa Bizoręda. Następnie, po pokonaniu około 900 metrów, dopływamy do asfaltowej drogi gminnej, przy której znajduje się dogodne wyjście na brzeg oraz miejsce odpoczynku. Od tego miejsca zaczyna się najbardziej wymagający technicznie odcinek Białej Nidy. Wąski przepływ oraz nisko zwisające gałęzie prowadzą nas do mostu drogowego przy osiedlu Bizoręda.

Próg wodny na Białej Nidzie

Młyn w Bizorzędzie

7,0 km - most w Bizorzędzie

Tuż za mostem, wąska rzeka mocno meandruje, a w nurcie pojawiają się drzewa. Dzięki staraniom organizatorów spływów kajakowych odcinek ten jest drożny. Po pokonaniu 3,8 kilometra napotykamy na próg wodny, który może być trudny do spłynięcia: przy niskim stanie wody istnieje

ryzyko zaklinowania kajaka, natomiast przy wysokim grozi jego zalaniem. Po przepłynięciu kolejnego odcinka o długości około 1,5 kilometra, z lewej strony trafimy na dopływ Wiernej Rzeki (Łososiny, Łośny).

Dogodne miejsce postojowe

12,3 km - ujście Wiernej Rzeki (Łososiny, Łośny)

W tym miejscu można zakończyć spływ, ponieważ do lewego brzegu dochodzi droga szutrowa. Choć brzeg jest dość wysoki, w kilku miejscach wędkarze i turyści stworzyli łatwe zejścia. Droga jest oznakowana i powinna umożliwić dojazd każdego samochodu. Jeśli planujemy spływ jednodniowy, najlepiej zakończyć go właśnie tutaj, ze względu na dogodniejsze miejsce odbioru kajaków.

Od tego punktu rzeka zdecydowanie zmienia swój charakter. Staje się szersza, z jednej strony przylega do porośniętego lasem zbocza (prawy brzeg), z drugiej – cieszy oko rozległymi łąkami porośniętymi różnokulturowymi zagajnikami. Uważa się, że jest to najpiękniejszy fragment Białej Nidy. Po przepłynięciu 1000 metrów, za zakrętem w lewo, trafiamy na kolejne miejsce biwakowe Kajakiem.pl.

Miejsce biwakowe

13,3 km - miejsce biwakowe w Wymysłowie

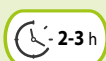

Tutaj również można zakończyć spływ, jednak dojazd jest trudniejszy, ponieważ droga prowadząca przez pola do Wymysłowa często jest podtopiona, co może sprawiać problemy samochodom o niskim zawieszeniu. Mimo to jest to bardzo dogodne miejsce na biwak podczas spływu dwudniowego.

Dzień II. Wymysłów – Brzegi

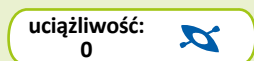
Wymysłów 0,0 km → Choiny (most drogowy) 4,6 km → Żerniki (Kładka i bród) 7,8 km → ujście Białej Nidy do Nidy 8,5 km → Brzegi (most drogowy) 9,5 km

Ten odcinek w niczym nie ustępuje urokowi najpopularniejszych szlaków kajakowych Borów Tucholskich czy Mazur. Trasa oferuje niezapomniane wrażenia i bliski kontakt z naturą. Na kajakarzy czekają zróżnicowane warunki – od spokojnych wód po odcinki wymagające większej wprawy w manewrowaniu kajakiem. Na trasie nie brakuje urokliwych miejsc biwakowych, idealnych na odpoczynek i relaks.

oznakowanie: częściowe

trudność ● ○ ○

malowniczość ● ● ●

▼ Utrudnienia na trasie:

- Próg w Choinach – przy niskim stanie wody istnieje ryzyko zaklinowania. Przy średniej i wysokiej wodzie występuje niebezpieczne połączenie nurtów za progiem.

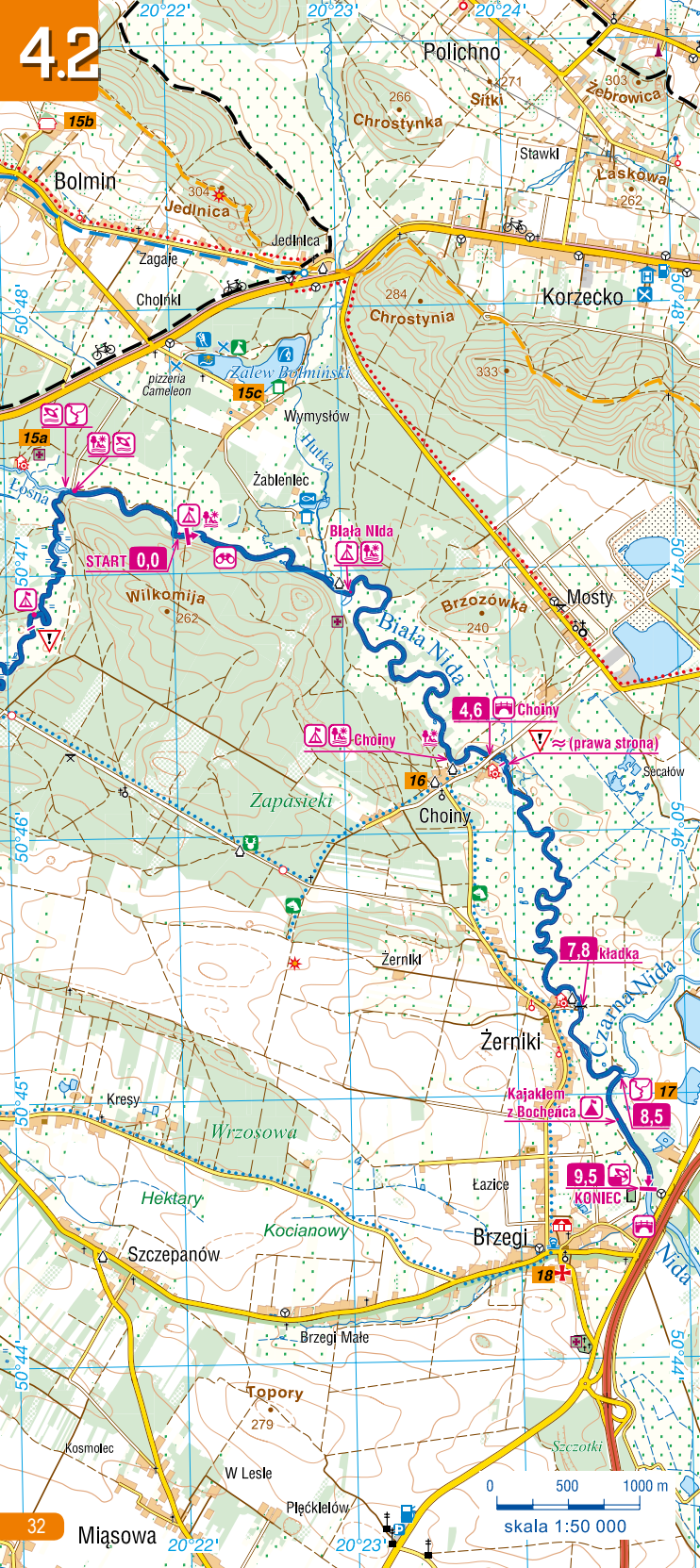
🏠 Infrastruktura kajakowa

- Pole Biwakowe „Biała Nida” w Żabińcu – znajdują się tu drewniana wiata, stoły i ławy, miejsce na ognisko oraz toaleta typu „stawojka”. Uwaga: konieczny jest kontakt telefoniczny z właścicielem, w celu poinformowania go o chęci zatrzymania się na postój. Na brzegu znajduje się baner z numerem telefonu. Dane kontaktowe: tel. 530 763 357, e-mail.: jartu@onet.pl, www.kajak-jartu.pl.
- Miejsce biwakowe „Choiny” – zlokalizowane na prawym brzegu. Znajdziemy tu miejsce na ognisko oraz drewnianą wiatę ze stojakiem na rowery. To punkt na trasie przebiegającego tędy szlaku rowerowego.
- Miejsce biwakowe „Kajakiem z Bocheńca” w Brzegach – miejsce wyposażone w toalety typu toi toi, na terenie znajduje się wiata, boisko do siatkówki plażowej. Biwakowanie wymaga zgody właściciela terenu. Numer telefonu można znaleźć na banerze przy brzegu. Dane kontaktowe: tel. 694 792 614, www.kajakiemzbochenca.pl.

Start i meta trasy

Początek tego odcinka spływu znajduje się w Wymysławie – najlepsze miejsce do wodowania to lewy brzeg, na polanie przy pomniku. Start nie zakłada dojazdu samochodem, lecz rozpoczęcie spływu z biwaku. Awaryjnie można dojechać samochodem drogą gruntową z miejscowości Bolmin, oddalonej o około 800 metrów.

Trasę spływu kończymy w miejscowości Brzegi – odbiór kajaków na prawym brzegu rzeki. To dość obszerny teren, położony w odległości 200 metrów od mostu w Brzegach na drodze nr 7. W sezonie letnim w miejscu tym, wiele firm odbiera bądź woduje kajaki. Obok znajduje się gminne boisko sportowe do piłki nożnej.

Przebieg i opis trasy

0,0 km – Wymystów

Spływ rozpoczynamy na lewym brzegu, w miejscu biwakowym przy kamiennym obelisku upamiętniającym tragiczną historię tego miejsca. Tuż po starcie napotykamy duże wypłytenie ze sporą liczbą kamieni w nurcie. Prawdopodobnie ich nagromadzenie związane jest z pozostałościami dawnej

Miejsce do odpoczynku w Choinach

infrastruktury młyńskiej. Przy niskim stanie wody konieczne jest spławienie kajaka, również przy stanach średniej wody mniej doświadczone załogi mogą mieć problem z „czystym” przepłynięciem. Pomimo, że jest to odcinek krótki (kilkanaście merów), warto zwrócić na niego szczególnie uwagę, kiedy płyniemy z bagażami. Za przemiałem nie ma utrudnień. Rzeka wiję się leniwie, z prawej strony przytulając się do lesistych wzgórz. Ten odcinek Nidy uważany jest za najbardziej urokliwy, z jednej strony wymaga umiejętności manewrowania kajakiem, a jednocześnie nie jest to główny szlak, oblegany przez tłumy kajakarzy.

Po przepłynięciu 1,5 kilometra dopływamy do biwaku „Żabieniec” – miejsca na lewym brzegu rzeki z wyraźnym zakolem i dobrym wyjściem na piaszczystą miniplażę. Od biwaku rzeka nadal meandruje łagodnie, a kajakarze napotykają nieliczne przeszkody w postaci powalonych drzew. O drożność tego odcinka szlaku dbają lokalne firmy kajakowe. Po przepłynięciu odcinka o długości 2,6 kilometra natrafiamy, po prawej stronie, na łagodną skarpe. W głębi, między drzewami znajduje się teren, który dawniej wykorzystywany był przez drużyny harcerskie do organizacji letniego wypoczynku. 150 metrów dalej na prawym brzegu znajduje się wygodne miejsce biwakowe „Choiny”. Następnie po 350 metrach dopływamy do mostu drogowego w Choinach z charakterystyczną białą-niebieską barierką.

4,6 km – Choiny /most drogowy/

Tuż za mostem rzeka rozwidła się. Widoczny, szeroki odpływ w lewą stronę nie jest spływalny! Starorzecze Białej Nidy na tym odcinku zawalone jest drzewami i tylko doświadczeni kajakarze w jedynkach, którzy znają techniki zwałkowe, mogą się pokusić o spłynięcie tego fragmentu. Ruch turystyczny odbywa się prawą stroną rzeki, tzw. młynówką, która zwęża się coraz bardziej, by finalnie przecisnąć się przez pozostałości młyńskiej zastawki i łagodnym bystrzem połączyć się z nurtem starorzecza kilka metrów poni-

Most w Choinach

żej. To najniebezpieczniejsze miejsce na tym odcinku. Starorzecze, mimo że zawalone drzewami, niesie znacznie więcej wody niż wąski przepływ młynówki, a na bystrzu nurt gwałtownie przyspiesza. W miejscu spotkania się nurtów mniej wprawni uczestnicy spływu mogą nabrać wody do kajaka lub nawet się wywrócić. Po chwili woda uspakaja się, a kilka metrów dalej, istnieje możliwość awaryjnego zatrzymania się, aby wylać wodę z kajaka. Miejsce to stanowi własność prywatną i można się tam zatrzymać jedynie, jeśli jest to konieczne.

Na kolejnym etapie rzeka Biała Nida lekko się rozszerza i licznymi zakrętami podąża wśród łąk oraz pól uprawnych, zbliżając się do Żernik. W odległości około 3 kilometrów od bystrza, przy młynie trafiamy na kładkę pieszą przy brodzie w Żernikach.

Kładka w Żernikach

7,8 km – Żerniki /kładka i bród/

To bardzo dobre miejsce na postój. Metalowa kładka nad rzeką stanowi bardzo urokliwy plener zdjęciowy. Łąka na prawym brzegu wraz z szerokim podejściem do brodu stanowią miejsce kąpielowe dostępne nawet dla najmłodszych. W pobliżu znajduje się infrastruktura rekreacyjno-sportowa. Od brodu w Żernikach do połączenia szlaków Białej i Czarnej Nidy dzieli nas kilka zakrętów na odcinku 700 metrów.

8,5 km – ujście Białej Nidy do Nidy

W miejscu, gdzie rzeka łączy się z Czarną Nidą, jej charakter wyraźnie się zmienia. Koryto rozszerza się do ponad 20 metrów, a po obu brzegach rozciągają się szerokie łąki. Od tego momentu zmienia się nie tylko krajobraz, lecz także rodzaj trudności, z jakimi może się spotkać kajakarz. W zapomnienie odchodzi konieczność manewrowania pomiędzy krzewami i niskimi gałęziami. Najczęstsze problemy, które będą nas spotykać to wyptycenia. Dopiero wyższe stany średnie pozwalają na swobodny spływ z nurtem, natomiast przy średnim i niskim stanie wody przydatna będzie znajomość locji kajakowej, tj. umiejętności czytania wody i manewrowanie zgodne z linią nurtu.

W innym wypadku istnieje możliwość, że kajak szybko utknie na przykosię i będzie konieczne przeciągnięcie go na głębszą wodę. W odległości 350 metrów od połączenia szlaków na prawym brzegu zlokalizowana jest przystań kajakowa Kajakiem z Bocheńca.

9,5 km – Brzegi /most drogowy/

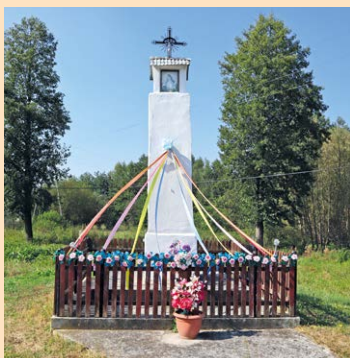
Spływ najlepiej zakończyć na terenie gminy Brzegi, przy boisku piłkarskim położonym na prawym brzegu rzeki, około 1,6 kilometra od miejsca połączenia szlaków Białej i Czarnej Nidy.

Atrakcje turystyczne na trasie Białej Nidy

Młyn w Mniszku

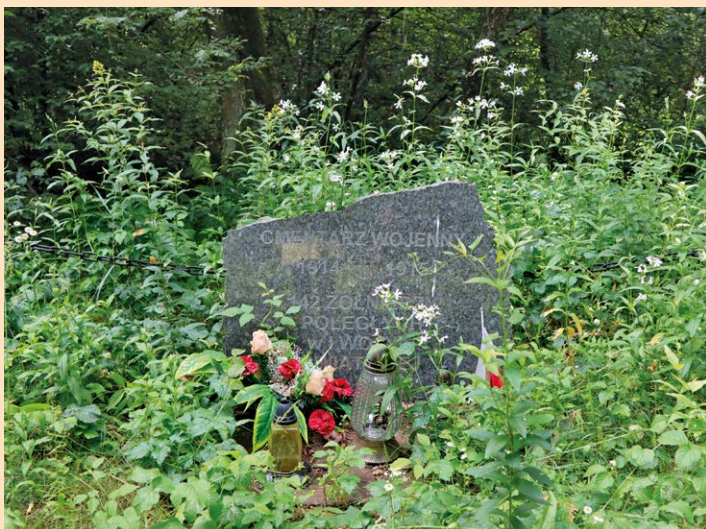
13 Mniszek; **14** Bizoręda, stary dąb, młyn Wyspa; **15** Bolmin: cmentarz wojenny z okresu 1914–1915 (Bolmin–Papiernia), ruiny dworu obronnego, za-
lew; **16** Choiny; **17** Żerniki; **18** Brzegi: kościół pw. św. Mikołaja

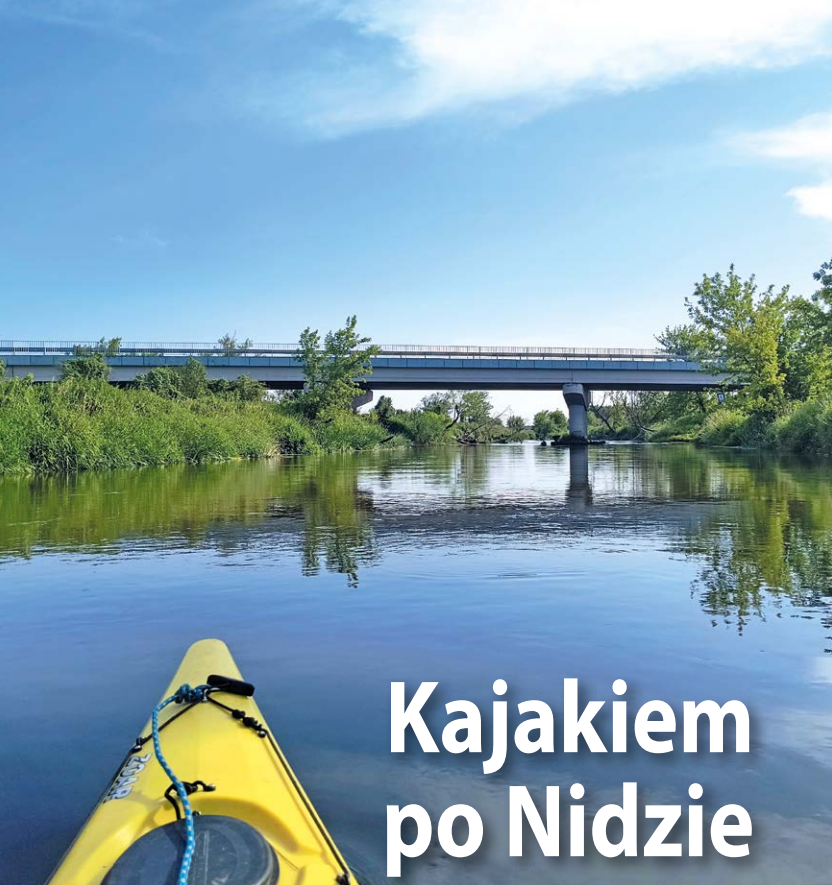
Kapliczka w Bizorędzie

Kapliczka w Mniszku

Cmentarz wojenny w Bolminie

Kajakiem po Nidzie

Rzeka Nida, lewy dopływ Wisły, to jedna z większych i najcieplejszych rzek w województwie świętokrzyskim. Powstaje z połączenia Białej i Czarnej Nidy w miejscowości Żerniki koło Chęcin, zaś wpada do Wisły w okolicach Nowego Korczyna. Nida charakteryzuje się licznymi meandrami i malowniczymi rozlewiskami, stanowiąc schronienie dla rzadkich gatunków ptaków. Rzeka jest dostępna dla kajaków na całej długości, oferując bezpieczne miejsca do kąpeli, piaszczyste dno i ciepłą, przejrzystą wodę. Brzegi rzeki są przeważnie łąkowe z kępami drzew, co utrudnia znalezienie zacienionego biwaku. Rzeka oferuje zróżnicowane odcinki dla kajakarzy o różnym poziomie umiejętności. Najpopularniejszy i łatwo dostępny odcinek między Brzegami a Rębowem jest odpowiedni dla początkujących kajakarzy, rodzin z dziećmi i seniorów. Odcinek Rębów–Pińczów jest trudniejszy ze względu na zlokalizowane na trasie spływu budowle hydrotechniczne, takie jak elektrownia, progi i most kolejki wąskotorowej, które mogą znacznie wydłużyć czas płynięcia i stanowić zagrożenie. Szczególną uwagę należy zwrócić na bystrze i jaz obok Sobowic, gdzie konieczne jest przeniesienie kajaków brzegiem. Najdłuższy odcinek – od Pińczowa do ujścia – jest przyjazny i otwarty dla turystyki kajakowej, oferując liczne miejsca postojowe. Na tym etapie, w porównaniu z początkiem trasy, spotykamy mniej kajakarzy ze względu na trudniejszy dojazd oraz większą długość odcinka. Brakuje tu także miejsc biwakowych i dogodnych zejść na brzeg, ponieważ brzegi są wysokie. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność spływu Nidą jest fakt, iż rzeka przepływa przez najciekawsze miejscowości regionu Ponidzia. Dlatego warto w swoim planie wypadu kajakowego uwzględnić czas na zwiedzenie najciekawszych miejsc atrakcyjnych turystycznie, takich jak: Pińczów, Chroberz, Wiślica czy Nowy Korczyn.

Trasa 5

Kajakowa sielenka: Brzegi – Rębów

Plaża gminna w Brzegach 0,0 km → mosty drogowe DK7 oraz S7 0,25 km → most kolejowy 4,1 km → fortalicja w Sobkowie 6,6 km → most drogowy w Mokrsku 8,8 km → Kotlice (koniec płotu) 13,5 km → Rębów (zastawka i most) 18,2 km

Mamy do czynienia z najbardziej obleganym fragmentem na wszystkich trzech rzekach. Szeroki, bardzo przyjazny i łatwo dostępny dla kajakarzy o każdym poziomie umiejętności odcinek sprawia, że tysiące miłośników kajakarstwa w każdy dzień wakacyjnych weekendów są tu normą. Na trasie spotkamy co prawda jedno „groźne” miejsce – bystrze pod mostem kolejowym – jednak nawet w przypadku wywrotki i wpadnięcia do wody nie stanowi ono zagrożenia dla zdrowia kajakarzy. Ten etap spływu rekomendowany jest zarówno dla początkujących kajakarzy, jak i rodzin z dziećmi oraz seniorów.

16,6 km

5-6 h

uciążliwość:
0

oznakowanie: częściowe

trudność ● ○ ○

malowniczość ● ● ○

▼ Utrudnienia na trasie:

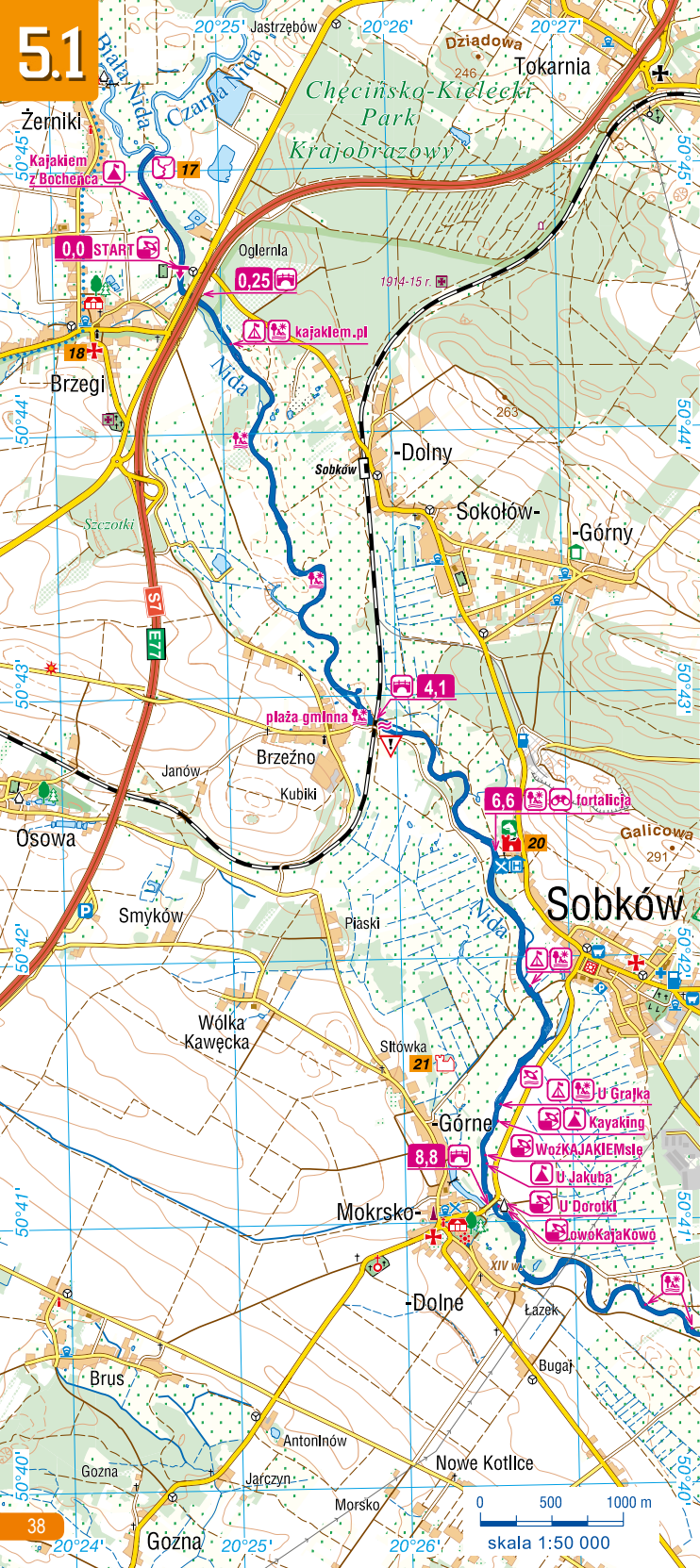
- Bystrze pod mostem kolejowym w Brzeźnie – przed wpłynięciem należy zachować szczególną ostrożność ze względu na wystające z wody pale.

🏠 Infrastruktura kajakowa

- Pole namiotowe Kajakiem z Bocheńca.
- Biwak firmy kajakiem.pl – na polu namiotowym znajdują się toalety turystyczne.
- Biwak w lesie w miejscowości Sobków na lewym brzegu rzeki.
- Przystań kajakowa „U Grajka” na lewym brzegu.
- Przystań kajakowa, pole namiotowe firmy Kayaking na lewym brzegu.
- Przystań kajakowa firmy WożKAJAKIEMsię na lewym brzegu.
- Pole namiotowe firmy U Jakuba na lewym brzegu.
- Przystań kajakowa firmy U Dorotki na lewym brzegu.
- Przystań kajakowa firmy owoKajaKowo na lewym brzegu.
- Dziki biwak na skarpie na lewym brzegu.
- Dziki biwak na lewym brzegu.
- Przystań kajakowa firmy PoNidzieKajakiem.pl na prawym brzegu.
- Miejsce biwakowe Kajakiem.pl na prawym brzegu.
- Dziki biwak na prawym brzegu przy moście w Rębowie.

Start i meta trasy

Spływ rozpoczynamy na prawym brzegu rzeki, przed mostem w Brzegach, na terenie boiska piłkarskiego. Trasę kończymy na prawym brzegu rzeki przy moście elektrowni w Rębowie.

Przebieg i opis trasy

0,0 km – boisko w Brzegach

Spływ rozpoczynamy na prawym brzegu Nidy w miejscowości Brzegi. To gminny teren sportowy (boisko do piłki nożnej), który w sezonie kajakowym stanowi miejsce startu wielu grup obsługiwanych przez lokalne firmy kajakowe. Po przepłynięciu odcinka o długości 250 metrów dopływamy do mostów na trasie DK7 i S7.

Miejsce postojowe na skarpie

Plaża w Brzeźnie

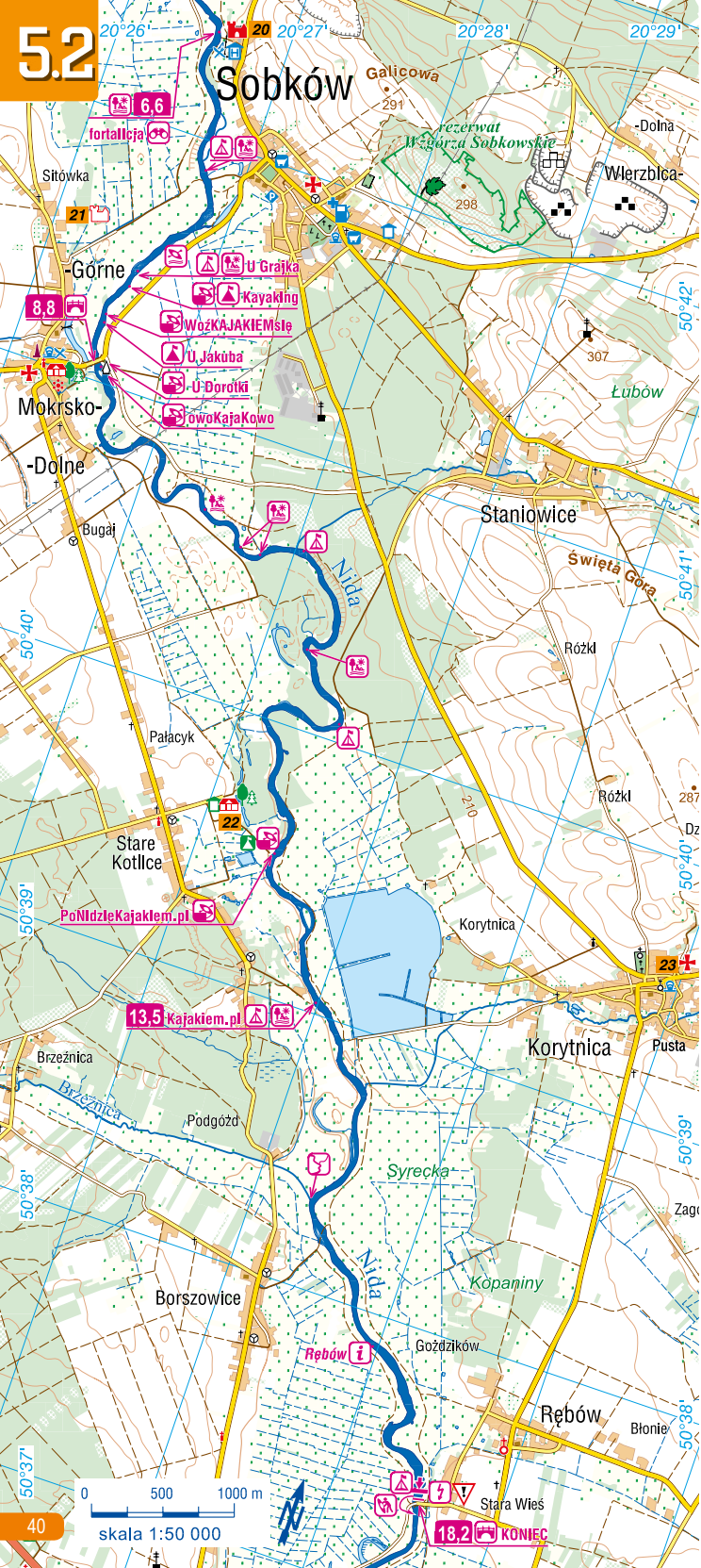
0,25 km – mosty drogowe DK7 oraz S7

Pod pierwszym mostem napotykamy szpaler pali wbitych w dno rzeki, ustawionych równolegle do nurtu. To prawdopodobnie pozostałość po historycznej przeprawie przez rzekę. Za mostem, około 1,3 kilometra dalej, na lewym brzegu znajduje się biwak firmy Kajakiem.pl. Ze względu na dużą liczbę kajaków wodowanych w tym miejscu w sezonie, wyjście na brzeg wymaga zgody właściciela terenu. Najbliższy odcinek do Brzeźna jest wręcz stworzony dla osób zdobywających pierwsze doświadczenia kajakowe, również z udziałem

Przystań w okolicach Sobkowa

młodszych dzieci. Na tym czterokilometrowym fragmencie trasy, od mostu na S7 do mostu kolejowego w Brzeźnie, Nida jest rzeką szeroką i płytką, o piaszczystym dnie oraz z miejscami kąpielowymi i postojowymi, które często występują na zakrętach. Część turystów kończy swoją przygodę na plaży gminnej w Brzeźnie (prawy brzeg przed mostem kolejowym).

4,1 km – most kolejowy

Na prawym brzegu, przed mostem kolejowym, na gminnej plaży istnieje dogodne miejsce do odpoczynku. To również punkt, w którym niektórzy kajakarze kończą spływ. Przed tymi, którzy płyną dalej czeka najtrudniejszy odcinek trasy. Jest nim bystrze pod mostem kolejowym o wyraźnym spadku, z kamieniami w nurcie. Bystrze pokonujemy pod lewym przęsłem. Zaleca się, aby przed spłynięciem zatrzymać się przy plaży i obejrzeć trasę płynięcia z brzegu. Jeśli uda nam się bezpiecznie pokonać bystrze, możemy spokojnie odsapnąć, ponieważ dalsza część odcinka nie powinna nas już niczym zaskoczyć. W odległości 2,5 kilometra od mostu kolejowego, na lewym brzegu rzeki znajduje się fortalicja w Sobkowie.

6,6 km – fortalicja w Sobkowie

Zatrzymując się na zwiedzanie obiektu, należy pamiętać, że wstęp w strojach plażowych i krótkich spodenkach jest niewskazany. Na dalszym odcinku, Nida cały czas zachowuje swój sielankowy charakter. Po przepłynięciu około kilometra, na lewym brzegu, w lasu, znajduje się dziki biwak. Przez cały sezon stacjonują tu turyści – za-

Przystań „U Grajka”

równy w kamperach, przyczepach, jak i namiotach. Miejsce, mimo że nie jest ogrodzone, zazwyczaj jest utrzymane w czystości. Za laskiem, na lewym brzegu, napotykamy ciąg przystani kajakowych z przerwą na most gminny Sobków–Mokrsko (1,3 kilometra od lasu). Przy moście znajduje się dogodne miejsce postojowe na lewym brzegu rzeki. Właściciel terenu zezwala na postój pod warunkiem pozostawienia po sobie bezwzględne porządku. Jeśli więc widzimy śmieci na tym terenie, koniecznie zabierzmy je ze sobą.

Przystań wożkajakiem się

8,8 km – most drogowy w Mokrsku

Miejsce, w którym mamy możliwość uzupełnienia zapasów żywności i wody. Jest to szczególnie istotne, jeśli planujemy dłuższy spływ. W odległości około 400 metrów od prawego brzegu znajduje się dobrze zaopatrzony sklep oraz

Przystań kajakowa w Mokrsku

pizzeria. Po wypłynięciu z Mokrska rzeka powoli zaczyna zmieniać swój charakter. Z dotychczas szuwarowo-łąkowej przechodzi stopniowo w rękę leśną. Na szlaku zaczynają pojawiać się pojedyncze przeszkody, jednak wszędzie wytyczony jest wyraźny tor płynięcia. Zmiana charakteru oznacza jednak, że jeśli do tej pory „rzeka niosła” i nie trzeba było poświęcać uwagi, dokąd płyniemy, tak teraz wiośło powinniśmy trzymać w dłoni, aby sprawnie omijać pojawiające się przeszkody. Po przepłynięciu odcinka o długości 6,2 kilometra od mostu kolejowego, dopływamy do przystani kajakowej ponidziekajakiem.pl – to najlepiej wyposażone miejsce noclegowe na tym odcinku. Kolejnym charakterystycznym miejscem na trasie jest znajdujący się po prawej stronie drewniany płot ostatniego gospodarstwa w Kotlicach.

13,5 km - gospodarstwo w Kotlicach / przy płocie/

Ostatnie miejsce przed Rębowem, w którym istnieje możliwość zatrzymania się na nocleg. Wyjście na brzeg jest możliwe po przepłynięciu 1,3 kilometra. Po kolejnym pokonanym odcinku o długości 1,7 kilometra, z prawej strony dopływa Brzeźnica. Od tego miejsca rzeka stopniowo zwalnia, by około 1,5 kilometra dalej, kilometr przed elektrownią, stanąć niemal zupełnie.

230 metrów przed elektrownią, na prawym brzegu, stoją tablice postawione z inicjatywy Lokalnej Grupy Działania, informujące o koniecznej przenosce. Ze względu na wysokie zarośla, tablica jest słabo widoczna.

18,2 km - zastawka i most w Rębowie

Miejsce zakończenia spływu na prawym brzegu rzeki, przy elektrowni w Rębowie.

Elektrownia w Rębowie

Trasa 6

Kajakowe wyzwanie: Rębów – Pińczów

Rębów elektrownia 0,0 km → sztuczny próg 1,7 km → most kolejowy 3,7 km → most kolejki wąskotorowej 4,8 km → jaz sobowicki 7,6 km → most drogowy 10,1 km → sztuczny próg 11,5 km → wpust wody do zalewu pińczowskiego 16,5 km → sztuczny próg 17,7 km – Pińczów (most drogowy) 18,8 km

Malownicze meandry Nidy, łąki, pola uprawne i urokliwy most kolejki wąskotorowej to nie wszystkie atrakcje na tym odcinku spływu. Należy pamiętać, że ten odcinek trasy jest uznany za jeden z najbardziej niebezpiecznych na rzece Nidzie, przede wszystkim za sprawą występujących przeszkód: sztuczne progi, bystrza oraz jaz w Sobowicach, gdzie należy zachować szczególną ostrożność!

18,8 km

oznakowanie: tak

trudność ● ● ●

uciążliwość:
2

malowniczość ● ● ○

⚠ Utrudnienia na trasie:

- Elektrownia w Rębowie – konieczna przenoska.
- Sztuczny próg – konieczna przenoska.
- Bystrze spychające na prawy brzeg.
- Stalowa płyta w nurcie.
- Most kolejki wąskotorowej – zalecane obejście drogi płynięcia.
- Zespół sztucznych progów w Sobowicach – konieczna przenoska.
- Sztuczny próg – zalecana przenoska.
- Sztuczny próg – zalecane obejście drogi płynięcia.

🏠 Infrastruktura kajakowa

- Plaża gminna przy m. Stawy.
- Zwyczajowy biwak przy jazie sobowickim na lewym brzegu.
- Biwak przy Aeroklubie Regionalnym w Pińczowie.

Start i meta trasy

Początek trasy znajduje się przy moście drogowym przy elektrowni w Rębowie, a koniec – przy moście drogowym w Pińczowie.

Bystrze na Nidzie

0,0 km – most drogowy przy elektrowni w Rębowie

Spływ rozpoczynamy na prawym brzegu rzeki, poniżej mostu na drodze gminnej Motkowice–Rębów. Pod mostem nie ma przepływu, ponieważ na potrzeby elektrowni zbudowano tam zastawki. Prędkość nurtu rzeki jest regulowana przez zastawki elektrowni, jeśli więc nurt zaraz za mostem jest zbyt silny, proponujemy zejść kilkanaście metrów dalej, aby tam spokojnie zwodować kajak. Nurt rzeki na tym odcinku nie jest szybki, ponieważ w odległości 1700 metrów od startu napotykamy pierwszą przeszkodę – sztuczny próg.

Sztuczny próg wodny

1,7 km – sztuczny próg wodny

Znak informujący o konieczności przenoski w tym miejscu znajduje się w odległości 50 metrów przed przeszkodą, na prawym brzegu. Konieczne jest, aby wysiąść z kajaka przy znaku, ponieważ gęste zarośla znajdujące się poniżej uniemożliwiają swobodne wyjście. Im bliżej progu tym większe niebezpieczeństwo, że ściągnie on kajak w dość groźny sztuczny odwój o głębokiej cyrkulacji. Kajak przenosimy około 100 metrów ścieżką wzdłuż brzegu. Na dalszym odcinku, rzeka leniwie meandruje wśród łąk, nie sprawiając żadnych trudności. 650 metrów dalej, na prawym brzegu, napotykamy charakterystyczne betonowe schody przy gorzelni w Motkowicach. Jest to teren prywatny, dlatego nie ma możliwości zatrzymania się w tym punkcie. Dalej mijamy most na drodze krajowej 78. Po pokonaniu kolejnych 750 metrów trafiamy na nietypowy fragment nurtu. Rzeka w tym miejscu przyspiesza, płynąc po pochyłej płycie, która spychając kajak na prawą stronę, kieruje nas w stronę krzaków z nisko zwisającymi gałęziami. To niepozorny odcinek, ale jeśli nie zareagujemy na czas, możemy wpaść pod krzaki, co grozi wywrotką. Dlatego po „zjechaniu” z płyty należy szybko wrócić na środek rzeki. Po przepłynięciu kolejnych 300 metrów dopływamy do mostu kolejowego.

3,7 km – most kolejowy LHS

To most kolejowy Linii Hutniczej Szerokotorowej (LHS). W odległości 450 metrów od niego, przy lewym brzegu, napotykamy resztki stalowej, pofalowanej płyty – prawdopodobnie fragmentu osłony używanej podczas remontu mostu. W tym miejscu należy trzymać się środka nurtu, ponieważ tuż za płytą tworzy się silna cofka, która może wywrócić niewprawnego kajakarza.

4,8 km – most kolejki wąskotorowej

To jedno z najciekawszych i malowniczych miejsc tego odcinka rzeki. Most wygląda jakby został przeniesiony z „dzikiego zachodu”. Pod mostem przepły-

Most kolejki wąskotorowej

je się plaża i wygodne miejsce postojowe, odpowiednie nawet dla dużych grup kajakarzy. To również dogodne miejsce na zakończenie spływu. Za mostkiem Nida znów leniwie meandruje wśród łąk i pól uprawnych. Po około 2 kilometrach napotykamy kolejną przeszkodę – najtrudniejszą i jednocześnie najbardziej niebezpieczną na całym szlaku Nidy.

7,6 km - jaz sobowicki

Zespół jazów sobowickich to dwa sztuczne progi, z których pierwszy jest już dość mocno uszkodzony i tak naprawdę mamy tu do czynienia bardziej ze zwałem kamieni poprzetykanych fragmentami betonu. **Absolutnie nie należy go spływać!** Po pierwsze, dlatego, że próg ma kilkanaście metrów długości i trudno jest z poziomu kajaka wytyczyć drogę płynięcia. Po drugie, za progiem znajdziemy się na odcinku rzeki otoczonym wysokimi brzegami (około 4 metrów), co bardzo utrudni wyjście na brzeg przed drugim progiem bez pomocy z zewnątrz. Natomiast drugi jaz, to szeroki, równomierny odwój o głębokiej cyrkulacji, który dodatkowo obudowany jest po bokach pionowymi betonowymi ścianami. W tym miejscu zdarzyły się wypadki śmiertelne, dlatego trzeba zachować wyjątkową ostrożność i koniecznie to miejsce obnieść. Przenoskę rozpoczynamy powyżej górnego progu. Można to zrobić prawym lub lewym brzegiem. Sama przenoska jest dość długa (odcinek około 200 metrów), więc można w tym miejscu zaplanować biwak. Na biwak lepiej wybrać lewy brzeg, który ma bardziej kameralny charakter. Natomiast, jeśli chcemy płynąć dalej, wtedy lepiej wybrać prawy brzeg, wzdłuż którego biegnie wyraźna droga gruntowa. Przenoskę kończymy poniżej dolnego jazu. Po przepłynięciu odcinka o długości 2,6 kilometra, dopływamy do mostu na drodze gminnej łączącej Sobowice ze Skowronnem.

10,1 km - most na drodze gminnej

Po przepłynięciu 1,4 kilometra od mostu trafiamy na kolejny próg wodny

11,5 km - próg wodny

Chociaż w niektórych publikacjach i źródłach internetowych znajdziemy informacje, że próg jest spływalny, to zalecamy obnieść przeszkodę prawym brzegiem. Próg jest dość wysoki i w najlepszym przypad-

Próg wodny tzw. „jaz sobowicki”

Miejsce postojowe

ku nabierzemy do kajaka kilkadziesiąt litrów wody, a jeśli popełnimy błąd przy napłynięciu to łatwo się wywrócić. Kolejne 3,2 kilometra to spokojnie meandrująca Nida aż do ujścia rzeki Mierzawy.

16,5 km - wpust wody do zalewu pińczowskiego

Wpust wody do zalewu pińczowskiego to budowla hydrologiczna, którą napotkamy w odległości 1,8 kilometra od ujścia Mierzawy na lewym brzegu. W przeszłości istniała możliwość przeniesienia kajaków na kanał, aby popłynąć na wycieczkę do zalewu. Obecnie ze względu na rozpięty w tym miejscu tzw. elektryczny pastuch nie ma takiej możliwości. W odległości 1,2 kilometra od wpustu napotykamy kolejny próg.

17,7 km – sztuczny próg

Przy średnim stanie wody, próg jest niemal niewidoczny, możliwy do spłynięcia, niemniej jednak po dokonaniu wcześniejszego oglądu. W odległości 1,1 kilometra od progu dopływamy do mostu w Pińczowie (droga wojewódzka 766).

18,8 km – most drogowy

Miejsce zakończenia tego odcinka spływu. Jeśli planujemy biwak, najlepszym miejscem wydaje się być Aeroklub Pińczowski, na lewym brzegu przed mostem. Jeśli natomiast kończymy spływ i wyjeżdżamy najdogodniej umówić się z kierowcą na Przystani Kajakowej Pińczów – 100 metrów za mostem drogowym, po prawej stronie.

Most na drodze krajowej w Pińczowie

Trasa 7

Ku królewskiej wsi Pińczów – Chroberz

Most w Pińczowie 0,0 km → miejsce postojowe w Kowali 6,7 km → przystań kajakowa w Krzyżanowicach 12,0 km → most w Chrobrzu 17,4 km

Niezwykłe spokojny i malowniczy odcinek rzeki. Przed rozpoczęciem spływu, warto przespacerować się po centrum Pińczowa, aby zobaczyć najważniejsze zabytki miasta. Wypad na kajaki warto połączyć z dłuższym pobytem w tym mieście, aby móc w pełni chłonąć jego wyjątkową atmosferę. Trasę kończymy przy przystani kajakowej w Chrobrzu – wsi, której początki wiążą się z postacią króla Bolesława Chrobrego.

17,4 km

4-5 h

uciążliwość:
0

oznakowanie: brak

trudność ● ○ ○

malowniczość ● ● ○

⚠ Utrudnienia na trasie:

- Odcinek ten jest wyjątkowo spokojny i łaskawy dla kajakarzy.

🏠 Infrastruktura kajakowa

- Zacisze nad Nidą Resort – ośrodek nad Nidą w Krzyżanowicach, w którym znajduje się hotel i restauracja.
- Przystań kajakowa w Chrobrzu – zlokalizowana przy moście. Znajdujące się w tym miejscu pomosty umożliwiają swobodne wyjście z kajaka, niemniej jednak są one dość wysokie i przy niskim stanie wody wydostanie się może być trudniejsze. Dojazd samochodem do przystani jest dogodny, znajduje się tu kilka miejsc parkingowych. Funkcjonuje infrastruktura wypoczynkowa i sportowa: wiaty, plac zabaw, siłownia plenerowa.
- Kajaki od Kamyków – pole namiotowe i gospodarstwo agroturystyczne w Chrobrzu. Do dyspozycji gości jest kuchnia i sanitariaty. Istnieje możliwość noclegu w stodole oraz wypożyczenia kajaków.

Nida w okolicach Pińczowa

Start i meta trasy

Spytów rozpoczynamy w Pińczowie, na miejscu postojowym po prawej stronie rzeki, za mostem na drodze wojewódzkiej nr 766. Dojazd samochodem jest możliwy, jednak na miejscu brak wyznaczonych miejsc parkingowych. Koniec trasy na przystani kajakowej w Chrobrzu.

Przebieg i opis trasy

0,0 km – Pińczów, most na drodze nr 766

Po przepłynięciu pierwszych 450 metrów, napotykamy sztuczny próg, o którym informują wcześniejsze znaki. Przy średnim stanie wody próg jest całkowicie niewidoczny i niegroźny. Płynąc dalej, na horyzoncie pojawia się linia wysokiego napięcia, która znajduje się dość nisko nad wodą. Na tym odcinku rzeka płynie prosto i spokojnie, otoczona przez malownicze, kręte starorzecza. Okoliczny krajobraz stanowią głównie łąki i trzciny. Po przekroczeniu granic miasta, rzeka nabiera wyjątkowego charakteru, przepływając przez tereny Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego, a następnie Kozubowskiego Parku Krajobrazowego. Płynąc po meandrującej rzece odczuwa się wrażenie dzikości, a w spokojniejszych dniach – odosobnienia od świata. Porastające brzegi trzciny i drzewa stanowią siedlisko dla wielu gatunków ptaków. Ze względu na wysoką roślinność, szczególnie bujne trzcinowiska, na tym odcinku rzeki brakuje dogodnych miejsc do postoju.

Miejsce postojowe

6,7 km – miejsce postojowe w Kowali

To pierwsze dogodne miejsce postojowe na trasie spływu, w którym można się zatrzymać. W sezonie funkcjonuje tu miejsce startowe dla indywidualnych spływów kajakowych, dlatego przy brzegu może panować wzmożony ruch. Około 150 metrów dalej znajdowała się niegdyś lina promowa – obecnie została usunięta. Na-

Przystań w Krzyżanowicach

Piaszczysta plaża nad Nidą

leży jednak zapamiętać to miejsce, ponieważ lina może zostać ponownie zainstalowana. Po wypłynięciu ze wsi, rzeka ponownie staje się dzika i kojąco meandruje pośród trzcinowisk i kęp drzew. Po pokonaniu odcinka o długości 5,3 kilometra dopływamy do wsi Krzyżanowice, do przystani w pobliżu ośrodka wypoczynkowego „Zacisze nad Nidą”.

12,0 km – ośrodek „Zacisze nad Nidą” w Krzyżanowicach

Idealne miejsce do zatrzymania się, zakończenia odcinka spływu (dogodny dojazd samochodem) lub przenocowania. Chcąc odwiedzić znajdującą się na terenie ośrodka restaurację, należy pamiętać o stosownym stroju – stroje kąpielowe nie są mile widziane. Decydując się na kontynuowanie spływu, mamy do pokonania odcinek o długości około 5,4 kilometra. Na tym fragmencie rzeka płynie głównie przez pola. Krajobraz zmienia się. Trzciny porastające brzegi stają się niższe, dzięki czemu możliwe jest obserwowanie okolicy. W dalszym ciągu jednak pokrywają one większość brzegu, przez co nie ma możliwości dogodnego postoju aż do przystani w Chrobrzu.

17,4 km – przystań kajakowa w Chrobrzu

Przystań kajakowa ulokowana jest na prawym brzegu rzeki. Oprócz infrastruktury wodniackiej, kajakarze mają do dyspozycji altany ze stołami piknikowymi, toalety, tereny rekreacyjne: boisko, plac zabaw, a także pole namiotowe i parking. To dogodne miejsce może służyć jako punkt rozpoczęcia lub zakończenia spływu, a także jako przystanek na trasie. Osobą opiekującą się przystanią jest pan Władysław Bróg (klucze do kontenera – sanitariaty), tel. 796 093 621.

Przystań w Chrobrzu

Trasa 8

Do stolicy dawnego państwa Wiślan: Chroberz – Wiślica

Przystań kajakowa w Chrobrzu 0,0 km → most w Nieprowicach 5,5 km → most DK776 obok Wiślicy 20,8 km → przystań kajakowa w Wiślicy 21,3 km

Nida na tym odcinku charakteryzuje się spokojnym, meandrującym nurtem. Spotykane liczne zakręty stanowią idealne miejsca na postoje i schłodzenie się w upalne dni. Okolice ta obfituje w łąki, bagna, starorzecza oraz zatoczki, które stanowią ostoję dla ptactwa. W krajobrazie stopniowo zaczynają pojawiać się drzewa. Na odcinku, gdzie koryto rzeki się rozszerza, przy wietrznej pogodzie konieczne będzie włożenie większego wysiłku w płynięcie pod wiatr.

21,3 km

oznakowanie: brak

trudność ● ○ ○

uciążliwość:
0

malowniczość ● ● ○

⚠ Utrudnienia na trasie:

- Na tym odcinku Nidy kajakarze praktycznie nie spotkają przeszkód.

🏠 Infrastruktura kajakowa

- Miejsce postojowe w Nieprowicach. Tutaj część kajakarzy kończy spływ – istnieje możliwość dogodnego dojazdu. .
- Przystań kajakowa w Wiślicy to rozległy, dobrze zagospodarowany teren połączony z miejską plażą. Dojazd samochodem jest możliwy – na miejscu znajdują się wyznaczone miejsca parkingowe. Przystań oferuje parasole, plażę, pomosty ułatwiające wysiadanie z kajaka, wiatę, plac zabaw oraz wydzielone miejsce na ognisko. Dostępne są również kosze na śmieci i tablice informacyjne. Tuż obok znajduje się boisko typu orlik.

Start i meta trasy

Spływ rozpoczynamy na przystani kajakowej w Chrobrzu. Koniec spływu zaplanowany jest na przystani kajakowej w Wiślicy.

Przystań w Chrobrzu

Przebieg trasy

0,0 km – przystań kajakowa w Chrobrzu

Po wypłynięciu z Chrobrza, rzeka spokojnie meandruje przez pola i łąki. Po pokonaniu odcinka o długości 5,5 kilometra dopływamy do Nieprowic.

Miejsce postojowe

5,5 km – most w Nieprowicach

Za mostem w Nieprowicach, po prawej stronie rzeki, znajduje się dogodne miejsce do zatrzymania się i dłuższego wypoczynku. W tym miejscu niektórzy kończą spływ (istnieje możliwość dojazdu i odbioru sprzętu kajakowego). Tu, w sezonie letnim funkcjonuje minizoo, w którym zobaczymy kucyki i osiołki. Istnieje także możliwość skorzystania z przejażdżki konnej lub bryczką.

Dalszy odcinek trasy prowadzi przez teren obfitujący w łąki, bagna, starorzecza oraz miejscami zatoczki będące ostoją dla różnych ptaków. Stopniowo pojawia się coraz więcej drzew. Rzeka na tym odcinku jest bardzo szeroka, w przypadku silnego wiatru wiejącego w dziób kajaka, trudność może sprawić szybkie płynięcie.

Na trasie znajdują się miejsca postojowe, do których można dojechać drogą gruntową. Na wysokości wsi Jurków, po prawej stronie zlokalizowane jest miejsce biwakowe z możliwością samodzielnego zorganizowania noclegu.

Most w Nieprowicach

20,8 km – most na DK776 w Wiślicy

Przed mostem, na prawym brzegu znajduje się tablica informująca o długości odcinka, jaki pozostał do ujścia rzeki do Wisły. Po przepłynięciu około 100 metrów, tuż za mostem, po prawej stronie widoczny jest dopływ cieku Pęczysk. Kolejne 450 metrów dalej, na lewym brzegu, znajduje się przystań kajakowa w Wiślicy, gdzie można zatrzymać się na odpoczynek. Dogodny dojazd samochodem umożliwia odbiór kajaków i zakończenie spływu w tym miejscu.

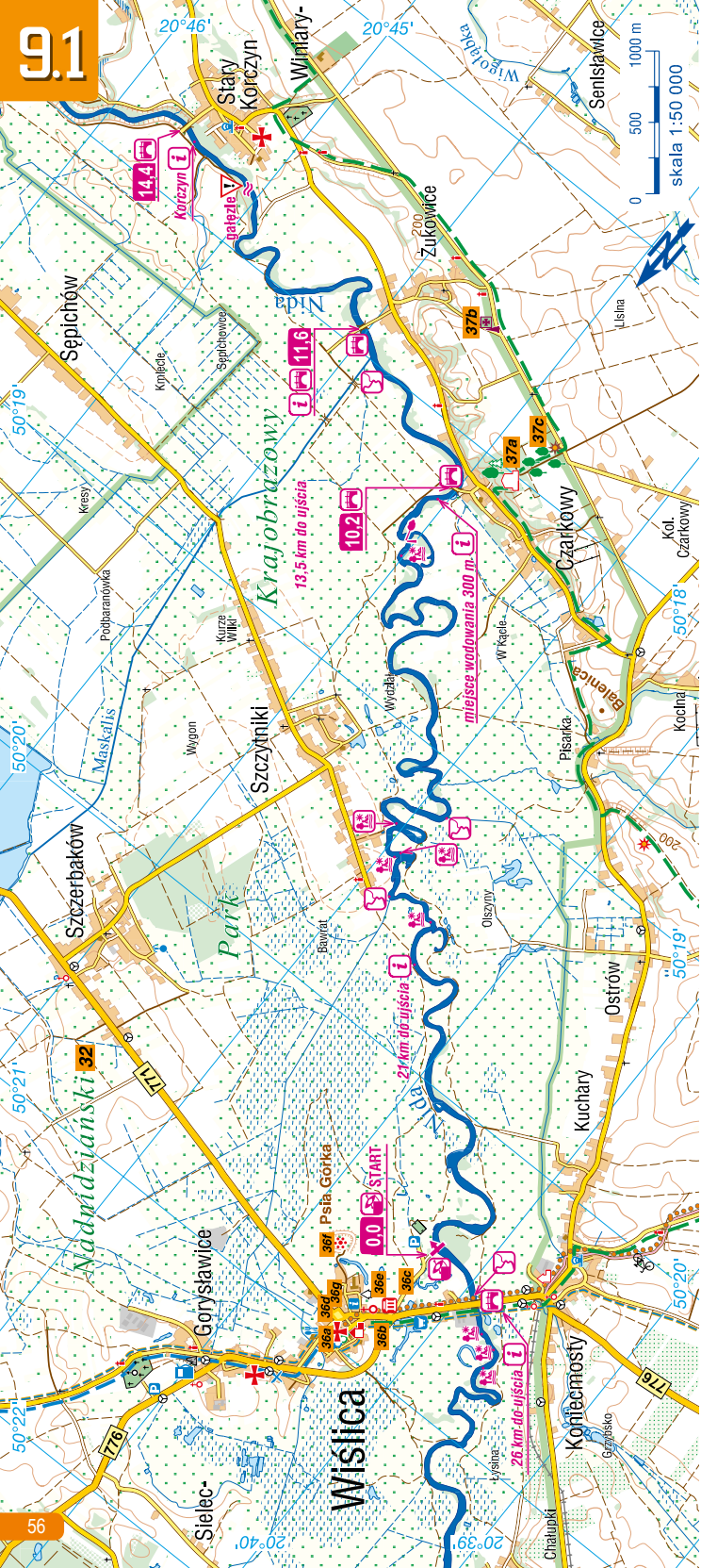
Miejsce biwakowe w Jurkowie

Most w Wiślicy

Przystań w Wiślicy

Trasa 9

Do ujścia Nidy Wiślica – Nowy Korczyn

Wiślica – przystań kajakowa w Wiślicy 0,0 km → most drogowy we wsi Czarkowy 10,2 km → most drogowy k. wsi Żukowice 11,6 km → most drogowy w Starym Korczynie 14,4 km → przystań kajakowa PTTK 18,9 km → most drogowy w Nowym Korczynie 19,3 km → przystań kajakowa Nowy Korczyn 20,0 km → ujście do Wisły 25,1 km → koniec spływu na Wiśle 27,7 km

Ostatni odcinek rzeki Nidy od miasta Wiślica do ujścia rzeki do Wisły. Trasa o długości ponad 27 kilometrów prowadzi przez spokojne, naturalne tereny pełne meandrów, starorzeczy i pięknych krajobrazów. Po drodze mijamy mosty w Czarkowach, Żukowicach i Starym Korczynie, a także jedno z nielicznych bystrzy na tym odcinku. Ze względu na dostępność, rekomendujemy zakończenie spływu na rzece Wiśle.

27,7 km

oznakowanie: tak

trudność ● ○ ○

uciążliwość:
0

malowniczość ● ● ○

⚠ Utrudnienia na trasie:

- W odległości 130 metrów przed mostem w Żukowicach do Nidy dopływa struga Maskalis. Po przepłynięciu odcinka o długości 2,2 kilometra za mostem znajduje się jedno z niewielu bystrzy tego odcinka. Jest ono niegroźne, jednak należy uważnie spłynąć środkiem, ponieważ nurt delikatnie spycha kajak pod drzewa znajdujące się na lewym brzegu.

🏠 Infrastruktura kajakowa

- Przystań kajakowa PTTK w Nowym Korczynie. Na miejsce możliwy jest dojazd samochodem, jedynie fragment trzeba przejechać drogą gruntową. Dozwolone jest biwakowanie za zgodą PTTK Busko.
- Przystań kajakowa w Nowym Korczynie – możliwy dojazd samochodem, miejsca parkingowe wyznaczone są w pobliżu synagogi. Na przystani znajdują się wiaty, plac zabaw, siłownia, boisko do siatkówki, dwa grille, kosze na śmieci. Stoi także to i to. Przy rzece wybudowano pomost umożliwiający swobodne wyjście z wody.

Start i meta trasy

Spływ rozpoczynamy na przystani kajakowej Wiślicy. Koniec spływu zaplanowany jest przy ujściu Nidy do Wisły w Nowym Korczynie.

Nida za Wiślicą

Przebieg i opis trasy

0,0 km – przystań kajakowa w Wiślicy

Startujemy z przystani kajakowej w Wiślicy. To dobre miejsce startu, jak i zakończenia etapu spływu. Płynąc dalej w kierunku Nowego Korczyna rzeka meandruje przez pola, łąki i tereny podmokłe, odchodzi od niej wiele starorzeczy, a teren wypłaszcza się. Na tym odcinku nie ma zbyt wielu dogodnych miejsc postojowych, większość z nich jest zlokalizowana na zakrętach rzeki. Brzeg jest wyższy niż na wcześniejszych odcinkach rzeki.

Miejsce biwakowe w okolicach wsi Czarkowy

Bystrze w okolicach Starego Korczyna

10,2 km – most drogowy we wsi Czarkowy

11,6 km – most drogowy k. wsi Żukowice

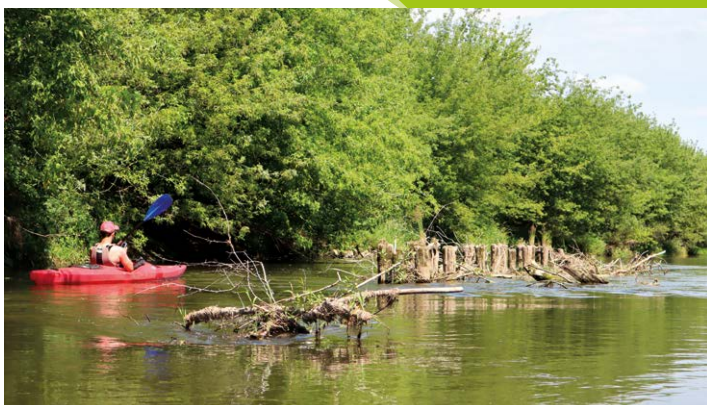
W odległości 130 metrów przed mostem w Żukowicach do Nidy dopływa struga Maskalis. Po przepłynięciu odcinka o długości 2,2 kilometra, za mostem znajduje się jedno z niewielu bystrz tego odcinka. Jest ono niegroźne, jednak należy uważnie spłynąć je środkiem, ponieważ nurt delikatnie spycha kajak pod drzewa znajdujące się na lewym brzegu. Dalszy odcinek spływu prowadzi wśród terenów rolniczych.

14,4 km – most drogowy w Starym Korczynie

17,5 km – most drogowy w budowie w Nowym Korczynie

Przystań PTTK w Nowym Korczynie

Uwaga na wystające z wody pale

18,9 km – przystań kajakowa PTTK

1,1 kilometra za znakiem znajduje się przystań PTTK. Za nią należy zachować ostrożność – w nurcie mogą znajdować się wystające pale oraz kilka powalonych drzew. Warto zatrzymać się przy przystani i wybrać na około 15-minutowy spacer. W okolicy można zobaczyć stary cmentarz w Nowym Korczynie oraz źródło św. Kingi, które do dziś stanowi cel pielgrzymek. Zaledwie 10 minut pieszo od przystani znajduje się także kościół św. Stanisława.

19,3 km – most drogowy w Nowym Korczynie

20,0 km – przystań kajakowa Nowy Korczyn

450 metrów od przystani PTTK znajduje się przystań kajakowa w Nowym Korczynie. Tuż obok niej można zobaczyć ruiny starej synagogi. Stąd warto wybrać się na rynek i zwiedzić dom Jana Długosza. Na przystani dostępne są wiata, plac zabaw i miejsce do odpoczynku.

Rzeka zbliża się do Wisły, do ujścia pozostało jedynie 5 kilometrów. Otaczają ją teraz kępy drzew, za którymi skrywają się okoliczne miejscowości i pola. Po dopłynięciu do ujścia Nidy do Wisły należy skrócić w lewo (tak, aby płynąć wraz z nurtem Wisły) i trzymać się prawego brzegu. Tam bowiem, po 2,6 kilometrze znajduje się dogodne miejsce do zakończenia spływu.

25,1 km – ujście Nidy do Wisły

Tuż przed nim znajduje się znak ostrzegający o powalonych konarach drzew. Nie są one jednak groźne dla kajakarza płynącego środkiem rzeki.

27,7 km – koniec spływu na Wiśle

Ruiny synagogi w Nowym Korczynie

Drezyny w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej „Nidarium” w Umanowicach

17 Żerniki – połączenie rzek Białej i Czarnej Nidy; **19** Zamek Rycerski w Sobkowie; **20** Ruiny zamku w Mokrsku Górnym; **21** Agropark Dworek pod Lipą w Starych Kotlicach; **22** Kościół św. Floriana w Korytnicy; **23** Kliszów – bitwa pod Kliszowem; **24** Motkowice; **25** Kościół pw. św. Mikołaja w Imielnie; **26** Świętokrzyska Kolejka Wąskotorowa „Ciuchcia Ponidzie”; **27** Ośrodek Edukacji Przyrodniczej „Nidarium” w Umanowicach; **28** Rezerwat przyrody Skowronno; **29** Kopernia – pomnik lokacji Krakowa i rzeźba św. Kingi; **30** Pińczów: Synagoga Stara, Klasztor Franciszkanów, Dom Ariański, Kościół pw. św. Jana Ewangelisty i klasztor Paulinów, Muzeum Regionalne, Kaplica Św. Anny; **31** Kozubowski Park Krajobrazowy; **32** Nadnidziański Park Krajobrazowy; **33** Wąwóz lessowy w Mozgawie; **34** Krzyżanowice: kościół pw. św. Tekli, Resort „Zacisze nad Nidą”; **35** Chroberz: Pałac Wielopolskich, park pałacowy, kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny; **36** Wiślica: kolegiata Narodzenia NNMP, Dom Długosza, Muzeum Archeologiczne, Plac Solny, kościół szpitalny pw. św. Ducha, kościół pw. św. Marcina, Psia Górka, grodzisko; **37** Czarkowy: pałac i park, cmentarz wojenny, Kopiec Grunwaldzki; **38** Nowy Korczyn: kompleks franciszkański, Dom Jana Długosza, ruiny synagogi, źródło św. Kingi, Rynek, stary cmentarz, stanica PTTK.

Kościół św. Trójcy w Nowym Korczynie

Grodzisko w Wiślicy

Opis miejsc i atrakcji turystycznych

Bieleckie Młyny

1 Kuby Młyny

Wieś położona nad rzeką Czarna Nida w gminie Morawica. Nazwa wsi powstała w 1787 r. i pochodzi najprawdopodobniej od młyna, który znajdował się we wsi, a jego właścicielem był Kuba. Tereny te są atrakcyjne dla turystów, głównie ze względu na walory przyrodnicze oraz możliwości aktywnego wypoczynku. Stąd startuje szlak kajakowy ACTIV na rzece Czarna Nida. We wsi znajduje się infrastruktura sprzyjająca rekreacji, m.in.: wiata ogniskowa, plac zabaw oraz boisko do piłki nożnej.

2 Bieleckie Młyny

Wieś nad rzeką Czarna Nida w gminie Morawica. Położona w malowniczej dolinie rzeki, która charakteryzuje się łagodnym biegiem i licznymi meandrami, tworzącymi unikalny krajobraz w tym regionie. W Bieleckich Młynach możemy obejrzeć pięknie odrestaurowany młyn zbudowany z białego kamienia, który w słoneczne popołudnia stanowi świetny plener zdjęciowy. Młyn obecnie jest własnością prywatną i nie jest udostępniony dla odwiedzających.

3 Radomice

3a Cmentarz wojenny żołnierzy Armii Radzieckiej (poza mapą)

Symboliczny cmentarz żołnierzy Armii Radzieckiej w Radomicach to miejsce pamięci poświęcone żołnierzom, którzy zginęli pod koniec II wojny światowej. W tym miejscu umieszczono trzy betonowe krzyże:

katolicki, prawosławny i ewangelicki. Przed krzyżami znajduje się postument z tablicą, na której widnieje napis: *Cmentarz wojenny żołnierzy radzieckich I frontu ukraińskiego poległych w styczniu 1945 r.* Cmentarz jest ogrodzony drewnianym płotkiem z wejściową furtką.

3b Grób żołnierza Armii Radzieckiej

Położony w lesie przy drodze Łąbedziów–Radomice II. Mogiła posiada krzyż prawosławny, ogrodzona jest płotkiem. Na kamieniu znajduje się napis: *Mogiła żołnierza Armii Radzieckiej poległego w 1945 r.*

3c Stanowisko czołgu Pantera w Radomicach

Odnosi się do konkretnej lokalizacji, w której podczas II wojny światowej znajdował się niemiecki czołg Panther (Pantera). Czołg ten był jednym z najbardziej zaawansowanych technologicznie pojazdów pancernych używanych przez Wehrmacht, znany ze swojej mocnej konstrukcji, potężnego uzbrojenia i skuteczności bojowej. Stanowiska tego typu były tworzone w strategicznych punktach aby kontrolować teren lub bronić się przed atakami alianckimi.

3d Krzyż Pojednania w Radomicach (poza mapą)

Wzniesiony w 1996 r. z inicjatywy i fundacji byłych weteranów z 2. Pułku Pancernego Wehrmachtu oraz żołnierzy z 84. Batalionu Pancernego z Luneburga. Od połowy grudnia 1944 r. w okolicach Radomic stacjonował 2. Pułk Pancerny z 16. dywizji pancerniej. Jego zadaniem było odparcie wielkiej ofensywy wojsk radziec-

Radomice – trzy krzyże

kich przygotowywanej z przyczółka sandomierskiego nad Wisłą. Podczas walk w dniach 12–13 stycznia 1945 r. batalion poniósł na tym terenie bardzo duże straty. Krzyż jest przypomnieniem o czasach wojny i nawiązuje do pojednania i pokoju na świecie.

3e Kapliczka przydrożna

w Radomicach (poza mapą)

W centrum wsi Radomice I stoi masywna, wysoka kapliczka wykonana z kamienia na rzucie prostokąta o nieco szerszej podstawie. Kapliczka nakryta jest łamanym daszkiem, na zwieńczeniu którego znajduje się krzyż. W elewacji frontowej znajdują się trzy wnęki. W jednej z nich stoi figurka Matki Boskiej z rozłożonymi dłońmi.

4 Łabędziów

Wieś położona w widłach rzek Morawka i Czarna Nida. Łabędziów koryści z bliskości rzeki, która sprzyja kajakarstwu oraz pieszym spacerom wzdłuż jej brzegów. W miejscowym stawie prowadzona jest hodowla pstrągów. W sezonie letnim można tutaj łowić ryby, a także odpocząć na łonie natury.

4a Zalew Morawica w Łabędziowie
Zbiornik na rzece Morawka, dopływie płynącej nieopodal Czarnej Nidy. Miejsce to cieszy się dużym zainteresowaniem – w sezonie letnim przyciąga tysiące plażowiczów. Zalew jest świetnie przygotowany zarówno do aktywnego wypoczynku, jak i błęgiego lenistwa na piaszczystej plaży. Otacza go ścieżka z kładką, dzięki której można zrobić

pętlę – pieszo, rowerem, na rolkach lub z kijkami nordic walking.

5 Morawica

5a Kościół pw. Matki Bożej

Nieustającej Pomocy w Morawicy

Świątynia konsekrowana w 1983 r. jest przykładem architektury sakralnej, która łączy nowoczesne formy z tradycyjnymi elementami. Kościół charakteryzuje się prostą, ale elegancką bryłą. Wnętrze jest przestronne, a centralnym punktem jest ołtarz z obrazem Matki Bożej Nieustającej Pomocy, który przyciąga wiernych i pielgrzymów.

Parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy, ul. Spacerowa 6, 26-026 Morawica, tel. 41 311 42 20

5b Kalwaria Świątokrzyska

Miejsce kultu Chrystusowego obrazującego mękę, śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa Pana. Powstała dzięki proboszczowi parafii, księdzu kanonikowi Stanisławowi Korneckiemu. Pierwszym etapem budowy tego kompleksu był remont

Kalwaria Świątokrzyska w Morawicy

Park dworski w Morawicy

zabytkowej kaplicy Oraczewskich na wzgórzu, a następnie budowa Drogi Krzyżowej. Stacje Drogi Krzyżowej zostały wykonane z lokalnego wapienia, podarowanego przez Kopalnię Wapienia Morawica. Jej wykonawcą jest mieszkaniec Morawicy p. T. Kostera. Największą uwagę przyciąga stacja XV – Zmartwychwstanie Pana Jezusa, na której umieszczono figurę Chrystusa mierzącą 2,4 metra i ważącą 1,5 tony.

5c Ruiny kaplicy Oraczewskich

Neogotycka kaplica pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny została wybudowana w około 1840 r. Kaplica miała kształt prostokąta, a jej ściany wewnętrzne ozdobione były pilastrami. W kaplicy znajdował się także drewniany chór, na który prowadziły drewniane schody. Obiekt został zniszczony podczas bitwy 15 stycznia 1945 r. w wyniku ostrzału radzieckiej artylerii. Odłamki pocisków zniszczyły ołtarz główny ze znajdującym się tam obrazem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny. Wewnątrz kaplicy znajdują się wmurowane epitafia rodziny Oraczewskich i Wielopolskich.

5d Park dworski w Morawicy

Historyczny park otaczający dawny zespół dworski jest jednym z ważniejszych obiektów zabytkowych w miejscowości. Park ma charakter krajobrazowy – jego układ jest naturalistyczny, z licznymi ścieżkami spacerowymi, drzewami, krzewami oraz otwartymi przestrzeniami.

W przeszłości park pełnił funkcję reprezentacyjną dla dworu, a także służył jako miejsce wypoczynku mieszkańców. Założenie parkowe wraz z dworem stanowiły centralny punkt życia społecznego i kulturalnego okolicy. Dwór należał do znanego rodu szlacheckiego – rodziny Dobieckich, która była właścicielem majątku w Morawicy w XIX w. Po II wojnie światowej dwór uległ dewastacji, a majątek został znacjonalizowany. Obecnie po dawnej budowli pozostały jedynie fragmenty, a park stanowi miejsce rekreacji mieszkańców.

5e Stary młyn

Dawny dworski spichlerz i trzykondygnacyjny browar, pochodzący z I. poł. XIX w. W 1905 r. został przekształcony w młyn zbożowy. Obiekt został wybudowany przez ówczesnego dziedzica tamtejszych ziem Edwarda Oraczewskiego. Obecnie we wnętrzach budynku funkcjonuje hotel oraz restauracja.

6 Nida

6a Kapliczka pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny

Została wybudowana w 1834 r. przez miejscowych włościan. Wzniesiono ją na planie prostokąta, z drewna – z wyjątkiem murowanej ściany frontowej. Całość budowli jest przykryta dwuspadowym dachem z wieżyczką. We wnętrzu znajduje się barokowy ołtarzyk z obrazem Najświętszej Maryi Panny z Dzieciątkiem.

Kapliczka w Nidzie

6b „Lurowizna” ruiny folwarku rodziny Osieckich

Właścicielami majątku Lurowizna byli Janina i Józef Osieccy. W skład folwarku w Nidzie wchodziły budynki gospodarcze, takie jak stodoły, spichlerze, obory, a także dwór, w którym mieszkała rodzina właścicieli. W czasie II wojny światowej na terenie folwarku mieścił się tajny szpital polowy AK. Po zakończeniu wojny, posiadłość została przejęta przez państwo, co w połączeniu z brakiem odpowiedniej konserwacji doprowadziło do ich stopniowego zniszczenia.

7 Gród Pędzików w Siedlcach

Rekonstrukcja średniowiecznego grodu rycerskiego, w którym turysta zobaczy repliki dawnych elementów budownictwa obronnego czy fortyfikacji. W grodzie znaleźć można m.in. drewniany zamek z wieżą obronną, wioskę rycerską z łaźnią, kuchnię wyposażoną w piec chlebowy, strzelnicę, namioty rycerskimi i kuźnię z wyposażeniem, gdzie znajdują się wszystkie niezbędne narzędzia. Pomiędzy drewnianymi zabudowaniami ustawione są liczne bombardy, armaty i rzeźby plenerowe – kilkanaście figur drewnianych rycerzy z różnych epok. W kuźni odbywają się pokazy kowalstwa oraz bicia monet.

8 Zbiornik wodny w Lipowicy

Znajduje się w pobliżu zbiegu dwóch rzek – Bobrzy i Czarnej Nidy. W wyniku przeprowadzonych prac rewitalizacyjnych zostało stworzone miejsce sprzyjające rekreacji i aktywnemu wypoczynkowi (wokół zbiornika biegają ścieżki piesze i rowerowe), a dzięki istniejącym wieżom widokowym stworzono idealne warunki do obserwacji ornitologicznych. Wzdłuż trasy spacerowej zostały umieszczone tablice edukacyjne, stanowiące źródło informacji na temat występujących w okolicy gatunków roślin i zwierząt.

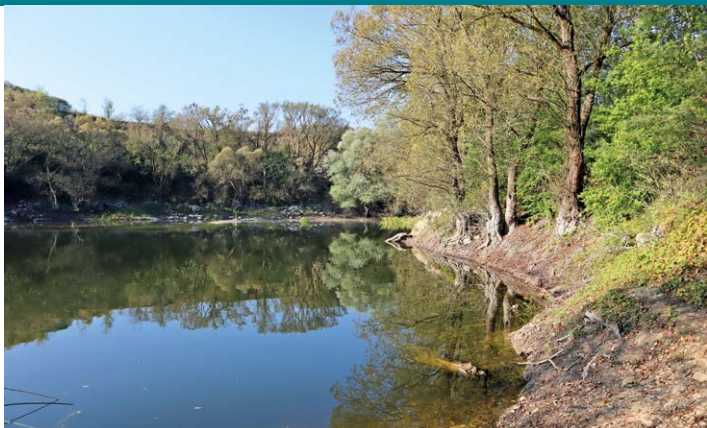
9 Wolica

9a Stary młyn w Wolicy

Według zapisów historycznych pierwszy, drewniany młyn istniał w tym miejscu już w 1630 r. Obecny młyn powstał na przełomie XIX i XX w. Początkowo był zaopatrzony w dwa koła podsiębierne, potem w jedno, a od 1934 r. w turbinę Fran-

Stary młyn w Wolicy

Rezerwat przyrody Wolica w Siedlcach

cisa. Młyn został upaństwowiony w 1955 r. i dopiero na początku lat 80. XX w. powrócił do właścicieli. Obiekt funkcjonował do 2001 r., kiedy to w wyniku powodzi doznał znacznych zniszczeń. Ze względu na wysokie koszty naprawy oraz na fakt, że młynarstwo stało się mało opłacalne, podjęto działania mające na celu uruchomienia elektrowni wodnej. Do bryły młyna został dobudowany niewielki budynek elektrowni oraz wybudowano żelbetowe koryto pod śrubę Archimedesą. Elektrownia w Wolicy nie tylko produkowała prąd, ale również stanowiła bardzo ciekawy obiekt badawczy.

9b Ruiny willi Hemplów w Wolicy

Niegdyś imponująca rezydencja była własnością rodziny Hemplów, niemieckiej rodziny fabrykantów, która osiedliła się w okolicach Kielc. Willę wybudowano na początku XX w., a sama rodzina Hemplów zyskała znaczenie przede wszystkim dzięki działalności przemysłowej: Joahim Hempl od 1897 r. był właścicielem zakładów wapienniczych i kamieniołomów w Kielcach. W 1937 r. budynek willi spłonął, lecz został odbudowany. Po II wojnie światowej obiekt został przejęty przez Państwowe Gospodarstwo Rolne, a w połowie lat 70. swoją siedzibę miało tu Technikum Rolnicze. Ostatecznie majątek przejęła Spółdzielnia Rolnicza „Piast” w Chęcinach. W rezultacie niekorzystnych zmian własnościowych obiekt został zdewastowany i popadł w ruinę.

9c Muzeum Motoryzacji w Wolicy

Prywatne muzeum jest pasją i dziełem jednego człowieka – Janusza Korna, który od lat zbiera i kolekcjonuje zabawkowe pojazdy. Jego imponująca kolekcja obejmuje zarówno samochody, jak i motocykle z różnych okresów historii motoryzacji. W kolekcji znajdują się zarówno pojazdy z Polski, jak i z zagranicy, a niektóre z nich zostały pieczołowicie odrestaurowane, by przywrócić im dawną świetność. ARS OLD CAR, ul. Słoneczna 2A, 26-060 Wolica, tel. 515 355 533; kontakt@arsoldcar.pl

9d Rezerwat przyrody Wolica w Siedlcach

Znany jako rezerwat przyrody Siedlce, znajduje się na terenie gminy Chęciny. Utworzony w 1960 r., w celu ochrony unikalnych formacji geologicznych oraz charakterystycznej flory i fauny regionu. Jego powierzchnia obejmuje około 10 ha, a teren rezerwatu wyróżnia się malowniczym krajobrazem, na który składają się wapienne wzgórza, lasy i naturalne łąki. Najważniejszym elementem rezerwatu są skały wapienne oraz jaskinie, które powstały w wyniku procesów krasowych. Rezerwat Siedlce chroni również roślinność charakterystyczną dla obszarów wapiennych, w tym rzadkie gatunki roślin naskalnych i kserotermicznych, które rozwijają się na suchych, nasłonecznionych zboczach. Występują tam m.in. gatunki storczyków oraz roślinność typowa dla wapiennych muraw.

Podzamcze Chęcińskie

10 Podzamcze Chęcińskie

10a Dwór Starostów Chęcińskich, oraz Centrum Nauki Leonardo da Vinci

Miejsce, gdzie historia spotyka się z nowoczesną technologią, a dobra zabawa z wiedzą opartą na wynikach profesjonalnych badań naukowych. Wszystko to możliwe jest dzięki Regionalnemu Centrum Naukowo-Technologicznemu, które od lat tworzy przestrzeń, w którym naukowcy mogą nawiązywać współpracę z przedsiębiorcami, a najmłodszy turyści mogą zgłębić tajniki budowy ciała ludzkiego na wystawie w interaktywnym Centrum Nauki da Vinci. W pobliżu centrum znajduje się budowla w stylu barokowym wzniesiona w XVII stuleciu z polecenia ówczesnego starosty chęcińskiego, Stanisława Branickiego. Obok budynku zlokalizowane są dwa stawy oraz ogrody w stylu włoskim. Miłośnicy historii z pewnością zainteresują się ozdobną bramą wjazdową (tak zwaną triumfalną), którą według przekazu zbudowano ku chwale wracającego spod Wiednia króla Jana III Sobieskiego. Do tej budowli prowadzi malownicza aleja lipowa.

Centrum Leonardo da Vinci,
Podzamcze 45, 26-060 Chęciny,
tel. 609 290 121; rezerwacje@rcnt

11 Chęciny (poza mapą)

11a Rynek

Wraz z siecią wąskich klimatycznych uliczek tworzy zabytkowy układ urbanistyczny świadczący o bogatej

historii miasta. Oficjalna nazwa placu – Plac 2 Czerwca – upamiętnia tragiczne wydarzenia z 2 czerwca 1944 roku, kiedy to miasto zostało spacyfikowane przez Niemców. Niegdyś na rynku toczyło się życie handlowe miasta, którego rytm wyznaczały jarmarki. Na południowej stronie rynku znajduje się budynek ratusza miejskiego, wzniesionego w XIX w. Nad rynkiem, na Górze Zamkowej góruje bryła chęcińskiego zamku.

11b Zamek Królewski

Warownia powstała najprawdopodobniej na przełomie XIII/XIV w. i w swojej historii pełniła wiele różnych funkcji. Odbływały się tu kilkukrotnie zjazdy przedstawicieli stanu rycerskiego, stąd wyruszyły też wojska na wojnę z Krzyżakami w latach 30. XIV w. Mury zamku dawały schronienie skarbowi korony oraz diecezji gnieźnieńskiej. Powierzono im też funkcję więzienia, w którym przebywali wrogowie wojenni i polityczni. W chęcińskim zamku przebywały też królewskie żony – Adelajda (małżonka Kazimierza Wielkiego) czy Sońka z młodym Władysławem Warneńczykiem. Jedną z zamkowych legend nawiązuje również do postaci Królowej Bony. Chęcińska budowla doznała znacznych zniszczeń w XVII w. Zamek zniszczyli Siedmiogrodzianie Rakoczego, a następnie Szwedzi podczas Potopu. Od tego czasu warownia zaczęła popadać w ruinę. Mury ucierpiały też znacznie na skutek działań wojennych w XX stuleciu. Obecnie zamek

Zamek w Chęcinach, fot. Patryk Ptak

to świetnie zachowana i zabezpieczona ruina, która stanowi niezwykłą atrakcję turystyczną regionu.

11c Kościół pw. św. Bartłomieja

Pierwotna świątynia powstała w 1. poł. XIV w., a jej fundatorem był prawdopodobnie Władysław Łokietek. Na przestrzeni wieków kościół był rozbudowywany, niemniej jednak do dnia dzisiejszego widoczny jest jego gotycki charakter. Do prezbiterium świątyni przylega renesansowa kaplica Trzech Króli, nazywana kaplicą rodziny Fodygów, wzniesiona w 1614 r. przez Kacpra Fodygę – architekta włoskiego pochodzenia, który znacznie zasłużył się dla miasta. W krypcie kaplicy spoczywają zwłoki mistrza budowlanego, gwarka i wójta chęcińskiego – Kacpra i jego żony Zuzanny z Grodzianowic.

11d Klasztor Sióstr Bernardynek

W skład zespołu klasztornego wchodzi kościół i budynek klasztorny, stanowiący jakby przedłużenie kościoła ku wschodowi, a także ogród oraz spichlerz. W XVII w. był zamieszkiwany przez klaryski, a od lat 30. XX w. do chwili obecnej swoje życie wiodą tu siostry bernardynki. Warto pamiętać, że jest to zgromadzenie klauzurowe i dlatego zabudowania klasztorne są niedostępne dla turystów.

11e Klasztor Franciszkanów

Założony przez króla Kazimierza Wielkiego posiada bogatą i burzliwą historię. Król ufundował go w 1368 r., sprowadzając zakonni-

ków, którzy jednak opuścili miejsce pod koniec XVI w., a budynki zostały przejęte przez innowierców. Zakon franciszkański powrócił do klasztoru kilka lat później, lecz nie cieszył się długo spokojem. W XVII w. klasztor został zniszczony podczas najazdu wojsk Rakoczego. Kolejnym dramatycznym wydarzeniem była likwidacja klasztoru w XIX w. na mocy dekretu władz Królestwa Polskiego, co doprowadziło do przekształcenia budynków w więzienie, w którym osadzano uczestników ruchów niepodległościowych. W XX w. obiekt pełnił różne funkcje, w tym szkoły i sądu, a po II wojnie światowej stał się zakładem kamieniarskim oraz masarnią. W latach 60. XX w. część zabudowań przekształcono w obiekt hotelarski i restaurację. Franciszkanie odzyskali klasztor dopiero w 1991 r. Warto odwiedzić dziedziniec otoczony XVII-wiecznymi murami, najstarszą część kompleksu – gotycki kościół oraz klimatyczne krużganki klasztorne. Szczególnie interesującym miejscem jest kaplica św. Leonarda, nakryta dekoracyjną kopułą, będąca dziełem architekta Kacpra Fodygi, znanego z działalności w Chęcinach.

11f Kamienica „Niemczówka”

Doskonały punkt rozpoczęcia zwiedzania Chęcin, gdyż mieści się tutaj Centrum Informacji Turystycznej i Historycznej. Historia kamienicy sięga 1570 r., a nietypowa nazwa pochodzi od Anny z Niemczów, pierwszej właścicielki, która posiadała

Synagoga w Chęcinach

budynek wraz z mężem, Walentym Wrześnią. Kamienica składa się z trzech kondygnacji, a turyści mają możliwość zwiedzania parteru oraz piwnic. W Niemczówce można poczuć klimat dawnych czasów, dzięki zabytkowym murom oraz organizowanym wystawom. Wśród atrakcji znajduje się wystawa mody historycznej, gdzie można zobaczyć stroje i uzbrojenie wczesnopiastowskiego wojownika, rycerza zmierzającego pod Grunwald oraz przedstawiciela husarii. W podziemiach kamienicy znajdują się zdjęcia związane z filmem „Pan Wołodyjowski” z lat 60. XX w., w reżyserii Jerzego Hoffmana, w którym chęciński zamek odgrywał rolę obleżonego Kamieńca Podolskiego. Wiele osób zachwyca się również makietą zamku, która pozwala wyobrazić sobie, jak wyglądały jego ruiny w XVII w., w czasach największej świetności.

11g Centrum Pamięci Kultury Żydowskiej

Mieszczące się w budynku XVII-wiecznej synagogi, Centrum Pamięci Kultury Żydowskiej zostało otwarte w 2024 r. Stanowi ono miejsce spotkań, konferencji, wystaw oraz wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych promujących dialog międzykulturowy i wzajemne zrozumienie. Synagoga jest podzielona na dwie kondygnacje, które zostały udostępnione dla zwiedzających. Na parterze znajduje się m.in. Sala Modlitw, w której zachował się ołtarz Aron ha-kodesz, wykonany

z czarnego marmuru, z intarsjami z marmuru chęcińskiego. Na piętrze znajduje się bogato wyposażona sala edukacyjna. Synagoga posiada okazały Babiniec z oddzielnym wejściem, na który prowadzą schody wykonane z piaskowca. We wnętrzu została zorganizowana wystawa przedstawiająca fotografie Żydów, którzy mieszkali w Chęcinach oraz dokumenty dotyczące mieszkańców żydowskiego pochodzenia.

Centrum Pamięci Kultury Żydowskiej, ul. Długa 21, 26-060 Chęciny, tel. 41 243 40 24;

synagoga@zamek.checiny.pl

11h Cmentarz Żydowski

Położony na południowo-wschodnim zboczu Góry Zamkowej. Najprawdopodobniej został założony w 2. poł. XVII w. i przez stulecia służył jako miejsce pochówku lokalnej społeczności żydowskiej, która w 2. poł. XIX w. stanowiła ponad 77% ówczesnej populacji miasteczka. W czasie Holokaustu większość chęcińskich Żydów zostało zamordowanych, a kirkut zdewastowany przez niemieckich okupantów. Nagrobki (macewy) zostały zniszczone, a część z nich użyto do budowy dróg lub innych obiektów. Pomimo zniszczeń, na cmentarzu do dziś zachowało się około sto macew. Nagrobki te wykonane są z piaskowca i chęcińskich „zlepieńców” (przypominających marmur). Prostokątne płyty ozdobione są tradycyjnymi żydowskimi elementami architektonicznymi, symbolicznymi płaskorzeźbami z or-

Park Etnograficzny w Tokarni, Muzeum Wsi kieleckiej

namentyką roślinną i zwierzęcą oraz wyobrażeniami przedmiotów kultu religijnego. Na skutek zniszczeń spowodowanych warunkami atmosferycznymi, większość hebrajskich inskrypcji jest nieczytelne, przez co nie ma możliwości ustalenia dokładnej daty ich powstania.

12 Park Etnograficzny w Tokarni (Muzeum Wsi Kieleckiej)

Jedno z największych i najciekawszych muzeów na świeżym powietrzu w Polsce. Stanowi oddział Muzeum Wsi Kieleckiej, które powstało w 1976 r. z myślą o zachowaniu i prezentowaniu dziedzictwa kulturowego regionu świętokrzyskiego. Park etnograficzny zajmuje powierzchnię ponad 65 hektarów i jest zorganizowany w formie skansenu, gdzie można zobaczyć rekonstrukcje typowych budowli wiejskich z różnych regionów Kielecczyny. Cała ekspozycja jest podzielona na kilka sektorów, odzwierciedlających różnorodność architektury i styl życia ludności zamieszkującej ten region w XIX i na początku XX w. Jednym z najcenniejszych obiektów w skansenie jest dwór z Suchedniowa – przykład szlacheckiej rezydencji z XVIII w. Warto również zobaczyć kościół z Rogowa z 1763 r., który został przeniesiony do skansenu i odrestaurowany. W muzeum znajdują się także chałupy chłopskie, kuźnia, apteka, karczma oraz inne budynki, które wiernie odzwierciedlają

dawną wieś. Oprócz tradycyjnych zabudowań i wnętrz, w skansenie regularnie organizowane są różne wydarzenia kulturalne, takie jak jarmarki, pokazy rzemiosła ludowego, warsztaty rękodzielnicze oraz inscenizacje historyczne, które przybliżają życie codzienne dawnych mieszkańców wsi.

*Park Etnograficzny w Tokarni,
ul. Krakowska 109, 26-060 Chęciny,
tel. 41 315 41 71, kasa: 515 458 649;
skansen@mwk.com.pl*

13 Mniszek

Wieś, w której rozpoczyna się spływalny odcinek Białej Nidy. To osada młyńska (młyn wodny, obecnie elektryczny) położona po obu stronach Białej Nidy przy drodze z Małogoszcza do Jędrzejowa. Najdogodniejsze miejsce do zwodowania kajaków znajduje się przed mostem we wsi, za starym młynem. Wieś Mniszek znajduje się w obrębie Włoszczowsko-Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i obszaru Natura 2000 Dolina Białej Nidy.

14 Bizoręda

Wieś położona w gminie Chęciny. Charakteryzuje się malowniczym otoczeniem i tradycyjną, wiejską architekturą. W okolicy znajdują się różne zabytki, w tym młyn, który ma bogatą historię sięgającą XV w. Ze względu na sielski charakter miejscowości, Bizoręda to miejsce, które przyciąga turystów szukających odpoczynku od miejskiego zgiełku.

Młyn w Bizorędzie

14a Młyn Wyspa

O młynie w Bizorędzie wspominał już w XV w. Jan Długosz. W 1540 r. pojawiła się kolejna informacja o foluszu, czyli miejscu do produkcji sukna, znajdującym się w pobliżu młyna. Na miejscu wcześniejszego obiektu, w zakolu rzeki Białej Nidy, rodzina Bugaj zbudowała nowy młyn. Dokładna data jego powstania nie jest znana, ale datuje się ją na początek XIX w. W 1927 r. młyn został zakupiony przez Piotra Kędrackiego i w rękach jego potomków, syna Tadeusza i wnuka Zdzisława był aż do 2006 r. Obecnie obiekt stanowi własność prywatną i wymaga renowacji.

14b Stary dąb

To niezwykle cenny pomnik przyrody, posadowiony na rozstaju dróg leśnych obok młyna Wyspa. Nie wiadomo dokładnie, kto i kiedy go posadził, ale jest bardzo prawdopodobne, że jego historia jest powiązana z budową młyna, dla którego z czasem stał się on swoistym drogowskazem na rozstaju leśnych duktów, kierującym na północ lub południe. Nawet, jeśli nie jest aż tak stary, niewątpliwie jego rozłożysta korona robi ogromne wrażenie.

15 Bolmin

15a Ruiny dworu obronnego

w Bolminie

Obiekt datowany na przełom XV i XVI w., pełniący niegdyś funkcję obronną oraz rezydencjonalną, stanowiący ważny punkt na mapie lokalnych siedzib szlacheckich. Dziś

ruiny są bardzo zapuszczonym, mało popularnym miejscem, do którego docierają jedynie bardziej dociekliwi turyści. Na miejscu podziwiać można nie tylko resztki dawnej architektury, ale także malownicze otoczenie w postaci pięknego sadu orzechowego.

15b Cmentarz wojenny z okresu 1914–1915 (Bolmin–Papiernia)

Cmentarz wojenny jest miejscem pamięci, na którym spoczywa 142 żołnierzy armii niemieckiej m.in. z 7. i 72. Pułku Piechoty Landwery poległych głównie w grudniu 1914 r. Prosty układ mogił i wygląd nagrobków wprowadzają odwiedzających w atmosferę zadumy. Pierwotnie cmentarz obejmował trzy kwatery, które w 1926 r. ogrodzono żerdziami. Między kwaterami ustawiono wówczas duży drewniany krzyż z wykazem poległych. Kilkanaście lat temu cmentarz został poddany renowacji.

16 Choiny

Wieś położona nad rzeką Białą Nidą w pobliżu wsi Żerniki. Przy moście, po prawej stronie rzeki znajduje się dogodne miejsce do wyjścia na brzeg. W pobliżu, na szlaku rowerowym stoi wiata. Tuż za mostem rzeka rozdziela się na dwie części, spłynąć należy bystrzem z prawej strony. Zaraz za nim, na prawym brzegu można zobaczyć ruiny starego młyna, który stanowi obecnie własność prywatną. Zobaczenie go jest zatem możliwe jedynie z wody.

Ruiny zamku w Mokrusku Górnym

17 Żerniki

Wieś położona nad Białą i Czarną Nidą. Jej nazwa pochodzi od słowa „żyrdniki”, określającego ludność służebną księcia. W pierwszej połowie XV w. wieś należała do rodziny Rejów herbu Oksa. Wieś Żerniki stanowi dogodnie miejsce dla uczestników spływów kajakowych Białą Nidą. Tuż przed połączeniem się dwóch rzek możliwy jest postój we wsi, za kładką. Znajduje się tu wygodne miejsce do wyjścia na brzeg, krótkiej kąpeli, a także plac zabaw i wiata. W Żernikach znajduje się XIX-wieczna, murowana kaplica, wyremontowana około 1980 r. Na uwagę zasługuje również obelisk wystawiony z czerwonego piaskowca zwieńczony żelaznym krzyżem wraz z towarzyszącymi mu dwoma kamiennymi krzyżami monolitowymi.

18 Brzegi – kościół pw. św. Mikołaja

Świątynię wzniesiono w latach 1845–1862. W ołtarzu głównym znajduje się obraz Matki Bożej Szkaplerznej z XVII wieku, nazywany lokalnie także wizerunkiem Matki Łaski Bożej. Został on uratowany przez parafian podczas pożaru w 1954 r. Wystrój wnętrza, w tym polichromia pochodzi z końca XX w.

19 Fortalicja w Sobkowie

Zespół obronno-rezydencjonalny z XVI w. założony około 1529 r, przez Rafała Ryterskiego i rozbudowany w latach 1560–1570 przez kasztelana

sandomierskiego Stanisława Sobka. Obiekt ma kształt prostokąta otoczonego murami obronnymi z czterema pięciobocznymi basztami na narożach, z których trzy zachowały się do dziś wraz z widocznymi strzelnicami. Wewnątrz murów znajdował się dwór właściciela oraz zabudowania gospodarcze. Fortalicja pełniła funkcję ochronną przed rabusiami i sąsiadami, choć nie była w stanie oprzeć się regularnej armii. W XVII i XVIII w. majątek przechodził przez ręce wielu znamienitych rodów, m.in. Drohojowskich, Wielopolskich, Sarbiewskich i Szaniawskich, którzy przebudowali dwór, tworząc w XVIII w. klasycystyczny pałac z portykiem i loggią. Pałac spłonął w 1915 r. podczas działań wojennych i od tego czasu pozostaje w ruinie. Po II wojnie światowej obiekt popadł w zaniechanie i był wykorzystywany gospodarczo aż do 1997 r., kiedy to został zakupiony przez prywatnego właściciela. Obecnie fortalicja jest udostępniona turystom, oferując pokoje gościnne, restaurację oraz ośrodek jeździecki z licznymi atrakcjami, takimi jak jazdy konne, pokazy rycerskie czy spływy kajakowe.

*Zamek Rycerski w Sobkowie,
ul. Sobka 15, 28-305 Sobków,
tel. 41 38 71 136;
info@zameksobkow.pl*

20 Ruiny zamku w Mokrusku Górnym

To pozostałość po średniowiecznej warowni, która pełniła ważną rolę obronną w regionie. Zamek został

Dworek pod Lipą w Starych Kotlicach

wzniesiony pod koniec XIV w. przez kasztelana radomskiego Klemensa z Mokrska oraz jego syna Floriana. Pierwotny wygląd zamku rycerskiego nie jest znany ze względu na późniejsze przebudowy. Pierwsza z nich miała miejsce w latach 1519–1526 z inicjatywy marszałka wielkiego koronnego Piotra Kmity, który przekształcił zamek w okazałą rezydencję renesansową. Kolejne przebudowy przeprowadzono w XVI wieku, w wyniku czego budowla zyskała bardziej pałacowy charakter. Na przełomie XVIII/XIX w. rezydencja zaczęła popadać w ruinę. Do dnia dzisiejszego zachowały się jedynie fragmenty murów z kamieniarką okienną typową dla okresu renesansu.

21 Agropark Dworek pod Lipą w Starych Kotlicach

We wnętrzu zabytkowego XVIII-wiecznego dworu, przebudowanego w 1911 r., urządzono i udostępniono pokoje gościnne. Do dyspozycji gości przygotowano również salę konferencyjno-balową z oranżerią oraz przestronną jadalnię. Nazwa „Dworek pod Lipą” pochodzi od liczącej ponad 250 lat lipy Samotnik, będącej charakterystycznym punktem parku otaczającego dwór. Na terenie ośrodka funkcjonują boiska sportowe, plac zabaw dla dzieci wypożyczalnia rowerów, kajaków i desek SUP oraz pole kempingowe z pełnym zapleczem. Sporą atrakcją dla odwiedzających jest zamieszkujące tu stado alpak.

W ofercie tutejszej kuchni znajdują się potrawy przygotowywane z wykorzystaniem lokalnych produktów ekologicznych.

„Dworek pod Lipą” Nowe Kotlice 54,
28–305 Sobków/k. Jędrzejowa,
tel. 41 387 92 23; 505 803 328;
agropark@op.pl

22 Kościół pw. św. Floriana w Korytnicy

Obecny kościół, murowany z kamienia, powstał w latach 1645–1656, na miejscu wcześniej istniejącej świątyni drewnianej. Budowla składa się z nawy, węższego prezbiterium i tzw. kaplicy Balickich. Wyposażenie świątyni pochodzi głównie z okresu baroku. W ołtarzu głównym znajduje się zabytkowy krucyfiks, obraz św. Floriana na zsuwie, a powyżej – św. Jakuba Apostoła. Ołtarze – główny i trzy boczne są późnobarokowe z końca XVIII w. We wnętrzu, zachowała się polichromia z wkomponowanymi herbami dawnych właścicieli. Najcenniejszym elementem świątyni jest malowany na drewnie tryptyk, umieszczony na ścianie nawy głównej, pochodzący z przełomu XVI i XVII w. Korytnicki tryptyk przedstawia sześć scen ewangelicznych: w polu środkowym – Ukrzyżowanie, a na kwaterach skrzydeł – Zwiastowanie, Nawiedzenie, Narodzenie, Obrzezanie, Hołd Trzech Króli oraz Ofiarowanie Chrystusa w świątyni. Kościół parafialny pw. św. Floriana, Korytnica nr 13. 28-305 Sobków, tel. 41 387 40 04

Dwór w Motkowicach

23 Kliszów – Bitwa pod Kliszowem

W centrum miejscowości, w pobliżu świetlicy wiejskiej zlokalizowany jest pamiątkowy obelisk upamiętniający starcie wojsk szwedzkich z armią sasko-polsko-litewską dowodzoną przez króla Augusta II Mocnego. Bitwa pod Kliszowem

Pomnik w Kliszowie

Kościół w Imielnie

miała miejsce 19 lipca 1702 r. w trakcie III wojny północnej (1700–1721) i była jednym z ważniejszych starć tej wojny.

24 Motkowice

W Motkowicach znajduje się ostatni przystanek turystycznej trasy kolejki wąskotorowej „Ciuchcia Ponidzie”. Dla uczestników przejazdu przygotowano miejsce do odpoczynku i na ognisko. W pobliżu dawnej stacji stoi budynek z tablicą „Motkowice” – dawna stacja kolejki wąskotorowej. Na terenie dawnego parku dworskiego mieści się obecnie budynek Szkoły Podstawowej w Motkowicach. Dwór oraz otaczające go założenie parkowe powstały w XVIII w. jako siedzisko rodziny Górskich.

25 Kościół pw. św. Mikołaja w Imielnie

Zabytkowa świątynia o wielowiekowej historii, położona w powiecie jędrzejowskim. Jej początki sięgają średniowiecza, co czyni ją jednym z ważniejszych przykładów architektury sakralnej w regionie. Kościół został wzniesiony prawdopodobnie w XIII w. Pierwsze wzmianki o parafii w Imielnie pochodzą z dokumentów datowanych na rok 1224, co sugeruje, że w tamtym okresie istniał tu już kościół. Wzniesienie świątyni przypisuje się cystersom, którzy mieli wpływ na rozwój lokalnej społeczności i zabudowy sakralnej w okolicach Jędrzejowa.

Świętokrzyska Kolejka Wąskotorowa „Ciuchcia Ponidzie”

26 Świętokrzyska Kolejka Wąskotorowa „Ciuchcia Ponidzie”

Zabytkowa, wąskotorowa kolejka, która działa na obszarze Ponidzia i okolic. Jest to jeden z ciekawszych przykładów kolejek wąskotorowych w Polsce, który pełni zarówno funkcję turystyczną, jak i edukacyjną, przypominając o bogatej historii kolejnictwa na tych terenach. Stacja początkowa i baza kolejki znajduje się w Jędrzejowie. W sezonie turystycznym, trwającym od maja do października, kolejka kursuje na trasie Jędrzejów – Motkowice.

Świętokrzyska Kolejka Wąskotorowa „Ciuchcia Ponidzie”, ul. Dojazd 1/3, 28-300 Jędrzejów, tel. 695 592 836, ciuchciaponidzie@pk.kielce.pl

27 Ośrodek Edukacji Przyrodniczej „Nidarium” w Umianowicach

Idealne miejsce dla pasjonatów zgłębiania tajemnic rzeki Nidy. Prowadzone przez Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych centrum obejmuje m.in.: Nidarium, wieżę widokową, stację kolejki wąskotorowej oraz zagrody ze zwierzętami gospodarskimi. W roku 2025 mają również powstać trzy ścieżki edukacyjne, dzięki czemu odwiedzający to miejsce turyści będą mieli jeszcze więcej możliwości poznania walorów przyrodniczych Ponidzia.

Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach, ul. Parków Krajobrazowych 7, 28-404 Kije, tel. 504-855-377; oep.umianowice@pk.kielce.pl

Koniki polskie w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej „Nidarium” w Umianowicach

Rezerwat przyrody Skowronno

28 Rezerwat przyrody Skowronno

Rezerwat florystyczny utworzony w 1960 r., obejmuje obszar około 8,4 ha i ma na celu ochronę rzadkich gatunków roślin stepowych charakterystycznych dla regionu Poniżnia. W rezerwacie występują m.in. storczyki, ostnice oraz inne rośliny kserotermiczne, które rosną na nasłonecznionych, suchych zboczach lessowych, co czyni ten obszar unikalnym pod względem botanicznym.

29 Kopernia – pomnik lokacji Krakowa i rzeźba św. Kingi

Dnia 5 czerwca 1257 r. w Koperni miało miejsce nadanie przywileju lokacyjnego dla Krakowa. Akt lokacyjny został wydany przez księcia Bolesława Wstydlwego podczas wieceu, który odbył się na przylegających do wioski błoniach. Oryginał dokumentu, sporządzony po łacinie znaj-

duje się w Archiwum Państwowym w Krakowie. Przedstawia on wolę władcy w dopomożeniu Krakowowi w szybszej odbudowie po najeździe tatarskim w 1241 r., przez nadanie mu nowoczesnego na owe czasy prawa i kształtu urbanistycznego. Obelisk upamiętniający to wydarzenie został odsłonięty w dniu 2 czerwca 2007 r. W sąsiedztwie pomnika lokacji znajduje się również rzeźba świętej Kingi.

30 Pińczów

Niewielkie miasto położone nad rzeką Nidą. Jego początki sięgają XII w. kiedy funkcjonował tu kamieniołom oraz gród obronny, zniszczony prawdopodobnie przez Tatarów. Prawa miejskie nadał mu w 1428 r. król Władysław Jagiełło, a rozwój miasta wiązał się z budową gotyckiego zamku i osiedleniem się rodu Oleśnickich, fundatorów klasztoru Paulinów. W XVI w.

Pińczów stał się ważnym ośrodkiem reformacji i arianizmu, z pierwszym w Polsce gimnazjum humanistycznym oraz drukarnią ariańską. Miasto słynie z licznych zabytków, takich jak zespół klasztorny Paulinów, pałac Wielopolskich czy jedna z najstarszych synagog w Polsce.

30a Synagoga Stara w Pińczowie

Niezwykle cenna w skali całego kraju pamiątka po wielowiekowej obecności społeczności żydowskiej w Pińczowie. Pierwsza pisana wzmianka

Pomnik w Koperni

Klasztor Franciszkanów w Pińczowie

o pińczowskich Żydach pochodzi z XVI stulecia. Obecnie zrewitalizowana bożnica jest częścią pińczowskiego Muzeum Regionalnego. Surowa bryła na planie kwadratu pozbawiona jest większych elementów dekoracyjnych. Do wnętrza synagogi wiedzie przedsionek, który zdobią malowidła ściennie (polichromie). Tworzą je zarówno teksty modlitw, jak i pełne symboliki przedstawienia roślin i zwierząt. Od strony wschodniej do przedsionka przylega niewielka sala kahalna. Nad nią i przedsionkiem znajduje się pomieszczenie dla kobiet, czyli babiniec, otwierający się trzema wąskimi oknami na główną salę. Największym wnętrzem budynku jest sala męska, do której prowadzi ciekawie zdobiony portal. Warto zwrócić uwagę na dwa wysokie okna z dekoracyjnymi witrażami. Pomiędzy nimi wznosi się zachowana, renesansowa szafa ołtarzowa (Aron ha-kodesz), w której przechowywano zwoje Tory. W sali męskiej zachowały się niezwykle cenne malowidła z XVII w. Teren wokół bóżnicy otacza mur z wbudowanymi od strony wewnętrznej fragmentami starych macew.

*Muzeum Regionalne w Pińczowie
i Centrum Informacji Turystycznej,
ul. Piłsudskiego 2a, 28-400 Pińczów,
tel. 41 357 54 04, muzeumpinczow.pl*

30b Klasztor Franciszkanów w Pińczowie

Późnorenesansowa świątynia
pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi
Panny, do której przylegają skrzy-

dła budynków klasztornych ojców reformatów. Pierwotny kościół został ufundowany przez biskupa krakowskiego Piotra Myszkowskiego, z przeznaczeniem na kolegiatę. Jednak margrabia Zygmunt Myszkowski, bratanek biskupa, zdecydował o sprowadzeniu z Rzymu zreformowanego zakonu franciszkanów obserwantów, zwanych reformatami. Decyzja ta nie przypadła do gustu ojcom bernardynom, którzy podjęli działania, w wyniku których reformaci osiedlili się na Morawach, a mirowska świątynia ponownie miała stać się kolegiatą. Dopiero pod koniec XVII w. reformatów ponownie sprowadzono do Mirowa, gdzie ufundowano dla nich klasztor. Ojcowie reformaci mieszkają w murach mirowskiego klasztoru do dziś. Kościół, to jednonawowa budowla z przylegającymi po obu stronach kwadratowymi kaplicami nakrytymi niewielkimi kopułami z latarniami. Warto zwrócić uwagę na fasadę zachodnią z dwuarkadowym oknem ozdobionym dekoracją rozetowo-roślinną oraz kartuszem herbowym z Jastrzębcem – herbem fundatorów świątyni. Wnętrze i wyposażenie kościoła utrzymane są w dość skromnym stylu późnobarokowym. W ołtarzu bocznym znajduje się cudowny obraz Matki Boskiej Mirowskiej, którego pochodzenie nie jest do końca potwierdzone.

*Klasztor Franciszkanów – Reformatów,
ul. Klasztorna 28,
28-400 Pińczów, 41 357 20 84,
sanktuariummirowskie.com*

Dom Ariański w Pińczowie

30c Dom Ariański w Pińczowie

Zwany również Drukarnią Ariańską, wzniesiono w południowo-wschodnim narożniku rynku mirowskiego na przełomie XVI-XVII w., prawdopodobnie z przeznaczeniem na łaźnię miejską. Po zniszczeniach wojennych został odnowiony w 1948 r. To parterowy budynek z elewacją pokrytą dekoracyjną rustyką, czyli ułożonymi na przemian ciosami kwadratowymi i prostokątnymi. Przy obszernej sieni przejazdowej znajdują się w jednym ciągu dwie prostokątne izby, a za nimi, z tyłu, trzecia o podobnym kształcie. Najciekawsza z nich to izba narożna (przy sieni) o kolebkowo-krzyżowym sklepieniu i parze okien z wnękami ozdobionymi przyściennymi filarami.

Obecnie Dom Ariański stanowi Oddział Muzeum Regionalnego w Pińczowie, organizowane są tu wystawy stałe i czasowe o różnej tematyce.

*Dom Ariański – Oddział Muzeum Regionalnego w Pińczowie,
ul. Piłsudskiego 2a, 28-400 Pińczów,
tel. 41 357 54 04, muzeumpinczow.pl*

30d Kościół pw. św. Jana Ewangelisty i klasztor Paulinów w Pińczowie
Paulinów do Pińczowa sprowadzili i bogato uposażyli bracia Zbigniew i Jan Oleśnicy, którzy postanowili uczynić z miejscowości godną swojego nazwiska siedzibę. Sto lat później, w 1550 r., potomek Oleśnickich, Mikołaj, wygnał zakonników, pozbył się wyposażenia kościoła, a świątynię przekształcił w zbór kalwiński.

Wtedy też, po jego śmierci, Oleśnicy sprzedali Pińczów, który trafił w ręce biskupa krakowskiego Piotra Myszkowskiego. W tym okresie Paulini znów wrócili w mury pińczowskiego klasztoru, skąd po 200 latach wyrzucił ich ówczesny właściciel majątku – Franciszek Wielopolski. Choć Paulini wrócili do Pińczowa w 1800 r., to kasata klasztoru nastąpiła niespełna 20 lat później.

Obecna bryła kościoła pochodzi z XVII stulecia. Po pierwotnej gotyckiej świątyni zachowała się jedynie zachodnia kruchta. Wnętrze posiada późnobarokowe wyposażenie, w skład, którego wchodzi m.in.: ołtarz główny, dziewięć ołtarzy bocznych, ambona czy wyjątkowo zdobione popaulińskie stalle w prezbiterium. Warto również zwrócić uwagę na urzekające dekoracje stiukowe na sklepieniach w nawach bocznych. W pobliżu kościoła wznosi się barokowa dzwonnica z zachowanymi trzema gotyckimi dzwonami. Obecnie w zabudowaniach dawnego klasztoru mieści się wielowątkowa ekspozycja Muzeum Regionalnego.

*Kościół św. Jana Apostoła i Ewangelisty, ul. J. Piłsudskiego 4,
28-400 Pińczów, tel. 41 357 24 52*

30e Muzeum Regionalne w Pińczowie

Zajmuje część zachodniego, północnego oraz wschodniego skrzydła parteru dawnego klasztoru Paulinów. Bryłę budynku tworzą cztery masywne skrzydła otaczające wewnętrzny dziedziniec, zwany wiry-

Kaplica św. Anny w Pińczowie

darzem. Z zewnątrz całość opasana jest bogato dekorowanym fryzem, na którym znajdują się motywy roślinne, anioły oraz herb Dębno należący do Zbigniewa Oleśnickiego, fundatora klasztoru. Zbiory muzeum dokumentują tradycje, historię i kulturę regionu Ponidzia od czasów najdawniejszych po współczesne. Do najważniejszych działów muzeum należą: dział archeologiczny, artystyczno-historyczny, judaika oraz etnograficzny.

Muzeum Regionalne w Pińczowie i Centrum Informacji Turystycznej, ul. Piłsudskiego 2a, 28-400 Pińczów, tel. 41 357 54 04, muzeumpinczow.pl

30f Kaplica św. Anny w Pińczowie
Wzniesiona w 1600 r. staraniem miejscowego Bractwa Świętej Anny, ufundowana przez Zygmunta Myszkowskiego. Projekt kaplicy zawdzięczamy Santi Gucciemu – urodzonemu we Florencji architektowi i rzeźbiarzowi znanemu z realizacji zamku w Baranowie Sandomierskim, Książu Wielkim czy katedrze Wawelskiej. Sam Santi Gucci był jedynie autorem projektu kaplicy, najprawdopodobniej nie angażował się w jego budowę. Kaplica to pierwsza w Polsce wolnostojąca świątynia nakryta kopułą, która dodaje uroku prostej architektonicznie bryle na planie kwadratu. Całość urozmaica niewielka kruchta również nakryta kopułą z latarnią. Wnętrze udostępniane jest wiernym przez okres kilku dni w okresie lipca, kiedy to odbywają się nabożeństwa związa-

ne z patronką kaplicy. Ze wzgórza rozpościera się wspaniała panorama Doliny Nidy oraz miasta Pińczowa.

31 Kozubowski Park Krajobrazowy

Utworzony w 1986 r., o powierzchni 6 613 ha, z otuliną o powierzchni 6 036 ha, zlokalizowany w obrębie Niecki Nidziańskiej, obejmuje wschodnią część Garbu Wodzisławskiego. Charakteryzuje się bogatą rzeźbą terenu, ukształtowaną na kredowym podłożu, pokrytym lessami oraz rozległymi lasami i malowniczymi osadami. Park zajmuje dużą powierzchnię leśną, która pełni kluczową rolę w regulacji stosunków wodnych i klimatycznych. Strome zbocza południowe są siedliskiem ciepłolubnych muraw kserotermicznych. W parku występują rzadkie gatunki roślin, takie jak wisienka stepowa czy storczyk purpurowy, a także unikalne dla Polski stanowisko groszku panońskiego. W obrębie parku znajdują się dwa rezerваты przyrody: Polana Polichno oraz Wroni Dół, chroniące fragmenty grądu i ciepłolubne gatunki fauny i flory.

32 Nadnidziański Park Krajobrazowy

To jeden z największych parków krajobrazowych w województwie świętokrzyskim, utworzony w 1986 r., o powierzchni około 231 km². Położony w dolinie rzeki Nidy, charakteryzuje się malowniczymi krajobrazami, meandrami rzeki,

Ponidzie, fot. Pawlak

licznymi stawami oraz unikalnymi siedliskami kserotermicznymi, bogatymi w rzadką roślinność stepową. Na terenie parku znajdują się cenne rezerваты przyrody, takie jak Skowronno i Winiary Zagojskie, a także zabytki kultury, w tym grodziska i średniowieczne kościoły, co czyni go popularnym celem turystycznym i przyrodniczym.

33 Wąwóz lessowy w Mozgawie

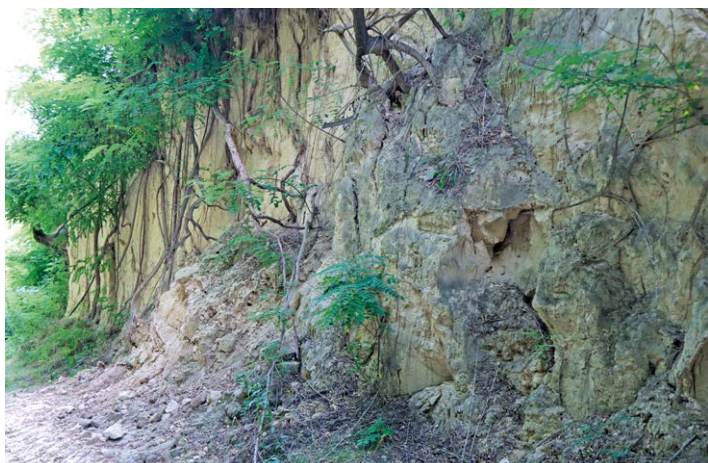
Położony w okolicy Młodzaw Małych to jeden z najbardziej malowniczych wąwozów lessowych na Ponidziu. W pobliżu wąwozu zobaczymy późnobarokowe figury przydrożne ustawione tu w 1735 r. Niezwykłe wrażenie robi wyniosły krucyfiks, po

bokach, którego, w znacznej odległości od siebie stoją figury świętych Janów – Kantego i Nepomucena.

34 Krzyżanowice

34a Kościół pw. św. Tekli

Obecna świątynia fundacji ówczesnego proboszcza Hugona Kołłątaja została wybudowana według projektu Stanisława Zawadzkiego w latach 1786–1789. Kościół został wzniesiony na wzór greckiej świątyni i swoim wyglądem przypominał zbór protestancki. Pierwotnie, chór znajdował się nad ołtarzem, w miejscu kazalnicy znajdowała się katedra położona na posadzce, tak aby ksiądz zawsze znajdował się wśród wiernych. W latach późniejszych, po odejściu Kołłątaja, z inicjatywy

Wąwóz w Mozgawie

Pałac Wielopolskich w Chrobrzu

parafian kościół został przebudowany: chór przeniesiono nad wejście, dobudowano ambonę, a okno zamurowano. We wnętrzu kościoła, w ołtarzu głównym oraz w ołtarzach bocznych zamieszczone są obrazy autorstwa Franciszka Smuglewicza. Obraz w ołtarzu głównym przedstawia Stworzenie świata, natomiast obrazy w ołtarzach bocznych ukazują Boga w trzech wcieleniach: jako stwarzającego, nauczającego oraz nagradzającego. Zachodnia fasada świątyni ozdobiona jest czterema kolumnami; wieńczy ją para trzymających krzyż aniołów. W północną ścianę kościoła wmurowane zostało późnorenansowe epitafium Jana Charczowskiego z 1611 r., które zostało przeniesione z poprzedniego kościoła, z płaskorzeźbioną postacią zmarłego.

Kościół Św. Tekli w Krzyżanowicach Dolnych, Krzyżanowice Dolne 6, 28-400 Pińczów, tel. 41 357 16 22

34b Zacisze Nad Nidą Resort

Ośrodek dysponuje 70 miejscami noclegowymi o zróżnicowanym standardzie. Obiekt nie tylko świadczy usługi hotelarskie i restauracyjne, ale w jego ofercie znajdziemy szereg atrakcji przygotowanych dla gości. Turyści poszukujący relaksu i wytchnienia mają możliwość skorzystania m.in.: z sauny skandynawskiej i balii, a na miłośników aktywnego wypoczynku czeka wypożyczalnia sprzętu sportowego (rowerów, kajaków, sprzętu wędkarskiego). Zacisze to również idealne

miejsce na wypoczynek dla rodzin z dziećmi, a także dla klientów biznesowych.

*Zacisze Nad Nidą Resort,
Krzyżanowice Dolne 13, 28-400
Pińczów, tel. +48 603 058 675,
www.zaciszenadnida.pl,
e-mail.: info@zaciszenadnida.pl*

35 Chroberz

35a Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

Wzniesiony w XVI w. staraniem Stanisława Tarnowskiego – kasztelana zawichojskiego. Ulokowana na niewielkim wzniesieniu, otoczona murem, świątynia składa się z nawy, prezbiterium oraz dwóch kaplic: XVII - wiecznej kaplicy św. Jana Kantego oraz XIX-wiecznej kaplicy Matki Bożej Różańcowej. Ta pozornie skromna budowla, kryje w swoim wnętrzu jedno z najcenniejszych zabytków sztuki renesansowej w Polsce, m.in.: dwa nagrobki autorstwa Jana Michałowicza z Urzędowa, którego dzieła zobaczymy m.in. na Wawelu. W nawie głównej kościoła znajduje się nagrobek fundatora kościoła oraz tablica epitafijna.

*Parafia pw. Wniebowzięcia Matki Boskiej i Jana Kantego
ul. Staropolska 13, 28-425 Chroberz,
tel. 884 780 193,
parafia.chroberz.info*

35b Pałac Wielopolskich

Późnoklasycystyczny pałac został wybudowany w 1859 r. dla margrabiego Aleksandra Wielopolskiego. Obiekt powstał na planach wybitnego

Kolegiata NMP w Wiślicy

go architekta – Henryka Marconiego, w miejscu wcześniej istniejącego dworu Tarnowskich i Myszkowskich. Pałac posiada charakterystyczną fasadę główną. Jej centrum stanowi wsparty na czterech kolumnach portyk z tarasem ze środkowym ryzalitem z kolumnami zwieńczonymi attyką z posągami, ozdobioną herbami ordynatów Wielopolskich (Stary Koń) oraz Myszkowskich (Jastrzębiec). We wnętrzach pałacu znajdują się dawne sale: balowa, myśliwska, jadalna oraz kaplica i obszerna biblioteka. W sali balowej nakręcona została scena balu w *Odolanach* do filmu „Przedwiośnie” w reżyserii Filipa Bajona. Otoczenie pałacu stanowi park w stylu angielskim, z wieloma pomnikowymi drzewami, m.in.: platanem klonolistnym, miłorzębem japońskim czy lipami. Zachowała się również zabytkowa kaplica, wzorowana na pawilonach przy zamku w Książu Wielkim, według projektu Marconiego.

35c Park pałacowy

To zabytkowy, malowniczy park otaczający Pałac Wielopolskich. Założony w XIX w. w stylu angielskim, charakteryzuje się wieloma pomnikowymi drzewami, takimi jak platan klonolistny, miłorząb japoński czy lipy. Na terenie parku zachowała się też zabytkowa kaplica, wzorowana na pawilonach przy zamku w Książu Wielkim według projektu Marconiego.

36 Wiślica

Miejscowość położona nad rzeką Nidą należy do najstarszych w Polsce – jej początki sięgają czasów sprzed powstania państwa polskiego. Już w IX w. jednym z ważniejszych ośrodków na terytorium plemienia Wiślan. Najstarsze ślady wiślickiego osadnictwa (II poł. IX w.) odkryto na kulminacji Wyspy Miejskiej, w miejscu zw. Regia, gdzie odstonięto resztki grodu. Wiślica posiada niezwykle interesującą i bogatą historię. Jej dzieje związane są z najwybitniejszymi postaciami historycznymi, m.in. Władysławem Łokietkiem, Kazimierzem Wielkim czy Janem Długoszem.

36a Kolegiata NMP w Wiślicy

Górująca nad tym niewielkim poniższym miasteczkiem bazylika od ponad 650 lat robi niezmiennie wrażenie na odwiedzających Poniżdzie. Obecna świątynia to trzeci z kolei kościół kolegiacki w Wiślicy. To, co pozostało z dwóch wcześniejszych założeń, przez wieki skrywało się głęboko pod posadzką dzisiejszej bazyliki. Fragmenty dwóch średniowiecznych świątyń zobaczyć można wędrując nowoczesnymi korytarzami pawilonu archeologicznego. Dzisiejszą bazylikę król Kazimierz wznosił jako jeden z kościołów z tak zwanej serii baryczkowskiej. Jak donosi Jan Długosz, fundacja ta była formą pokuty za morderstwo,

Muzeum Archeologiczne w Wiślicy

jakiego władca dokonał na Marcynie Baryczce, wikariuszu krakowskiej katedry. Na zewnątrz świątyni warto zwrócić uwagę na zachodnią, widoczną od rynku fasadę. Przywodzi ona na myśl sztukę gotycką, jednak jest to dzieło XX-wiecznych budowniczych, którzy naprawiali zniszczenia, jakich dokonano w czasie I wojny światowej. Od strony północnej wyraźnie widać zamurowane okienko. Według tradycji, to z tego miejsca ponoć ogłoszono Statuty wiślickie, czyli jeden z pierwszych przedstawionych na piśmie polskich zbiorów praw. Wewnątrz bazyliki, w prezbiterium, znajduje się rzeźba Matki Boskiej Łokietkowej, która ma już ponad 700 lat. Według tradycji ta uśmiechnięta Madonna miała wysłuchać modłów Władysława Łokietka o zjednoczenie państwa polskiego. Ściany prezbiterium zdobią pozostałości niezwykle malowideł ściennych. To niezwykle połączenie sztuki prawosławnego wschodu z zachodnioeuropejskim gotykiem. Fundatorem tych niezwykle malowideł bizantyjsko-ruskich był Władysław Jagiełło. Król ozdobił nimi tylko szczególnie ważne miejsca, między innymi sandomierską katedrę czy też opactwo na Świętym Krzyżu.

*Bazylika Narodzenia NMP,
ul. Długosza 22, 28-160 Wiślica,
tel. 41 379 20 39,
www.parafiiawislica.pl*

36b Dom Długosza w Wiślicy

Jan Długosz to postać, która w historii zapisała się jako znakomity duchowny, kronikarz i wychowawca synów królewskich. W swojej biografii ta znakomita postać ma także związki z Wiślicą – do jego obowiązków należała opieka nad tutejszą kolegiatą. W 1460 r. dla 12 kanoników i 12 wikariuszy wzniósł okazałą ceglana kamienicę. To zbudowana na planie wydłużonego prostokąta gotycka kamienica. Wejście prowadzi do imponującej wielkości sieni. Co ciekawe, w obiekcie tym znajdziemy korytarz – absolutną nowość w polskiej architekturze tego okresu. Ciekawostką Domu Długosza jest sala z oryginalnymi XV-wiecznymi malowidłami ściennymi. Najlepiej zachował się tutaj wizerunek Zmartwychwstałego Chrystusa, przed którym klęczy sam Długosz.

*Dom Długosza, ul. Długosza 22,
28-160 Wiślica, tel. 41 379 20 39*

36c Muzeum Archeologiczne w Wiślicy

Pierwsze muzeum archeologiczno-historyczne powstało w tym miejscu już w 1966 r. W 2017 r. instytucja została włączona w struktury Muzeum Narodowego w Kielcach i przeszła gruntowną modernizację. Dzięki niej powstał unikatowy podziemny szlak prezentujący najcenniejsze wiślickie zabytki. Ekspozycja muzealna objęła pawilon i rezerwat archeologiczny w podziemiach ba-

Grodzisko w Wiślicy

zyliki mniejszej. Znajduje się tu m.in. najpiękniejszy przykład sztuki romańskiej sprzed 900 lat – unikatowa posadzka, zwana płytą orantów. Ta tajemnicza nazwa pochodzi od pozy, jaką przyjmują przedstawione tu postacie. Orantem historycy sztuki nazywają bowiem osobę modlącą się z wzniesionymi ku górze dłońmi. W muzeum wykorzystano najnowsze techniki wizualizacji obiektów, dzięki czemu zwiedzający mogą zobaczyć m.in. animację budowy bazyliki romańskiej i jej transformację do kolegiaty czy trójwymiarowe modele budowli i przedmiotów używanych przez naszych przodków od IX do XVI w.

*Muzeum Archeologiczne,
plac Solny 35, 28-160 Wiślica,
tel. 41 30 020 69, 730 729 200,
www.mnki.pl/wislica*

36d Kościół pw. św. Marcina w Wiślicy
Zachowały się jedynie fundamenty murowanego kościoła z 1517 r. Ta jednonawowa świątynia posiadała trzy ołtarze i zakończona była półkolistą absydą. Pod fundamentami kościoła zachowały się relikty budowli centralnej z początku XII w. Na przykościelnym cmentarzysku odkryto 23 pochówki bogato wyposażone w ozdoby, również sięgające XII w.

36e Kościół szpitalny pw. św. Ducha
Początkowo, w XV w. był drewniany, po 1612 r. wzniesiono go jako budowlę murowaną z kamienia wapiennego. Była to jednonawowa świątynia z półkolistą absydą, po której zachowały się jedynie fundamenty.

Przy kościele znajdował się szpital dla ubogich mieszkańców Wiślicy oraz cmentarz, na którym grzebano ciała utopionych w Nidzie. Warto dodać, iż w średniowieczu instytucja szpitalna miała niewiele wspólnego z dzisiejszą placówką. Były to raczej przytulki, które dawały schronienie biednym, kalekom, starcom, podróżnym i pielgrzymom.

36f Grodzisko

Miejsce, do którego powinni udać się nie tylko pasjonaci historii lecz również poszukiwacze spokoju i interesujących widoków. Pozostałości dawnego grodziska wznoszą się na gipsowym wzgórzu wśród ponidziańskich łąk i starorzeczy Nidy. Od wiślickiego rynku dzieli je krótki, około półkilometrowy spacer. Badania archeologiczne pokazują, że pierwsze budynki powstały tu już w X w., jednak zarysy obwarowań, które dziś można tu dostrzec pochodzą z XII i XIII stulecia i są efektem odbudowy grodu po najeździe Rusinów i Połowców. Archeolodzy znaleźli tu między innymi chaty (skromne półziemianki), budynki gospodarcze i studnię. Gród posiadał wewnętrzny system dróg. O znaczeniu tego miejsca świadczy fakt, że grodzisko wraz z wiślicką kolegiatą i pozostałościami kościoła pw. św. Mikołaja uznane zostały za pomnik historii.

36g Plac Solny

Wiślica w okresie średniowiecza położona była na przecinających się ważnych w ówczesnej Europie szlakach handlowych, prowadzących

Czarkowy cmentarz wojenny

z Pragi na Ruś Kijowską i z Węgier na północ. Plac Solny stanowił miejsce składowania soli pochodzącej z kopalni w Bochni, jednego z najważniejszych ośrodków wydobywania soli w Polsce. Sól przywożona była w określonych jednostkach, tak zwanych bałwanach lub słupach, a także w beczkach. Nie wymagała ważenia, a jedynie składowania, mogła być też bezpośrednio przetwarzana na wozy. Skład soli w Wiślicy stawił ją wysoko w hierarchii ważności ośrodków gospodarczych, politycznych, a później nawet kościelnych.

37 Czarkowy

37a Pałac i park

Po istniejącym tu niegdyś wspaniałym pałacu pozostały jedynie ruiny, lecz do dnia dzisiejszego zachował się zabytkowy park dworski, który jest uznany za najpiękniejszy na całym Pomordziu. O świetności tego miejsca świadczyć mogą jedynie historyczne grafiki i zdjęcia, bowiem pałac został doszczętnie spalony przez Rosjan, w odwecie za poniesioną porażkę w roku 1914. Obecnie posiadłość jest w rękach prywatnych.

37b Cmentarz wojenny

Kameralny, zabytkowy cmentarzyk w miejscowości Czarkowy to jedno z niewielu miejsc w kraju, gdzie w jednym miejscu można trafić na trzy pokolenia żołnierzy polskich: legionistów 1914–1915, żołnierzy Wojska Polskiego 1939 r. i żołnierzy Armii Krajowej. W styczniu 1945 r. pomnik na cmentarzu został zburzo-

ny przez żołnierzy Armii Czerwonej. W 1984 r. na cmentarzu ustawiono tablicę z międzynarodowym znakiem ochrony zabytków. W 1992 r. odbudowano pomnik, a po 19 latach cmentarz przeszedł gruntowną restaurację. Obecnie jest to pięknie zachowane i zadbane miejsce pamięci historycznej.

37c Kopiec Grunwaldzki

Symboliczny pomnik, który upamiętnia jedną z najważniejszych bitew w historii Polski – bitwę pod Grunwaldem, stoczoną 15 lipca 1410 r. Kopiec jest przykładem lokalnej inicjatywy, mającej na celu upamiętnienie tego ważnego wydarzenia w historii kraju. Obecnie Kopiec Grunwaldzki w Czarkowach znajduje się za ogrodzeniem, na terenie parku dworskiego. Można go obejrzeć tylko z zewnątrz. Wejście na kopiec jest zabronione.

38 Nowy Korczyn

Dzisiejszy Nowy Korczyn to spokojne miasteczko położone przy ważnej dla regionu świętokrzyskiego drodze krajowej oraz w pobliżu mostu na Wiśle. Dawniej przez miejscowość prowadziły dwa ważne trakty handlowe – na Ruś i na Węgry. Dogodne położenie sprawiło, że już od czasów średniowiecza miasto to przyciągało inwestycje najznakomitszych polskich władców, m.in. Bolesława Wstydlwego wraz z żoną Kingą. Pełny rozkwit miasta przypadł jednak na czasy Kazimierza Wielkiego, kiedy to wybudowano tu po-

Kompleks Franciszkanów w Nowym Korczynie

teżny, murowany zamek. W drugiej połowie XVI w., po tym jak w 1557 r. miasto spustoszyli Szwedzi, miejscowość ożywiłi gospodarczo Żydzi, którzy otrzymali tu place pod budowę. Symbolem ostatecznego upadku była jednak uchwała Sejmu z 1776 r. zezwalająca na rozbiórkę zamku. Prawa miejskie Nowy Korczyn odzyskał dopiero 1 stycznia 2019 r.

38a Kościół pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika oraz klasztor franciszkański

Bolesław Wstydlivy i Kinga, prawdopodobnie urzeczeni ideą nowej formacji zakonnej na mapie Europy, wystawili akt fundacji kościoła i klasztoru już w 1257 r. Jednak zespół klasztorny nie miał w swojej historii szczęścia – był burzony podczas najazdów i wojen, a w czasie pokoju trawiły go pożary. Nic dziwnego, że świątynia była wielokrotnie remontowana, a kolejne pokolenia architektów dodawały elementy w modnych i obowiązujących w owych czasach stylach.

Dziś XIII-wieczne, zamknięte prostą ścianą prezbiterium dopełnia nawę, która jest efektem XIV-wiecznej rozbudowy. Do kościoła przylega część dawnego skrzydła wschodniego klasztoru, które dziś służy za plebanię. Skromna bryła kontrastuje z bogato zdobionym wnętrzem. Barokowa dekoracja olśniewa każdego, kto przekroczy próg świątyni. W prezbiterium uwagę przykuwają sceny z życia patrona kościoła i męczennika – św. Stanisława Biskupa. Całości dopełniają efektowne ławy dla du-

chowieństwa (stalle), z malowidłami przedstawiającymi cuda św. Antoniego. Nad nawą dominuje imponująca belka tęczowa z charakterystyczną grupą Ukrzyżowania – wizerunkiem Chrystusa i zgromadzonych wokół niego biblijnych postaci.

Parafia pw. Trójcy Świętej w Nowym Korczynie, ul. Franciszkańska 5, 28-136 Nowy Korczyn, tel. 41 377 10 30

38b Synagoga w Nowym Korczynie
Nowokorczyńska synagoga, dawniej wypełniona tłumem modlących się przedstawicieli społeczności żydowskiej, to dziś malownicza ruina wkomponowana w niezwykle krajo-

braz doliny rzeki Nidy. Historia Nowego Korczyna, jako miejsca życia i pracy Żydów kończy się wraz z nadejściem II wojny światowej. Dziś o tej ważnej dla miasta społeczności przypominają ruiny synagogi. Wzniesiono ją pod koniec XVIII w. Według lokalnej tradycji do jej budowy użyto kamienia z rozebranego w 1776 r. zamku królewskiego w Nowym Korczynie. To, jak synagoga wygląda dziś, jest efektem prac konserwacyjnych przeprowadzonych w 2012 r. Wtedy to rozebrano pozostałości dachu i części murów (do wysokości gzymsu). Budowla ma plan prostokąta. Front zdołił portyk wsparty na klasycystycznych kolumnach. Dziś przypomina o tym daszek oraz stylizowany swym kształtem portyk. Niezwykle ciekawie prezentuje się klasycystyczny aron-ha-kodesz (szafa do przechowywania zwojów Tory) z ciekawymi,

Synagoga w Nowym Korczynie

symbolicznymi wizerunkami lwów, który znajduje się na wschodniej ścianie głównej sali modlitewnej.

38c Kapliczka i źródło św. Kingi
Pseudobarokowa figura małżonki Bolesława Wstydlwego z roku 1820. Święta Kinga opiekowała się chorymi i rannymi m.in. wskutek najeżdów tatarskich. Słynęła z niezwykłej dobroci i pobożności, a do źródła wykopanego w miejscu przez nią wskazanym przybywali ludzie nawet z odległych krańców Rzeczypospolitej, wierząc w uzdrowicielską moc wody, szczególnie w przypadku chorób oczu. Dziś w miejscu tym zlokalizowana jest kapliczka.

38d Kościół pw. św. Trójcy
Ta niezwykle elegancka budowla powstała w XVI stuleciu w miejscu starszej, XIV-wiecznej świątyni. Jej obecny wygląd to efekt przebudowy w wiekach późniejszych. Już od samego rynku można dostrzec nietypową dekorację prezbiterium, do którego z dwóch stron przylegają symetrycznie ogródce, zdobione arkadami oraz figurami Chrystusa i żony Bolesława Wstydlwego, świętej Kingi. Równie symetrycznie co ogródce, do głównej bryły kościoła od strony północnej i południowej przylegają kaplice z kopułami. Całości dopełnia niewidoczna od strony rynku fasada zachodnia, na której znajduje się bogactwo rzeźb z wizerunkami Matki Boskiej, świętych, w tym patronów kościoła – Elżbiety i Wawrzyńca oraz herby miejskie (Nowego Korczyna i Krakowa) oraz szlacheckie. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na ciekawą, manieri-

styczną dekorację stiukową, charakterystyczną dla wielu ponidziańskich świątyń (podobne realizacje znajdują się też w Pińczowie, Kijach czy Szczaworyżu). W skromnej, XVIII-wiecznej kaplicy poświęconej Janowi Kantemu uwagę zwraca rokokowy relikwiarz patrona kaplicy, który wstawił się jako znakomity wykładawca Akademii Krakowskiej. W tej kaplicy miłośnicy sztuki gotyckiej odnajdą fragment tryptyku przedstawiającego Opatkiwanie Chrystusa.

Parafia pw. Trójcy Świętej w Nowym Korczynie, ul. Franciszkańska 5, 28-136 Nowy Korczyn, tel. 41 377 10 30, parafianowykorchyn.pl

38e Dom Długosza
Pochodzący z XIV w., zwany również „Akademią” (ponieważ mieściła się w nim szkoła) jest jednym z najstarszych domów położonych w rynku. Posiada zachowane pomieszczenia sklepione kolebkowo i mieści niewielką wystawę prezentującą historię Nowego Korczyna i osobę słynnego kronikarza Jana Długosza czy też św. Kingi. Według tradycji kamienica miała należeć do Jana Długosza, kiedyś mieszkańca Nowego Korczyna oraz ucznia tutejszej szkoły parafialnej.

Dom Długosza, plac Rynek 25, 28-136 Nowy Korczyn

38f Pomnik na Rynku
Pomnik poświęcony żołnierzom poległym za wolność Ojczyzny w latach 1939–1945. Miejsce to jest świadkiem uroczystości patriotycznych organizowanych z okazji ważnych rocznic.

Informacje praktyczne

Informacje praktyczne

Baza noclegowa

Baza noclegowa w województwie świętokrzyskim jest bogata i bardzo zróżnicowana. Polecamy skorzystanie z wyszukiwarki noclegów i obiektów gastronomicznych na portalu: www.swietokrzyskie.travel

Wybrane dworce autobusowe

Dworzec Autobusowy w Kielcach
ul. Czarnowska 12, 25-504 Kielce

Dworzec Autobusowy w Ostrowcu Świętokrzyskim
ul. Żabia 40, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

Dworzec Autobusowy w Starachowicach
ul. Nadrzeczna, 27-200 Starachowice

Dworzec Autobusowy w Skarżysku-Kamiennej
Aleja Niepodległości, 26-110 Skarżysko-Kamienna

Wybrane dworce kolejowe

Dworzec kolejowy w Kielcach
Plac Niepodległości 1, 25-560 Kielce

Adresy stron internetowych z rozkładami jazdy

Komunikacja autobusowa

e-podroznik.pl
dworzec.kielce.pl/rozklad-jazdy-dworzec-autobusowy.html
ztm.kielce.pl/rozklad-jazdy-sp-429094646.html
busy-kielce.pl/
pksostrowiec.pl/busstation.php
oparkapkskielce.pl/pl/rozklady.html
opatow.pl/strona-150-powiatowy_zaklad_transportu.html
darjanstrefa.pl/rozklady.html
muszkieter.pl/rozklady-jazdy/
arizona-busy.pl/rozklady-jazdy/
majabusy.pl/pl/rozklady-jazdy.html
busy-sandomierz.pl/trasy-przejazdow.html
konskie.travel/dojazd_i_komunikacja_w_regionie

Komunikacja kolejowa

pkp.pl/pl/home
bilety.polregio.pl

Wypożyczalnie kajaków

Kajaki jednoosobowe:

wkajaku.pl
Marzysz Drugi 36E, 26-021 Daleszyce
tel. +48 502 982 288;
+48 502 364 494
e-mail: info@wkajaku.pl

owokajakowo.pl
Spytawy kajakowe rzeką Nidą
Mobilna wypożyczalnia - spływy -
świętokrzyskie
tel. +48 506 113 830

kajakitokarnia.pl
tel. +48 781 308 256
pkorpula@gmail.com

nida24.pl
FUH „KATI” Marcin Latkowski
Nida 24, 26-026 Morawica
tel. +48 664 044 666,
+48 502 039 610,
+48 786 810 880

kajaki.swietokrzyskie-przewodnik.
pl/kajakinida/
Przystań kajakowa „U DOROTKI”
tel. +48 791 627 975

nidy.pl
Spływ kajakiem BASTEK
ul. Laskowa 5, 26-060 Wolica
tel. 690 880 240, 601 897 794
e-mail: biuro@nidy.pl

bialazagroda.infoturystyka.pl
Młodzawy Duże 70
28-400 Pińczów
tel. +48 692 345 935, 692 345 935

kajakiponidzie
Kotlice Stare 30 B28-300 Jędrzejów
tel. +48 733 771 241
e-mail: kajakiponidzie@op.pl

kajaki-nida.pl
Kajark Nida, 26-026 Morawica
tel. +48 501 521 088,
+48 794 060 823
e-mail: kajark.nida@gmail.com

nidakajaki.pl
Nidakajaki.pl Nida, 26-026 Morawica
tel. 666 605 508, 668 170 180
e-mail: rezerwacja@nidakajaki.pl

kajakiem.pl
Przedsiębiorstwo Turystyczne
„Kajakiem.pl” Anita Górecka
ul. Rakowska 29
28-300 Jędrzejów
tel. +48 600 288 375
e-mail: biuro@kajakiem.pl

nidakajakiem.pl
Wypożyczalnia Kajaków „Nida”
Krzyżanowice Średnie 39 A
28-400 Pińczów
tel. +48 666 915 108, 692 971 496
e-mail: kontakt@nidakajakiem.pl

kajakiemzmarzysza.pl
Marzysz Drugi 35
26-021 Daleszyce
tel. +48 666 856 808,
+48 608 251 717

crystalkayakskielce.com
26-060 Ostrów
tel. +48 789 117 617
crystalkayakskielce@wp.pl

kajakiemponidzie.com.pl
ul. Kielecka
28-305 Sobków
tel. +48 535 999 250
e-mail: wozkajakiemsie@gmail.com

bialazagroda.infoturystyka.pl
Młodzawy Duże 70
tel. +48 692 345 935,
+48 692 345 935

facebook.com/Traper-Pływamy-po-
-Nidzie
Jurków 97
28-160 Wiślica
tel. +48 600 687 529
e-mail: traper.kajaki@gmail.com

kajakibiala.pl
ul. Duża 38 Tokarnia
26-060 Chęciny
tel. +48 730 824 840
e-mail: izabela.kajaki@op.pl

Kajaki dwuosobowe

wkajaku.pl
Marzysz Drugi 36E
26-021 Daleszyce
tel. +48 502 982 288;
+48 502 364 494
e-mail: info@wkajaku.pl

owokajakowo.pl
Sptywy kajakowe rzeką Nidą
Mobilna wypożyczalnia - sptywy -
świątokrzyskie
tel. +48 506 113 830

kajakitokarnia.pl
tel. 781 308 256
e-mail: pcorpula@gmail.com

nida24.pl
FUH „KATI” Marcin Latkowski
Nida 24, 26-026 Morawica
tel. +48 664 044 666,
+48 502 039 610,
+48 786 810 880

kajaki.swietokrzyskie-przewodnik.
pl/kajakinida/
Przystań kajakowa „U DOROTKI”
tel. +48 791 627 975

splywykajakiem.net
Ostrów 30
26-060 Chęciny
tel. +48 511 795 945,
+48 504 028 135
e-mail: poczta@agroturystyka-pod-
lipie.pl

zaciszenadnida.pl
Zacisze nad Nidą Resort
Krzyżanowice Dolne 13
28-400 Pińczów
tel. +48 603 058 675
e-mail: info@zaciszenadnida.pl

nidy.pl
Sptyw kajakiem BASTEK
ul. Laskowa 5
26-060 Wolica
tel. +48 690 880 240,
+48 601 897 794
e-mail: biuro@nidy.pl

kajakiponidzie.pl
Kotlice Stare 30 B
28-300 Jędrzejów
tel. +48 733 771 241
e-mail: kajakiponidzie@op.pl

kajakiem.pl
Przedsiębiorstwo Turystyczne
„Kajakiem.pl” Anita Górecka
ul. Rakowska 29, 28-300 Jędrzejów
tel. +48 600 288 375
e-mail: biuro@kajakiem.pl

nidakajakiem.pl
Wypożyczalnia Kajaków „Nida”
Krzyżanowice Średnie 39 A
28-400 Pińczów
tel. +48 666 915 108,
+48 692 971 496
e-mail: kontakt@nidakajakiem.pl

kajakiemzmarzysza.pl
Marzysz drugi 35, 26-021 Daleszyce
tel. +48 666 856 808,
+48 608 251 717

kajak-jartu.pl
Wymysłów 12, 26-060 Chęciny
tel. +48 530 763 357
e-mail: jartu@onet.pl

ostojaczarownic.pl
ul. Hosa 199, 26-026 Nida
tel. +48 726 249 485
e-mail: kontakt@ostojaczarownic.pl

facebook.com/kajakichillout/
26-026 Nida
tel. +48 601 377 450
e-mail: kajaki.chillout@o2.pl

crystallkayakskielce.com
26-060 Ostrów
tel. +48 789 117 617
e-mail: crystallkayakskielce@wp.pl
Kajaki jednoosobowe,
kajaki dwuosobowe

kajakiemzbochenca.pl
tel. +48 694 792 614,
+48 698 114 768

kajakowac.pl
ul. Kielecka 134, 28-305 Sobków
tel. +48 792 757 355
e-mail: biuro@kajakowac.pl

kajaki-nida.pl
Kajakrk Nida
26-026 Morawica
tel. +48 501 521 088,
+48 794 060 823
e-mail: kajark.nida@gmail.com

nidakajaki.pl
26-026 Morawica
tel. +48 666 605 508,
+48 668 170 180
e-mail: rezerwacja@nidakajaki.pl

facebook.com/kajmankajaki/
Mobilna wypożyczalnia kajaków
tel. +48 798 728 593
e-mail: biuro.kajman@gmail.com

ponidziekajakiem.pl
Nowe Kotlice 54, 28-305 Sobków
tel.+48 510 150 265
e-mail: biuro@ponidziekajakiem.pl

bialazagroda.infoturystyka.pl
Młodzawy Duże 70, 28-400 Pińczów
tel. +48 692 345 935,
+48 692 345 935

facebook.com/Traper-Pływamy-po-
-Nidzie
Jurków 97, 28-160 Wiślica
tel. +48 600 687 529
e-mail: traper.kajaki@gmail.com

kajakibiala.pl
ul. Duża 38 Tokarnia
26-060 Chęciny
tel. +48 730 824 840
e-mail: izabela.kajaki@op.pl

dzikiewioslo.pl
tel. +48 786 165 944
kayaking.jedrzejow@gmail.com

kajakiemponidzie.com.pl
ul. Kielecka, 28-305 Sobków
tel. +48 535 999 250
e-mail: wozkajakiem@gmail.com

facebook.com/kajakiujakuba/
Sokołów Dolny 1A,
28-305 Sokołów Dolny
tel. +48 794 003 304
e-mail: jsitarz96@wp.pl

Stowarzyszenie Klub Wodny
"Kon-Tiki" w Pińczowie
ul. Pałęki 28
28-400 Pińczów
tel. +48 881 444 441
e-mail: klubkontiki@gmail.com
facebook.com/kontiki.pinczow/

facebook.com/kajakiodKamykow/
Podzamcze 26
28-425 Chroberz
tel. +48 605 529 701
e-mail: kajakiodkamykow@gmail.com

ug.wislica.pl/10504/wypożyczalnia-
-kajakow.html
Urząd Miasta i Gminy Wiślica
ul. Okopowa 8
28-160 Wiślica
tel. 41 369 09 15, pn-pt 7:00-15:00

kajakibobrza.pl
Trzcianki 16 A
26-052 Sitkówka-Nowiny
tel. +48 509 035 612, 504 282 491
e-mail: kajakibobrza@o2.pl

Kajaki trzyosobowe/ kanadyjki

nida24.pl
FUH „KATI” Marcin Latkowski
Nida 24, 26-026 Morawica
tel. +48 664 044 666, +48 502 039
610, +48 786 810 880

kajakiem.pl
Przedsiębiorstwo Turystyczne
„Kajakiem.pl” Anita Górecka
ul. Rakowska 29
28-300 Jędrzejów
tel. +48 600 288 375
e-mail: biuro@kajakiem.pl

SUP-y

owokajakowo.pl
Spytawy kajakowe rzeką Nidą
Mobilna wypożyczalnia - spytawy -
świętokrzyskie
tel. +48 506 113 830

ponidziekajakiem.pl
Nowe Kotlice 54
28-305 Sobków
tel. +48 510 150 265
e-mail: biuro@ponidziekajakiem.pl

facebook.com/kempka.grzegorz
Paddleholc Kempka Grzegorz
Ostrów 6, 26-060 Ostrów
tel. +48 575 003 879

Dekalog kajakarza

1. Wsiadaj i wysiadaj z kajaka ustawionego dziobem w górę rzeki.
2. Przybijaj do brzegu zawsze pod prąd.
3. Po wywrotce na głębokiej wodzie holuj kajak do brzegu nie odwracając go.
4. Podczas wywrotki w pierwszej kolejności ratuj człowieka, jego sprzętem zajmiesz się później.
5. Rzeczy wożone w kajaku zabezpiecz przed zamoczeniem (włóż w nieprzemakalny worek) i zgubieniem w wodzie (przywiąż do kajaka).
6. Płynąc po rzece stale kontroluj powierzchnię wody przed dziobem kajaka, zwracając bacznie uwagę na wszelkie zmarszczki, fale i wiry, są to z reguły sygnały o różnych podwodnych przeszkodach, które musisz ominąć.
7. Pilnie obserwuj tendencje zmian pogody.
8. Nigdy nie wsiadaj do kajaka po spożyciu alkoholu i nie pij alkoholu w czasie pływania.
9. Zwracaj uwagę na innych i pomagaj im w razie potrzeby.
10. Mierz zamiary według sił, nigdy odwrotnie, nie szarżuj.

10 Złotych Zasad zachowania się kajakarzy na łonie natury

1. Unikaj wpływania w trzcinę, sitowie i inne rośliny nadbrzeżne. Unikaj mielizn żwirowych, piaszczystych i mułowych (miejsca żerowania i odpoczynku ptaków).
2. Zachowaj wystarczającą odległość do trzcin, sitowia i innych roślin nadbrzeżnych – na szerokiej wodzie około 30 do 50 metrów. Zachowaj wystarczający odstęp do ptasich lęgówisk i gniazd na wodzie, jeśli to możliwe więcej niż 100 m.
3. Na terenie rezerwatu przestrzegaj obowiązujących przepisów. Często na terenie rezerwatu sporty wodne są zabronione przez cały rok, przynajmniej okresowo lub dozwolone tylko na szczególnych zasadach. Zapoznaj się z tymi zasadami.
4. Stosuj szczególną ostrożność podczas korzystania z „terenów wodnych o międzynarodowym znaczeniu” do uprawiania sportów wodnych. Te tereny są środowiskiem naturalnym rzadkich gatunków zwierząt i roślin i zasługują na szczególną ochronę.
5. Używaj do schodzenia na ląd i cumowania łodzi jedynie miejsc do tego przeznaczonych lub takich, w których nie można wyrządzić szkody.
6. Nie zbliżaj się także na lądzie do trzcin, sitowia i innych roślin nadbrzeżnych, aby nie zagrażać środowisku ptaków, ryb, małych zwierząt i roślin.
7. Zachowaj przynajmniej 300–500 metrów odległości od stad ptaków i pozostań na wyznaczonym szlaku. Płyn powoli.
8. Obserwuj i fotografuj zwierzęta tylko ze znacznej odległości.
9. Pomóż zachować czystość wody. Nie wrzucaj do niej śmieci.
10. Traktuj te zasady jak własne, zapoznaj się przed podróżą z obowiązującymi na danym terenie przepisami. Zadbaj o to, by te wiadomości i Twoje własne zachowanie były wzorem dla młodzieży i przede wszystkim dla innych turystów niezorganizowanych.

zeskanuj kod

POBIERZ APLIKACJĘ

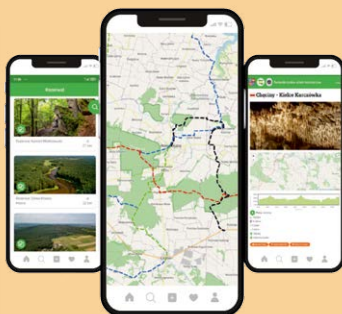

Download on the
App Store

GET IT ON
Google Play

lub wejdź na

www.swietokrzyskie.szlaki.pttk.pl

- ✓ Poznaj największe atrakcje turystyczne
- ✓ Sprawdź przebieg trasy
- ✓ Zaplanuj wycieczkę
- ✓ Nawiguj po szlaku

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE